

Cyngor Sir Ynys Môn	
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith
Dyddiad:	Mai 22, 2025
Pwnc / Testun:	Strategaeth Moderneiddio Cymunedau Dysgu a Datblygu'r Gymraeg – adeilad ysgol uwchradd newydd posib yn ardal Caergybi
Deilydd(ion) Portffolio:	Y Cynghorydd Dafydd Roberts
Pennaeth Gwasanaeth / Cyfarwyddwr:	Aaron C. Evans Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc
Awdur yr Adroddiad: Tel: E-bost:	Emrys Bebb williambebb@ynysmon.llyw.cymru
Aelodau Lleol:	Y Cynghorydd Glyn Haynes Y Cynghorydd Robert Llewelyn Jones Y Cynghorydd Jeff M. Evans Y Cynghorydd Pip O'Neill Y Cynghorydd Trefor Lloyd Hughes Y Cynghorydd Keith Roberts Y Cynghorydd Dafydd Rhys Thomas Y Cynghorydd Gwilym O. Jones Y Cynghorydd Ken Taylor Y Cynghorydd John I. Jones Y Cynghorydd Arfon Wyn Y Cynghorydd Douglas M. Fowlie Y Cynghorydd Neville Evans

A – Argymhelliad / Argymhellion a rheswm / rhesymau
Argymhellir bod y Pwyllgor Gwaith yn: 1. Cymeradwyo'r cynnig i “Adleoli dysgwyr Ysgol Uwchradd Caergybi i adeilad ysgol uwchradd newydd ar gyfer dysgwyr 11–18 oed” ac 2. Awdurdodi swyddogion i gynnal ymgynghoriad statudol ar y cynnig. Rhesymau: Mae swyddogion wedi ystyried dewisiadau amgen rhesymol ar gyfer y ddarpariaeth addysg uwchradd yn ardal Caergybi. Daw swyddogion i'r casgliad mai adeilad newydd ar gyfer Ysgol Uwchradd Caergybi gwerth tua £66 miliwn yw'r opsiwn ffafredig. Bydd hyn yn sicrhau cynaliadwyedd presennol a hirdymor addysg uwchradd yng Nghaergybi ac Ynys Cybi, a sicrhau bod digon o leoedd uwchradd i gwrdd â'r galw ar hyn o bryd ac yn y dyfodol.

B – Pa opsiynau eraill bu i chi ystyried a beth oedd y rhesymau am eu gwrthod ac/neu am ddewis yr opsiwn hwn?

Yn rhan 6 o'r papur cynnig atodol, ystyriwyd 6 opsiwn y cyfeirir atynt fel opsiynau amgen rhesymol. Ystyriwyd 3 opsiwn arall, ond ni chawsant eu hystyried yn opsiynau amgen rhesymol. Mae'r holl opsiynau wedi'u hasesu yn erbyn yr heriau allweddol a nodwyd ar gyfer Ysgol Uwchradd Caergybi.

C – Pam fod hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Y Pwyllgor Gwaith sy'n gyfrifol am faterion trefniadaeth ysgolion, yn unol â Chyfansoddiad y Cyngor.

Ch – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Mae'n cyd-fynd â'r Strategaeth Moderneiddio Cymunedau Dysgu a Datblygu'r Gymraeg (a fabwysiadwyd gan y Pwyllgor Gwaith ym mis Gorffennaf 2023).

D – A yw'r penderfyniad hwn oddi fewn i'r gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Ydi – gweler rhan 7 o'r papur cynnig atodol.

Dd – Asesu'r effeithiau posibl (os yn berthnasol):

1	Sut mae'r penderfyniad yma'n effeithio ar ein hanghenion tymor hir fel Ynys?	Bydd y penderfyniad posib hwn yn sicrhau cynaliadwyedd tymor hir addysg uwchradd yn ardal Caergybi ac yn sicrhau bod digon o leoedd ysgol i ddiwallu'r anghenion nawr ac i'r dyfodol. Bydd hefyd yn sicrhau bod adeiladau ysgol newydd yn addas at y diben ac yn cwrdd â safonau BREEAM a safonau rhaglen Moderneiddio Cymunedau Dysgu Llywodraeth Cymru.
2	A yw hwn yn benderfyniad a ragwelir y bydd yn atal costau / dibyniaethau ar yr Awdurdod i'r dyfodol? Os felly, sut?	Amlinellir dau ffordd bosib o gyllido'r prosiect yn y papur cynnig. 1. Y cynnig yn cael ei ariannu 65:35 gan Lywodraeth Cymru drwy'r rhaglen Moderneiddio Cymunedau Dysgu a'r Cyngor. Bydd buddsoddiad y Cyngor trwy fenthyciad 50 mlynedd, wedi'i ariannu'n rhannol trwy'r derbyniadau cyfalaf.

		2. Os yw'r prosiect yn cael ei ariannu drwy'r Model Buddsoddi Cydfuddiannol (MBC neu MIM), y Cwmni Prosiect (y cwmni sy'n gyfrifol am yr adeiladu) fydd yn gyfrifol am gynnal a chadw'r ysgol am hyd y contract (25 mlynedd).
3	A ydym wedi bod yn cydweithio â sefydliadau eraill i ddod i'r penderfyniad hwn? Os felly, rhowch wybod gyda phwy.	Mae'r Cyngor wedi cydweithio gyda nifer o gyrff ar broses ymgysylltu ar addysg ôl-16 ym Môn. Cafwyd ymatebion gan ddysgwyr, rhieni / gwarcheidwaid, staff, llywodraethwyr, aelodau etholedig, y cyhoedd a rhanddeiliaid eraill mewn perthynas â'r ddarpariaeth addysg ôl-16 ar gyfer Ynys Môn. Y darparwyr oedd wedi eu cynnwys yn yr ymgysylltiad oedd: • Ysgol Syr Thomas Jones • Ysgol Uwchradd Caergybi • Ysgol Gyfun Llangejni • Ysgol David Hughes • Ysgol Uwchradd Bodedern • Grŵp Llandrillo Menai - Coleg Menai a Choleg Glynllifon Yr argymhelliad o'r adroddiad oedd: 1. 'Datblygu perthynas waith agosach rhwng y darparwyr presennol' 2. Awdurdodi swyddogion i baratoi 'Cynllun Strategol ar gyfer datblygu perthynas waith agosach rhwng y darparwyr ôl-16 presennol', a fydd yn ceisio mynd i'r afael â neu liniaru'r heriau sy'n wynebu darpariaeth addysg ôl-16 ar Ynys Môn ar hyn o bryd, ac i gryfhau hawliau a phrofiad dysgwyr ôl-16. Mae hyn yn rhoi sail gadarn i'r Pwyllgor Gwaith awdurdodi swyddogion i ymgynghori ar y cynnig hwn os bydd y Pwyllgor Gwaith yn cymeradwyo hyn. Mae cydweithredu gyda a gwybodaeth a gafwyd gan Estyn, GwE, Cyngorau Cymuned a'r ysgol wedi ffurfio rhan o'r cynnig hwn.

		Os bydd y cynnig yn cael ei gymeradwyo a'r prosiect posib yn cael ei gymeradwyo, rhagwelir bydd y Cyngor yn ymgynghori gyda rhanddeiliaid fel y'i rhestrir yn y Cod Trefniadaeth Ysgolion ar gyfer y broses ymgynghori statudol gall ddilyn.
4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae rhan wrth ddrafftio'r ffordd hon ymlaen, gan gynnwys y rheini y byddai'r penderfyniad yn cael effaith uniongyrchol arnynt? Esboniwch sut.	Do – cafwyd 779 o ymatebion gan ddinasyddion Môn fel rhan o'r broses ymgysylltu ar y ddarpariaeth addysg ôl-16. Er hynny, papur cynnig yw hwn. Bydd y rhanddeiliaid (rhieni / gwarcheidwaid, aelodau staff, llywodraethwyr ysgol ac eraill sydd a diddordeb) yn cael cyfle yn ystod y broses ymgynghori statudol posib fydd yn dilyn i gyfrannu'n rhagweithiol ac i chwarae rhan wrth ddrafftio'r ffordd ymlaen fydd yn cael ei gytuno.
5	Nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar y grwpiau a warchodir o dan y Ddeddf Cydraddoldeb 2010.	Bydd yr Awdurdod yn sicrhau cyfle cyfartal i'r holl ddisgyblion a staff beth bynnag yw eu gallu a'u cefndir. Gweler yr Asesiad Effaith am fwy o wybodaeth.
6	Os yw hwn yn benderfyniad strategol, nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad yn ei gael ar y rhai sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol.	Ni chanfuwyd unrhyw effaith negyddol ond bydd CSYM yn asesu eto unwaith y bydd lleoliad yr adeilad ysgol newydd arfaethedig yn hysbys.
7	Nodwch unrhyw effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg a pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.	Rhagwelir bydd y cynnig yn cael effaith gadarnhaol ar yr iaith Gymraeg.

E – Gyda phwy yr ymgynghoroch? Beth oedd eu sylwadau?		
1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (gorfodol)	Wedi eu ymgorffori yn yr adroddiad hwn.
2	Cyllid / Swyddog 151 (gorfodol)	Wedi eu ymgorffori yn yr adroddiad hwn.
3	Swyddog Cyfreithiol / Monitro (gorfodol)	Wedi eu ymgorffori yn yr adroddiad hwn.
4	Adnoddau Dynol (AD)	Dylid ymdrin ag unrhyw fater Adnoddau Dynol sy'n codi o'r argymhellion yn unol â phrosesau ymgynghori ac AD eraill cydnabyddedig.

E – Gyda phwy yr ymgynghoroch? Beth oedd eu sylwadau?

5	Eiddo	Mae swyddogion Eiddo wedi bod yn amcangyfrif costau posib y prosiect a byddent yn parhau i fod yn rhan allweddol o'r tîm yn symud ymlaen os bydd y cynnig yn cael ei dderbyn gan y Pwyllgor Gwaith.
6	Technoleg Gwybodaeth (TG)	Os bydd y cynnig yn cael ei gymeradwyo a'r prosiect posib yn cael ei gymeradwyo, byddai achosion busnes yn cael eu paratoi yn unol â canllawiau Cymunedau Dysgu Cynaliadwy Llywodraeth Cymru. Rhagwelir bydd y gwariant posib ar "Ddodrefn, Ffitiadau ac Offer / Technoleg Gwybodaeth" yn unol â meincnod cost Llywodraeth Cymru yn y canllawiau hynny.
7	Caffael	Dim ar y cam yma. Os fydd y Pwyllgor Gwaith yn cymeradwyo'r cynnig, bydd angen penderfynu ar y dull caffael fel amlinellir yn rhan Dd 2 uchod ac yn y papur cynnig atodol.
8	Sgriwtini	Bydd Cadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol yn adrodd yn ôl ar lafar o gyfarfod y Pwyllgor gynhelir ar 21 Mai 2025.
9	Aelodau Lleol	Dim sylw

F - Atodiadau:

Atodiad 1 - Papur Cynnig Ysgol Uwchradd Caergybi
Atodiad 2 - Asesiad Effaith.

Ff – Papurau Cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am ragor o wybodaeth):

- Cod Trefniadaeth Ysgolion 011/2018
[cod-trefniadaeth-ysgolion-fersiwn-diwygiedig.pdf](#)
- Adroddiad ar y broses ymgysylltu ar y ddarpariaeth addysg ôl-16
- Strategaeth Moderneiddio Cymunedau Dysgu a Datblygu'r Gymraeg
[Strategaeth Moderneiddio Cymunedau.pdf](#)
- Rhaglen Amlinellol Strategol – Rhaglen Dreigl (RhAS / SOP)
[Rhaglen Amlinellol Strategol \(RhAS\) – Rhaglen](#)

**PAPUR CYNNIG
TREFNIADAETH YSGOLION**

**Gwasanaeth Dysgu
Ysgol Uwchradd Caergybi
Mai 2025**

Cynnig i:

**“Adleoli dysgwyr Ysgol Uwchradd Caergybi i adeilad ysgol newydd ar gyfer
dysgwyr 11–18 oed”**

**Mae copïau caled o'r ddogfen hon ar gael ar gais drwy anfon e-bost i
ysgolionmon@ynysmon.llyw.cymru**

**Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg /
This document is also available in English.**

Cynnwys

CRYNODEB GWEITHREDOL	4
1. CEFNDIR A CHYFLWYNIAD	8
2. Y CYNNIG	9
3. Y PRIF YRWYR AR GYFER NEWID	10
4. Y GYRWYR ALLWEDDOL AR GYFER YSGOL UWCHRADD CAERGYBI	12
4.1 Safonau/ Arolygiadau Estyn.....	12
4.2 Arweinyddiaeth a Rheolaeth	12
4.3 Adeiladau ac Adnoddau	13
4.4 Niferoedd Dysgwyr / Lleoedd Dros Ben	14
4.5 Ariannol	16
4.6 Lles, gofal ac iechyd.....	17
4.7 Cwricwlwm i Gymru.....	18
4.8 Yr Iaith Gymraeg	18
4.9 Defnydd Cymunedol.....	19
4.10 Datgarboneiddio	20
4.11 Darpariaeth Ôl-16.....	20
4.12 Materion Cyffredinol	20
5. HERIAU ALLWEDDOL A WYNEBIR GAN YSGOL UWCHRADD CAERGYBI.....	24
5.1 Sut gallai'r cynnig fynd i'r afael â'r heriau allweddol?	24
5.2 Ystyriaeth i ffactorau penodol	26
6. OPSIYNAU AMGEN RHESYMOL I'R CYNNIG	29
6.1 Adleoli dysgwyr Ysgol Uwchradd Caergybi i adeilad ysgol newydd ar gyfer dysgwyr 11-18 oed	29
6.2 Ffedereiddio Ysgol Uwchradd Caergybi gydag Ysgol Cybi	31
6.3 Ffedereiddio Ysgol Uwchradd Caergybi gydag Ysgol Uwchradd Bodedern	34
6.4 Adnewyddu adeilad presennol Ysgol Uwchradd Caergybi	37
6.5 Un ysgol aml-safle newydd (2 safle - safle presennol Ysgol Uwchradd Caergybi ar ôl ei hadnewyddu ac Ysgol Cybi).....	39
6.6 Adeiladu un ysgol uwchradd newydd yn lle Ysgol Uwchradd Caergybi ac Ysgol Uwchradd Bodedern (YUB) ar gyfer dysgwyr 11-18 oed	41
Ffedereiddio Ysgol Uwchradd Caergybi gydag Ysgol Cybi	43
Un ysgol aml-safle newydd (2 safle - safle presennol Ysgol Uwchradd Caergybi ar ôl ei hadnewyddu ac Ysgol Cybi).....	43
Adeiladu un ysgol uwchradd newydd yn lle Ysgol Uwchradd Caergybi ac Ysgol Uwchradd Bodedern ar gyfer dysgwyr 11-18 oed.....	43
6.7 Opsiynau eraill a ystyriwyd ond na chawsant eu hystyried yn opsiynau amgen rhesymol i'r cynnig. 43	
7. YR EFFAITH ARIANNOL OS GWEITHREDIR Y CYNNIG.....	45
7.1 Opsiynau cost ac ariannu bras ar gyfer adeilad newydd yr ysgol	45
7.2 Y Model Buddsoddi Cydfuddiannol (MBC)	45
7.3 Costau Blynyddol i'r Cyngor	45

7.4 Crynodeb o'r Gost Flynyddol i'r Cyngor – Model Buddsoddi Cydfuddiannol.	46
7.5 Crynodeb o'r Gost Flynyddol i'r Cyngor – Wedi'i Gyflawni trwy Arian Cyfalaf	47
7.6 Costau Tymor Byr	47
8. CASGLIAD	47

CRYNODEB GWEITHREDOL

Mae'r papur hwn yn cyflwyno canlyniadau'r gwaith a wnaed i edrych ar ystod o opsiynau ar gyfer dyfodol Ysgol Uwchradd Caergybi ac mae wedi'i baratoi gan ystyried y Cod Trefniadaeth Ysgolion diwygiedig (011/2018) ([cod-trefniadaeth-ysgolion-ail-fersiwn \(llyw.cymru\)](#)).

Bydd yn cael ei ddefnyddio i geisio cymeradwyaeth y Pwyllgor Gwaith i fwrw ymlaen neu i beidio â bwrw ymlaen â'r cynnig a ffafrir gan y Cyngor ar gyfer ymgynghori.

Mae'r prif yrwyr ar gyfer newid (Adran 3) a nodir yn Strategaeth Moderneiddio Cymunedau Dysgu a Datblygu'r Gymraeg (Gorffennaf 2023) yn cynnwys:

Safonau – Darparu'r addysg orau i bobl ifanc yn yr hinsawdd ariannol yr ydym ynddi fel y gall addysg ffynnu yn dilyn Covid-19 ac ymateb i anghenion dinasyddion Ynys Môn yn y dyfodol.

Arweinyddiaeth a Rheolaeth – Cynyddu capasiti er mwyn datblygu arweinyddiaeth effeithiol yn ein hysgolion ac i gynllunio olyniaeth.

Adeiladau ac Adnoddau – Sicrhau adeiladau ac amgylcheddau dysgu o ansawdd uchel ac addas at y diben.

Niferoedd Dysgwyr / Lleoedd Dros Ben – Darparu addysg sy'n cyfateb i ofynion poblogaeth yr ynys. Lleihau lleoedd dros ben er mwyn gwneud defnydd effeithlon o adnoddau.

Ariannol – Sicrhau y gall ysgolion weithredu'n effeithiol o fewn y gyllideb sydd ar gael. Anelu at leihau'r ystod gwariant fesul dysgwr, gan sicrhau mwy o gyfle cyfartal ar draws ysgolion.

Lles, Gofal ac Iechyd – Gwella mynediad er mwyn sicrhau lles, gofal ac iechyd yn ein hysgolion.

Cwricwlwm i Gymru – Sicrhau bod gan ysgolion yr adnoddau a'r gallu i yrru Cwricwlwm i Gymru yn ei flaen yn llwyddiannus.

Yr Iaith Gymraeg – Cynnig darpariaeth cyfrwng Gymraeg a dwyieithog i'n holl ddysgwyr.

Defnydd Cymunedol – ehangu'r defnydd o adeiladau a chyfleusterau ysgolion gan rieni, y gymuned a thrigolion hŷn.

Datgarboneiddio – Sicrhau bod ein hysgolion yn gynaliadwy ac yn cyfrannu at agenda Sero Net y Cyngor.

Darpariaeth Ôl-16 – Cryfhau hawliau a phrofiad dysgwyr ar gyfer dysgwyr ôl-16.

Byddai angen i unrhyw gynnig moderneiddio ysgolion fynd i'r afael â'r meini prawf uchod.

Mae **Adran 4** yn asesu'r prif yrwyr newid ar gyfer Ysgol Uwchradd Caergybi fel nodwyd yn y Strategaeth Moderneiddio Cymunedau Dysgu a Datblygu'r Gymraeg (Gorffennaf 2023). Mae casgliadau'r asesiad hwnnw fel a ganlyn:

1. Roedd safonau fel y'u hamlinellwyd yn adroddiad diweddaraf Estyn dyddiedig mis Chwefror 2025.
2. Pe bai'r cynnig yn cael ei weithredu, efallai byddai angen adolygu'r strwythur arweinyddiaeth a rheolaeth bresennol os bydd niferoedd dysgwyr yn newid yn y dyfodol.
3. Mae gwariant cynnal a chadw cyfredol a rhagamcannol o bron i £29 miliwn ar adeilad presennol yr ysgol (Medi 2024).
4. Mae adeilad presennol yr ysgol wedi'i raddio fel gradd C (Gweithredol ond angen gwaith atgyweirio neu amnewid mawr yn y tymor byr i'r tymor canolig). Mae presenoldeb Concrit Awyredig Awtoclafiedig Cyfnerth (RAAC) yn llawer o adeiladau'r ysgol yn golygu bod angen mynd i'r afael â'r sefyllfa yn y tymor byr.
5. Dim ond yn rhannol y mae adeilad presennol yr ysgol yn cwrdd â gofynion Deddf Cydraddoldeb 2010. Mae gan yr adeilad presennol broblemau mynediad sylweddol.
6. Fis Medi 2024, roedd 29% o leoedd gwag yn Ysgol Uwchradd Caergybi.
7. Mae 33.5% o ddysgwyr sy'n byw yn y dalgylch yn mynychu ysgolion eraill ar yr ynys ac yng Ngwynedd.
8. Mae'r gost fesul dysgwr yn Ysgol Uwchradd Caergybi yn is na'r cyfartaledd ar gyfer ysgolion uwchradd ar Ynys Môn. Roedd balansau'r ysgol hefyd yr uchaf o'r 5 ysgol uwchradd yn Ynys Môn ar ddiwedd blwyddyn ariannol 2023/24 ar 15% o gyllideb yr ysgol. Fodd bynnag, ar 31 Mawrth 2024, roedd gan bob ysgol falansau a oedd yn cyfateb i 5% neu fwy o'u cyllideb ysgol. Mae'r Cyngor yn wynebu sefyllfa ariannol heriol dros y blynedd nesaf, (fel pob Awdurdod Lleol) ac ni ellir eithrio cyllidebau ysgolion o hyn. Bydd ysgolion yn debygol o barhau i ddefnyddio eu balansau i gydbwysu eu cyllidebau dirprwyedig. Bydd y Cyngor yn parhau i fonitro lefel a defnydd balansau ysgolion.
9. Mae diffyg caeau chwarae ar safle presennol yr ysgol gyda dysgwyr yr ysgol yn defnyddio darpariaeth oddi ar y safle h.y., caeau chwarae Millbank.
10. Mae'r ysgol bresennol yn cynnwys nifer o adeiladau ac mae hyn yn achosi rhai heriau wrth gyflwyno'r Cwricwlwm i Gymru ar y safle rhanedig presennol.
11. Mae'r ysgol ar hyn o bryd yn symud at fod yn ysgol categori 3 o ran addysgu yn y Gymraeg, o fewn y pum mlynedd nesaf. Erbyn iddi droi i fod yn ysgol categori 3, bydd yr ysgol yn cynnig ystod eang o'i Meysydd Dysgu a Phrofiad (MDaPh) drwy gyfrwng y Gymraeg pan fydd o leiaf 60% o ddysgwyr yn ymgymryd ag o leiaf 70% o weithgareddau eu hysgol (cwricwlaid ac allgyrsiol) yn Gymraeg.
12. Yn ogystal â dysgwyr yn defnyddio cyfleusterau'r ysgol ar gyfer gweithgareddau allgyrsiol, mae grwpiau cymunedol yn defnyddio cyfleusterau Ysgol Uwchradd Caergybi yn ystod y tymor ac yn ystod gwyliau'r ysgol.
13. Mae Ysgol Uwchradd Caergybi yn y deg uchaf holl asedau'r Cyngor o ran allyriadau carbon.
14. Yn ddiweddar, cynhaliwyd proses ymgysylltu ar ddyfodol y ddarpariaeth addysg ôl-16 ar gyfer pobl ifanc 16-18 oed ar Ynys Môn.
15. Mae cludiant i'r ysgol i ddysgwyr yn unol â Pholisi Cludiant Ysgol y Cyngor.
16. Y safle arfaethedig ar gyfer yr ysgol uwchradd arfaethedig yw ar dir ger Canolfan Hamdden Caergybi, yn amodol ar gaffael tir yn llwyddiannus. Fodd bynnag, rhagwelir y bydd costau cludiant yn cael eu lleihau oherwydd efallai na fydd angen i'r dysgwyr hynny sy'n dymuno cael darpariaeth cyfrwng Gymraeg, gwbl ddwyieithog gael eu cludo allan o ddalgylch eu hysgol i'r ysgol uwchradd cyfrwng Gymraeg agosaf.
17. Os gwiredir y datblygiadau tai a gynigir yn nalgylch yr ysgol, byddai digon o le yn yr ysgol ar gyfer y darpar ddysgwyr ychwanegol.

Mae **Adran 5** yn amlygu'r heriau allweddol sy'n wynebu'r ysgol.

Mae'r heriau allweddol sy'n wynebu Ysgol Uwchradd Caergybi a sut y gellid mynd i'r afael â nhw trwy weithredu'r cynnig, wedi'u rhestru isod.

1. Mae arolygiad strwythurol o adeilad yr ysgol wedi dangos bod diffygion difrifol. Mae adeilad yr ysgol wedi'i gategoreiddio fel "Gweithredol ond angen gwaith atgyweirio neu amnewid mawr yn y tymor byr i'r tymor canolig". Mesurau dros dro oedd y gwaith adfer diweddar ar y Concrit Awyredig Awtoclafiedig Cyfnerth (RAAC).
2. Mae gwariant cynnal a chadw cyfredol a rhagamcannol (Medi 2024) o bron i £29 miliwn ar adeilad presennol yr ysgol.
3. Mae adeilad presennol yr ysgol wedi'i raddio fel gradd C (Gweithredol ond angen gwaith atgyweirio neu amnewid mawr yn y tymor byr i'r tymor canolig).
4. Dim ond yn rhannol y mae adeilad presennol yr ysgol yn cwrdd â gofynion Deddf Cydraddoldeb 2010. Mae gan yr adeilad presennol broblemau mynediad sylweddol.
5. Fis Medi 2024, roedd 29% o leoedd gwag yn Ysgol Uwchradd Caergybi
6. Mae 33.5% o ddysgwyr sy'n byw yn y dalgylch yn mynychu ysgolion eraill ar yr ynys ac yng Ngwynedd.
7. Mae diffyg caeau chwarae ar safle presennol yr ysgol gyda dysgwyr ysgol yn defnyddio caeau chwarae Millbank.
8. Mae'r ysgol bresennol yn cynnwys nifer o adeiladau, ac mae hyn yn achosi rhai heriau wrth gyflwyno'r Cwricwlwm i Gymru ar y safle rhanedig presennol.
9. Mae Ysgol Uwchradd Caergybi ar hyn o bryd wedi'i chategoreiddio fel T3 sy'n addysgu trwy gyfrwng y Saesneg gydag addysgu sylweddol trwy gyfrwng y Gymraeg. Mae'r newid categori yn annibynnol ar y cynnig hwn.
10. Yn ogystal â dysgwyr yn defnyddio cyfleusterau'r ysgol ar gyfer gweithgareddau allgyrsiol, mae grwpiau cymunedol yn defnyddio cyfleusterau Ysgol Uwchradd Caergybi yn ystod y tymor ac yn ystod gwyliau'r ysgol.
11. Mae Ysgol Uwchradd Caergybi yn y deg uchaf o holl adeiladau'r Cyngor o ran allyriadau carbon.
12. Yn ddiweddar, cynhaliwyd proses ymgysylltu ar ddyfodol y ddarpariaeth addysg ôl-16 ar gyfer pobl ifanc 16-18 oed ar Ynys Môn.

Buddion posibl y cynnig

O'i wireddu, byddai disgwyl i'r cynnig wireddu'r buddion a ganlyn (Adran 5):

1. Byddai'r Cyngor yn osgoi gorfod talu'r gost cynnal a chadw gyfredol a rhagamcannol o bron i £29 miliwn (2024) yn yr hen adeilad.
2. Byddai'n mynd i'r afael â'r mesurau lliniaru presennol oherwydd Concrit Awyredig Awtoclafiedig Cyfnerth (RAAC) yn 30% o adeilad yr ysgol.
3. Byddai gan safle'r ysgol newydd arfaethedig ei gaeau chwarae ei hun.
4. Gallai amgylchedd ysgol wedi'i gynllunio'n dda ynghyd â mannau awyr agored gwyrdd wella iechyd corfforol a meddyliol plant, yn ogystal â gwella lles staff a gwneud iddynt deimlo eu bod yn cael eu gwerthfawrogi.
5. Bydd adeilad ysgol newydd yn darparu adnoddau modern arbenigol e.e. labordai ac ystafell dechnoleg fwyd a mannau gwyrdd awyr agored i yrru Cwricwlwm Cymru ymlaen.
6. Gan fydd capasiti'r ysgol uwchradd posib newydd yn llai na capasiti'r adeilad presennol, byddai lleoedd dros ben yn Ysgol Uwchradd Caergybi yn cael eu lleihau.

7. Tebygolrwydd cynyddol y bydd dysgwyr yn aros o fewn eu dalgylch oherwydd bod ganddynt fynediad i adeilad ysgol newydd ac adnoddau modern. Ymhellach, mae'r dyddiad y bwriedir cwblhau adeilad yr ysgol yn cyd-fynd â'r diffiniad iaith newydd arfaethedig ar gyfer yr ysgol h.y., cyfrwng Cymraeg.
8. Gan efallai byddai adeilad ysgol uwchradd newydd, efallai bydd dysgwyr sy'n byw yn nalgylch Ysgol Uwchradd Caergybi yn dewis mynychu'r ysgol newydd arfaethedig yn hytrach nag ysgolion uwchradd eraill. Gall hyn yn ei dro arwain at gynydd yn y defnydd o'r Gymraeg yng Nghaergybi (ardal lle mae cyfraddau defnydd iaith wedi bod yn is yn hanesyddol, ond sy'n cynyddu yn ôl data cyfrifiad 2011.)¹
9. Nid oes cost cludiant ychwanegol yn gysylltiedig â'r cynnig.
10. Fel rhan o'r cynnig, rhagwelir y bydd llwybrau teithio llesol newydd yn cael eu cynllunio i annog dysgwyr a'r gymuned sydd angen mynediad i'r safle i ddefnyddio dulliau teithio mwy cynaliadwy.
11. Disgwylir y byddai cael adnoddau cymunedol pwrpasol yn yr adeilad ysgol newydd, yn ogystal â chyd-leoli gwasanaethau eraill, yn ogystal â mynediad at gyfleusterau modern yn denu mwy o ddefnydd cymunedol ac ymgysylltiad / cyfranogiad gan deuluoedd.
12. Bydd adeilad yr ysgol newydd yn ddi-garbon net – ynni gweithredol ac felly bydd allyriadau carbon o'r adeilad newydd yn llai nag o adeilad presennol Ysgol Uwchradd Caergybi.
13. Pe bai'r cynllun yn cael ei gyflawni drwy'r Model Buddsoddi Cydfuddiannol (MIM, gweler adran 7) byddai'r cynnig yn arwain at arbedion yn y gyllideb atgyweiriadau a chynnal a chadw canolog ar gyfer y 25 mlynedd nesaf.

Beth sydd wedi cael ei ystyried?

Mae opsiynau amgen rhesymol i'r cynnig wedi'u hystyried a'u hasesu yn erbyn y prif yrwyr moderneiddio ysgolion (**Adran 6**).

Mae Asesiad Effaith hefyd wedi'i baratoi, sy'n asesu effaith y cynnig ar Gydraddoldeb, y Gymraeg ac ar y Gymuned, yn ogystal â sut mae'r cynnig yn bodloni gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 a Deddf Hawliau Dynol 1998. Mae hon yn ddogfen fyw a fydd yn cael ei diweddarau'n rheolaidd wrth i ni symud ymlaen â'r cynnig.

Mae ystyried y buddion a'r heriau allweddol y mae Ysgol Uwchradd Caergybi yn eu hwynebu (Adran 5) wedi arwain y Cyngor i gyflwyno'r cynnig canlynol ar gyfer Ysgol Uwchradd Caergybi, sef:

“Adleoli dysgwyr Ysgol Uwchradd Caergybi i adeilad ysgol newydd ar gyfer dysgwyr 11-18 oed”.

Os caiff y cynnig ei weithredu, rhagwelir y bydd adeilad newydd Ysgol Uwchradd Caergybi yn debygol o gael ei gwblhau erbyn 2030 pan fyddai'r dysgwyr yn adleoli iddo. Byddai hyn yn tarfu cyn lleied â phosibl ar ddysgwyr. Byddai adeilad presennol Ysgol Uwchradd Caergybi wedyn yn cau.

¹ Cyngor Sir Ynys Môn, Cyfrifiad 2021: Siaradwyr Cymraeg Ynys Môn (Ebrill 2023), t.9.

1. CEFNDIR A CHYFLWYNIAD

Mae'r Strategaeth Moderneiddio Cymunedau Dysgu a Datblygu'r Gymraeg, a fabwysiadwyd gan y Pwyllgor Gwaith ar 18 Gorffennaf 2023, yn nodi y dylai'r Cyngor ymrwymo i sicrhau bod pob adeilad ysgol, yn addas i'r diben, yn y lleoliad cywir, yn diwallu anghenion dysgwyr ac yn adnodd i'r gymuned.

Mae arolygiad strwythurol o adeilad yr ysgol wedi dangos bod diffygion difrifol.

Mae cyflwr adeilad Ysgol Uwchradd Caergybi wedi ei gategoreiddio fel:

“Gweithredol ond angen gwaith atgyweirio mawr neu amnewid yn y tymor byr i ganolig”.

Yn dilyn newidiadau yng nghanllawiau Llywodraeth y DU yn Awst 2023 mewn perthynas â Choncrit Awyredig Awtoclafiedig Cyfnerth (RAAC) cynhaliwyd gwaith adfer ar raddfa eang a ddiogelodd strwythur yr ysgol yn y tymor canolig, ond nid yw hwn yn ateb hirdymor.

Mae'r papur hwn yn cyflwyno canlyniadau'r gwaith a wnaed i edrych ar ystod o opsiynau ar gyfer dyfodol Ysgol Uwchradd Caergybi ac mae wedi'i ysgrifennu yn unol â disgwyliadau'r Cod Trefniadaeth Ysgolion diwygiedig (011/2018) a bydd yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith, gan ofyn am ei benderfyniad i symud ymlaen i gyfnod ymgynghori statudol ar y cynnig.

Cyn cyrraedd y cynnig (Adran 2) isod, mae'r Cyngor wedi ystyried y canlynol:

- Y gyrwyr allweddol ar gyfer newid (Adran 3)
- Y gyrwyr newid allweddol ar gyfer Ysgol Uwchradd Caergybi (Adran 4)
- Yr heriau allweddol a wynebwr gan Ysgol Uwchradd Caergybi a sut y gallai'r cynnig fynd i'r afael â hwy, (Adran 5)
- Opsiynau amgen rhesymol i'r cynnig (Adran 6)

2. Y CYNNIG

Y cynnig yw:

“Adleoli dysgwyr Ysgol Uwchradd Caergybi i adeilad ysgol newydd ar gyfer dysgwyr 11-18 oed”.

Nodir y manylion arfaethedig ar gyfer Ysgol Uwchradd Caergybi isod gan bydd ystod oedran yr adeilad ysgol newydd yn parhau i fod yn 11-18:

Ystod oedran	11-18 oed
Lleoedd i ddysgwyr	900
Rhif mynediad	150
Lleoliad newydd arfaethedig	Tir ger Canolfan Hamdden Caergybi, yn amodol ar gaffael tir yn llwyddiannus
Categori	Cymunedol *
Categori iaith	Cyfrwng Cymraeg **
Cyfleusterau arfaethedig	Byddai'r adeilad ysgol newydd arfaethedig yn darparu ar gyfer dysgwyr 11-18 oed
Y gost a ragwelir ar gyfer y prosiect	Tua £65.9 miliwn (amcangyfrif) (Cyfalaf Cyfwerth – yn seiliedig ar y prosiect yn cael ei gyflawni a'i ariannu drwy'r Model Buddsoddi Cydfuddiannol).

* Y categorïau o ysgolion a gynhelir yng Nghymru yw:

1. Ysgol gymunedol,
2. Ysgol wirfoddol a reolir (fel Ysgol Cybi),
3. Ysgol wirfoddol a gynorthwyr (fel Ysgol y Santes Fair),
4. Ysgol sefydledig (fel Ysgol Caergeiliog) a
5. Ysgol arbennig gymunedol (fel Canolfan Addysg y Bont)

****Ar hyn o bryd mae gan Ynys Môn 4 ysgol uwchradd yng nghategori 3 ac 1 mewn categori trosiannol (T3). Mae Ysgol Uwchradd Caergybi yn y categori trosiannol hwn ac wedi dechrau ar y broses uchelgeisiol o drosglwyddo i gategori 3 o fewn cynllun pum mlynedd, gan gyrraedd categori 3 erbyn Medi 2029.**

Y diffiniad o ysgol uwchradd Categori 3 yw:

Categori 3 – Bydd ysgol cyfrwng Cymraeg yn cynnig ystod eang o'i Meysydd Dysgu a Phrofiad (MDaPh) drwy gyfrwng y Gymraeg. O leiaf 60% o ddysgwyr yn ymgymryd ag o leiaf 70% o weithgareddau eu hysgol (cwricwlaid ac allgyrsiol) yn Gymraeg. Disgwylir i ysgolion Categori 3 barhau i adlewyrchu cyd-destun ieithyddol yr ardal wrth weithio tuag at gynyddu eu darpariaeth cyfrwng Cymraeg dros amser.

Mae hyn yn unol â Strategaeth Moderneiddio Cymunedau Dysgu a Datblygu'r Gymraeg y Cyngor. Un o'r Gyrwyr Newid / Amcanion Strategol yn y Strategaeth yw: “**Y Gymraeg - Cynnig darpariaeth cyfrwng Cymraeg a dwyieithog i'n holl ddysgwyr.**”

Yn ogystal, mae'n unol â Cynllun y Cyngor. Un o'r amcanion strategol ynddo yw'r iaith Gymraeg ac un nod ynddo yw: “**Cynyddu'r nifer o blant a phobl ifanc sy'n astudio yn Gymraeg drwy weithredu cynllun strategol y Gymraeg mewn addysg (CSGA).**”

Er bod y broses drosiannol hon yn annibynnol ar y cynnig hwn, os cytunir ar y cynnig, bydd darparu addysg cyfrwng Cymraeg mewn adeilad newydd yn Ysgol Uwchradd Caergybi yn bodloni'r galw gan fod bron pob ysgol gynradd yn nalgylch yr ysgol wedi'i dynodi'n gyfrwng Cymraeg.

Byddai'r cynnig yn rhan o raglen Cymunedau Dysgu Cynaliadwy Dysgu Llywodraeth Cymru a Chyngor Sir Ynys Môn.

3. Y PRIF YRWYR AR GYFER NEWID

Mae Strategaeth Moderneiddio Cymunedau Dysgu a Datblygu'r Gymraeg (Gorffennaf 2023), yn rhestru'r gyrwyr ar gyfer newid. Trafodir y gyrwyr newid perthnasol mewn perthynas ag unrhyw foderneiddio ysgolion uwchradd isod.

1. Safonau

Darparu'r addysg orau i bobl ifanc yn yr hinsawdd ariannol yr ydym ynddi fel y gall addysg ffynnu yn dilyn Covid-19 ac ymateb i anghenion dinasyddion Ynys Môn yn y dyfodol. Mae'r Cyngor eisiau sicrhau'r canlyniadau gorau posibl i ddysgwyr drwy sicrhau bod y system yn addas ar gyfer y genhedlaeth hon a chenedlaethau'r dyfodol. Bydd y Cyngor yn edrych ar greu'r amodau fel bod Prifathrawon, athrawon a dysgwyr yn llwyddo.

2. Arweinyddiaeth a Rheolaeth

Cynyddu'r gallu i ddatblygu arweinyddiaeth effeithiol yn ein hysgolion ac i gynllunio olyniaeth. Mae'r Cyngor yn ymdrechu i gael ysgolion sydd ag arweinyddiaeth gref ar bob lefel, gan gynnwys llywodraethwyr.

3. Adeiladau Ysgolion ac Adnoddau

Mae Ynys Môn wedi ymrwymo i sicrhau fod pob adeilad ysgol yn cwrdd â disgwyliadau'r 21ain ganrif, yn addas i'r diben, yn y lleoliad cywir, yn cwrdd ag anghenion dysgwyr ac yn adnodd i'r gymuned.

4. Niferoedd Dysgwyr / Lleoedd Dros Ben

Darparu addysg sy'n cyfateb i ofynion poblogaeth yr ynys. Gostyngiad mewn lleoedd dros ben i wneud defnydd effeithlon o adnoddau.

5. Ariannol

Sicrhau y gall ysgolion weithredu'n effeithiol o fewn y gyllideb sydd ar gael. Anelu at leihau'r ystod gwariant fesul dysgwr, gan sicrhau mwy o gyfle cyfartal ar draws ysgolion.

6. Lles, Gofal ac Iechyd

Gwella mynediad er mwyn sicrhau lles, gofal ac iechyd yn ein hysgolion. Sicrhau bod gan ysgolion amgylcheddau diogel ar gyfer dysgwyr a staff, sydd hefyd yn hyrwyddo parch ac amrywiaeth. Mae ysgolion sydd wedi'u cynllunio'n dda ac sydd wedi datblygu tiroedd yn feddylgar yn cyfoethogi cyfleoedd i ddysgu a chwarae. Mae cysylltiad a chyswllt â natur yn creu emosiynau mwy cadarnhaol a theimladau o fywiogrwydd, a llai o emosiynau negyddol; mae hefyd yn cynnig rhyddhad rhag blinder meddwl, a'r gallu i ganolbwyntio am gyfnod hirach.

7. Cwricwlwm i Gymru

Sicrhau bod gan ysgolion yr adnoddau i yrru'r cwricwlwm newydd yn ei flaen yn llwyddiannus, er mwyn bodloni'r pedwar prif ddiben o ddatblygu:

- a. Dysgwyr uchelgeisiol, galluog
- b. Cyfranwyr mentrus, creadigol
- c. Dinasyddion egwyddorol, gwybodus.
- ch. Unigolion iach, hyderus

8. Yr Iaith Gymraeg

Cynnal a gwella darpariaeth ddwyieithog a chyfrwng Gymraeg. Y nod yw datblygu galluoedd dysgwyr fel dysgwyr dwyieithog erbyn diwedd addysg ffurfiol.

9. Defnydd cymunedol

Mae'r Cyngor yn awyddus i wneud y defnydd gorau o adnoddau ac isadeiledd i ddarparu gwasanaethau i'n cymunedau. Mae hyn yn golygu cael asedau hyblyg fel bod modd i'r gymuned (gan gynnwys plant, oedolion a phobl hŷn) ddefnyddio'r ased a'r adnoddau. Bydd hyn yn cefnogi gwytnwch cymunedau ac yn helpu i liniaru effaith tlodi.

10. Datgarboneiddio

Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i fod yn awdurdod di-garbon net. Rhan allweddol o'r daith i gyflawni carbon sero net fydd adolygu defnydd a pherfformiad holl asedau'r Cyngor, gan sicrhau'r ôl troed carbon lleiaf posibl tra'n parhau i ddarparu gwasanaethau i'n cymunedau.

11. Darpariaeth Ôl-16

Mae'r Cyngor yn gweithredu'r Consortiwm Dysgu Ôl-16 gyda Cyngor Gwynedd a Grŵp Llandrillo Menai. Mae'r Consortiwm yn gyfrifol am gomisiynu darpariaeth ôl-16 i gwrdd â gofynion cwricwlwm y cytunwyd arnynt yn lleol ar gyfer addysg a hyfforddiant.

Er bod y Consortiwm Ôl-16 wedi llwyddo i resymoli'r ddarpariaeth, nid yw'r drefn bresennol yn gynaliadwy o ran costau teithio a dosbarthiadau bach. (Gweler yr adroddiad ar yr ymgysylltiad ôl-16 am fwy o fanylion). Yn ogystal, gan fod ysgolion eisoes wedi rhesymoli nifer y cyrsiau nad ydynt yn hyfyw, mae dysgwyr yn treulio amser yn teithio o un ysgol i'r llall.

12. Materion Cyffredinol

Mae'r asesiad hefyd wedi cynnwys materion cyffredinol, er enghraifft, trefniadau teithio, Anghenion Dysgu Ychwanegol, unrhyw ddatblygiadau tai tebygol yn yr ardal a allai effeithio ar niferoedd dysgwyr.

Gall Porthladd Rhydd Ynys Môn fod yn gyfle arbennig i wella economi Gogledd Cymru drwy ddenu mewnfuddsoddiad sylweddol i yrru gweithgarwch economaidd, gan ddarparu swyddi sgiliau uchel, â chyflogau uchel i'r gweithlu lleol. Mae Porthladd Rhydd yn ardal ddynodedig, sy'n cynnig manteision treth, tollau a rheoleiddio arbennig i annog gweithgarwch economaidd a grëir gan lywodraethau'r DU a Chymru. Bydd y cyfleoedd gall y Porthladd Rhydd yn eu creu yn ganolog i sicrhau ffyniant hirdymor cymunedau ar draws Ynys Môn ac yn helpu gwarchod hunaniaeth falch a threftadaeth yr ardal leol. Gall hyn yn ei dro yn creu cyfleoedd i ddysgwyr Ysgol Uwchradd Caergybi ac yn creu swyddi iddynt ac yn lleihau allfudiad o bobl ifanc.

Mae'r adran ganlynol (Adran 4) yn cymhwyso'r gyrwyr newid allweddol perthnasol ar gyfer Ysgol Uwchradd Caergybi.

4. Y GYRWYR ALLWEDDOL AR GYFER YSGOL UWCHRADD CAERGYBI

Ystyrir isod y prif yrwyr ar gyfer moderneiddio ysgolion o'r Strategaeth Moderneiddio Cymunedau Dysgu a Datblygu'r Iaith Gymraeg. Yn ogystal, ystyrir materion cyffredinol sydd tu allan i'r gyrwyr allweddol.

4.1 Safonau/ Arolygiadau Estyn

Cafodd yr ysgol arolwg Estyn ym mis Chwefror 2025, sydd ar gael yn y ddolen isod:

[Adroddiad arolygiad Ysgol Uwchradd Caergybi 2025](#)

Mae'r Cyngor eisiau sicrhau bod holl blant Ynys Môn yn cyflawni eu llawn botensial ac yn cael y profiadau gorau posib. Byddai'n rhaid i unrhyw foderneiddio / ad-drefnu ysgolion o leiaf gynnal yr agweddau da a nodir gan Estyn a hefyd fynd i'r afael ag unrhyw ddiffygion a amlinellir yn eu hadroddiadau

Disgwylir y byddai angen i strwythur arweinyddiaeth a rheolaeth yr ysgol gyflwyno'r cwricwlwm llawn, beth bynnag fo canlyniad y cynnig.

4.2 Arweinyddiaeth a Rheolaeth

Nid oes gan Bennaeth Ysgol Uwchradd Caergybi unrhyw gyfrifoldebau addysgu, sy'n caniatáu amser i'r Pennaeth ymdrin â materion arweinyddiaeth a rheolaeth.

Nid oes gan y Pennaeth unrhyw ymrwymadau addysgu penodol a rheolaidd ond gall gamu i mewn i gyflenwi yn ôl yr angen, er enghraifft oherwydd cyfnodau o salwch staff.

Os caiff y cynnig ei weithredu, efallai y bydd angen adolygu'r strwythur arweinyddiaeth a rheolaeth bresennol, os bydd nifer y dysgwyr yn newid yn y dyfodol.

Gan bydd ystod oedran yn Ysgol Uwchradd Caergybi yn aros yn 11-18 oed, bydd rhywfaint o amser rheoli ac arwain y Pennaeth yn parhau i ganolbwyntio ar ddarpariaeth ôl-16.

4.3 Adeiladau ac Adnoddau

Mae'r tabl isod yn manylu ar y sefyllfa bresennol o ran gradd cyflwr yr ysgol (2024), y gwariant cynnal a chadw cyfredol a rhagamcannol sydd ei angen i godi'r cyflwr i lefel addas (nid lefel Cymunedau Dysgu Cynaliadwy) a sut mae'r ysgol yn cydymffurfio â gofynion Deddf Cydraddoldeb 2010 o ran hygyrchedd. Mae'r wybodaeth isod ar gyfer Ysgol Uwchradd Caergybi gyfan:

Ysgol Uwchradd Caergybi	Medi 2024
Adeilad yr Ysgol – arwynebedd y llawr	12,233 m ²
Arwynebedd Safle'r Ysgol	26,826 m ²
Gwariant cynnal a chadw cyfredol a rhagamcannol	£28,985,743*
Gwariant cynnal a chadw cyfredol a rhagamcannol fesul m ² (yn seiliedig ar arwynebedd llawr yr adeilad)	£2,369
Gwariant cynnal a chadw cyfredol a rhagamcannol fesul m ² (yn seiliedig ar arwynebedd safle'r ysgol)	£1,081
Gwariant cynnal a chadw cyfredol a rhagamcannol fesul dysgwr (yn seiliedig ar niferoedd dysgwyr Medi 2023 a Medi 2024 yn y drefn honno)	£35,092
Gradd Cyflwr** ar 2-12-23	C
Nifer yr ystafelloedd dosbarth symudol ar y safle	Dim
Cydymffurfio â Deddf Cydraddoldeb 2010	Mae gan adeilad yr ysgol broblemau mynediad sylweddol
Addasrwydd ar gyfer cyflwyno'r cwricwlwm	Boddhaol, yn perfformio yn ôl y bwriad, ond nid yw'n cefnogi cyflwyno'r cwricwlwm yn effeithiol mewn rhai meysydd.

*Mae'r cynnydd yn y gwariant cynnal a chadw presennol a'r gwariant rhagamcannol yn bennaf oherwydd y gwaith y bydd ei angen yn y dyfodol i ddisodli RAAC yn dilyn newidiadau i ganllawiau Llywodraeth y DU yn Awst 2023.

**Mae Llywodraeth Cymru yn categoreiddio cyflwr adeiladau ysgol ar raddfa A-D. Isod mae diffiniad o'r categorïau gwahanol:

A – Fel newydd

B – Yn weithredol ddiogel, ac yn dangos mân ddirywiad yn unig.

C – Gweithredol ond angen gwaith atgyweirio neu amnewid mawr yn y tymor byr i'r tymor canolig.

D – Risg difrifol o fethiant.

Mae Ysgol Uwchradd Caergybi wedi ei graddio fel “Gweithredol ond angen gwaith atgyweirio neu amnewid mawr yn y tymor byr i'r tymor canolig”.

4.4 Niferoedd Dysgwyr / Lleoedd Dros Ben

Mae manylion niferoedd y dysgwyr ar y gofrestr (Medi 2024), niferoedd y dysgwyr am y pedair blynedd diwethaf (CYBLD Ionawr 2024) a rhagamcanion dysgwyr y dyfodol hyd at 2029 (fel y'u darparwyd gan yr ysgol o Fedi 2024) yn yr adran hon. Yn ogystal, mae manylion dysgwyr sy'n teithio rhwng dalgylchoedd wedi'u cynnwys hefyd.

4.4.1 Niferoedd dysgwyr presennol a blaenorol Ysgol Uwchradd Caergybi am y pedair blynedd diwethaf (yn seiliedig ar ffigurau CYBLD bob Ionawr)

Ysgol Uwchradd Caergybi	Capasiti	Niferoedd y dysgwyr					
		Ionawr 2020	Ionawr 2021	Ionawr 2022	Ionawr 2023	Ionawr 2024	Medi 2024
Blwyddyn 7-11		703	739	752	733	728	724
Blwyddyn 12-13		114	140	131	140	115	102
Blwyddyn 7-13	1,170	817	879	883	873	843	826
% Lleoedd dros ben		30.2%	24.9%	24.5%	25.4%	27.9%	29.4%

4.4.2 Rhagolygon pum mlynedd

Mae'r rhagamcanion a ddangosir yn y tabl isod (Medi 2024) yn seiliedig ar fformiwla a ddefnyddir gan y Cyngor i gyfrifo rhagolygon:

Ysgol Uwchradd Caergybi	Capasiti	Rhagamcan Medi 2025	Rhagamcan Medi 2026	Rhagamcan Medi 2027	Rhagamcan Medi 2028	Rhagamcan Medi 2029
Blwyddyn 7-11		696	699	695	648	626
Blwyddyn 12-13		112	101	96	107	105
Blwyddyn 7-13	1170	807	800	790	754	732
% Lleoedd dros ben		31.0%	31.6%	32.5%	35.6%	37.4%

4.4.3 Dysgwyr sy'n teithio rhwng dalgylchoedd.

Medi 2024 - mae'r tabl isod yn nodi canran y dysgwyr sy'n teithio o'r tu allan i ddalgylch Ysgol Uwchradd Caergybi i fynychu'r ysgol:

Cyfanswm nifer y dysgwyr all-dalgylch	Cyfanswm Poblogaeth yr Ysgol	Dysgwyr all-dalgylch fel % o'r boblogaeth ysgol
37	826	4.5%

Mae nifer y plant sy'n mynychu'r ysgol o'r tu allan i'r dalgylch yn isel yn Ysgol Uwchradd Caergybi

Mae'r tabl isod yn dangos pa ysgol uwchradd ar Ynys Môn y mae'r dysgwyr hyn yn ei mynychu:

	Medi 2024	
Nifer y dysgwyr sydd wedi'u cofrestru fel rhai sy'n byw yn nalgylch Ysgol Uwchradd Caergybi (YUC)	1,436	
Ysgolion a fynychir	Nifer y dysgwyr	% bras
Ysgol Uwchradd Caergybi	826	57.5%
Ysgol Uwchradd Bodedern	406	28.3%
Ysgol David Hughes	13	0.9%
Ysgol Gyfun Llangefni	30	2.1%
Ysgol Syr Thomas Jones	2	0.1%
Ysgol Friars - Bangor	132	9.2%
Ysgolion eraill yng Ngwynedd	27	1.9%

4.5 Ariannol

Mae'r tabl isod yn dangos y gost fesul dysgwr ar gyfer Ysgol Uwchradd Caergybi ac ysgolion uwchradd eraill yn Ynys Môn ar gyfer blwyddyn ariannol 2024/25:

Ysgol	Ysgol Uwchradd Caergybi	Ysgol Syr Thomas Jones	Ysgol Gyfun Llangefni	Ysgol David Hughes	Ysgol Uwchradd Bodedern	Cyfartaledd Uwchradd
Cost fesul dysgwr (2024/25)	£6,428	£7,323	£6,605	£6,368	£6,853	£6,690

Ffynhonnell: Gwefan Stats Cymru - [Cyllidebau Ysgol Dirprwyedig fesul disgybl yn ôl sector \(£\) \(llyw.cymru\)](#)

Mae'r gost fesul disgybl yn Ysgol Uwchradd Caergybi (£6,428) yn is na'r cyfartaledd ar gyfer ysgolion uwchradd yn Ynys Môn (£6,690).

Ym Medi 2024, roedd gan 33.4% o ddysgwyr Ysgol Uwchradd Caergybi hawl i brydau ysgol am ddim. Mae'r tabl isod yn dangos sut mae hyn yn cymharu ag ysgolion uwchradd eraill Ynys Môn:

Ysgol	% y dysgwyr sydd â hawl i gael prydau ysgol am ddim:
Ysgol Uwchradd Caergybi	33%
Ysgol Uwchradd Bodedern	22%
Ysgol Syr Thomas Jones	20%
Ysgol Gyfun Llangefni	20%
Ysgol David Hughes	10%

4.5.1 Cyllidebau Ysgolion

Ysgol	Ysgol Uwchradd Caergybi	Ysgol Syr Thomas Jones	Ysgol Gyfun Llangefni	Ysgol David Hughes	Ysgol Uwchradd Bodedern	Balansau cyfartalog Ysgolion Uwchradd
Sefyllfa Balansau Ysgolion ar 31 Mawrth 2024	£945,565	£258,916	£527,586	£347,322	£543,426	£524,563
% o gyllideb yr ysgol	15%	7%	10%	5%	10%	9%

Ar 31 Mawrth 2024, roedd gan bob ysgol falansau oedd yn cyfateb i 5% neu fwy o'u cyllideb ysgol. Mae'r Cyngor yn wynebu sefyllfa ariannol heriol dros y blynyddoedd nesaf, (fel pob Awdurdod Lleol) ac ni ellir eithrio cyllidebau ysgolion o hyn. Bydd ysgolion yn debygol o barhau i ddefnyddio eu balansau i gydbwysu eu cyllidebau dirprwyedig. Bydd y Cyngor yn parhau i fonitro lefel a defnydd balansau ysgolion.

Y balansau ar gyfer Ysgol Uwchradd Caergybi yw'r uchaf o'r 5 ysgol uwchradd ac mae 80% yn uwch na'r cyfartaledd ar gyfer ysgolion uwchradd Ynys Môn. Felly, os na chaiff y cynnig ei weithredu, mae gan Ysgol Uwchradd Caergybi falansau uwch i'w ddefnyddio na'r ysgolion uwchradd eraill ar Ynys Môn.

4.6 Lles, gofal ac iechyd

Mae cysylltiad cryf rhwng adeiladau / amgylcheddau ysgol a lles, gofal ac iechyd. Gall amgylchedd ysgol sydd wedi'i ddylunio'n dda wella iechyd corfforol a meddyliol plant, yn ogystal â gwella lles staff a gwneud iddynt deimlo eu bod yn cael eu gwerthfawrogi. Mae tiroedd ysgol sydd wedi'u cynllunio'n dda ac wedi'u datblygu'n feddylgar yn cyfoethogi'r cyfleoedd i ddysgu a chwarae. Mae cysylltiad a chyswllt â natur yn creu emosiynau mwy cadarnhaol a theimladau o fywiogrwydd, a llai o emosiynau negyddol; mae hefyd yn cynnig rhyddhad rhag blinder meddwl, a'r gallu i ganolbwyntio am gyfnod hirach.

Mewn un rhan, dywedodd adroddiad Estyn yn dilyn yr arolygiad yn Chwefror 2025: ***“Ceir diwylliant diogelu cryf yn yr ysgol. Mae llawer o ddisgyblion yn teimlo'n ddiogel ac mae bron pob un ohonynt yn gwybod ble i fynd i gael cymorth, os oes angen. Mae systemau i adrodd am, ymateb a rheoli pryderon yn gadarn ac yn cael eu deall yn dda. Mae arweinwyr yn ymateb yn gyflym i unrhyw dueddiadau negyddol mewn agweddau neu faterion sy'n dod i'r amlwg trwy roi cyfleoedd dysgu proffesiynol defnyddiol iddynt drafod yr agweddau hyn a chynllunio i fynd i'r afael â nhw. Mae trefniadau hyfforddi ac arferion recriwtio diogel yn addas.”***

Gellid gwella lles, gofal ac iechyd dysgwyr pe bai'r cynnig yn cael ei weithredu.

Nid oes cae chwarae gwyrdd addas sy'n hygyrch i ddysgwyr ar safle presennol Ysgol Uwchradd Caergybi ac mae dysgwyr ar hyn o bryd yn defnyddio'r caeau chwarae yn Millbank. Gallai adeilad ysgol newydd ar gyfer Ysgol Uwchradd Caergybi fynd i'r afael â'r holl ffactorau hyn.

Byddai adeilad ysgol newydd gyda mwy o le, awyrgylch ysgafn ac awyrog, a dyluniad modern yn cynnig nifer o fanteision. Mewn ysgolion lleol newydd a gwblhawyd yn ddiweddar, mae'r gofod gwell wedi caniatáu i'r plant deimlo eu bod wedi ymlacio fwy ac yn gyfforddus mewn amgylchedd dysgu llawer gwell ac wedi gwella llesiant cyffredinol pawb sy'n mynychu'r ysgol. Bu mwy o ymgysylltiad myfyrwyr, gwell ymddygiad a mwy o ymgysylltiad â'r gymuned.

Bydd gan yr adeilad ysgol newydd arfaethedig fwy o arwynebedd fesul dysgwr fel dangosir yn y tabl isod. Bydd hyn yn cyfrannu at wella llesiant y dysgwyr yn yr adeilad arfaethedig newydd:

	Ysgol Uwchradd Caergybi	Adeilad ysgol newydd
Capasiti	1,170	900
Arwynebedd safle'r ysgol (m ²)	26,826	55,300*
Arwynebedd fesul dysgwr sydd ar gael (m ²)	22.9	61.4*

*Ffynhonnell – Llywodraeth Cymru - Canllawiau Arwynebedd ar gyfer Ysgolion yng Nghymru Cymunedau Dysgu Cynaliadwy – cyhoeddwyd Mawrth 2025

4.7 Cwricwlwm i Gymru

Os caiff y cynnig ei roi ar waith, byddai'n sicrhau y bydd cwricwlwm yr ysgol yn parhau i gefnogi ei dysgwyr i fod:

- yn ddysgwyr uchelgeisiol, galluog, sy'n barod i ddysgu gydol eu hoes
- yn gyfranwyr mentrus, creadigol, sy'n barod i chwarae rhan lawn mewn bywyd a gwaith
- yn ddinasyddion egwyddorol, gwybodus Cymru a'r byd
- yn unigolion iach, hyderus, sy'n barod i fyw bywydau boddhaus fel aelodau gwerthfawr o gymdeithas.

Byddai hyn yn wir am bob dysgwr yn yr ysgol.

4.8 Yr Iaith Gymraeg

Nod y Cyngor fydd cynnal a gwella'r ddarpariaeth ddwyieithog a chyfrwng Cymraeg yn unol â Strategaeth Iaith Gymraeg Llywodraeth Cymru, Cymraeg 2050: Miliwn o Siaradwyr Cymraeg, a Chynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg (CSGA) y Cyngor ei hun ar gyfer 2022-2032. Y nod yw datblygu galluedd dysgwyr fel dysgwyr dwyieithog yn llawn erbyn diwedd addysg ffurfiol.

Byddai gwireddu'r cynnig yn cefnogi'r duedd bresennol o welliant yn erbyn deilliannau 3-7 isod yng Nghynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg y Cyngor.

Deilliant 3 - Mwy o blant yn parhau i wella eu sgiliau Cymraeg wrth drosglwyddo o un cyfnod o'u haddysg statudol i'r llall.

Deilliant 4 - Mwy o ddysgwyr yn astudio ar gyfer cymwysterau a asesir yn y Gymraeg (fel pwnc) a phynciau trwy gyfrwng y Gymraeg.

Deilliant 5 - Mwy o gyfleoedd i ddysgwyr ddefnyddio'r Gymraeg mewn gwahanol gyd-destunau yn yr ysgol.

Deilliant 6 - Cynnydd yn y ddarpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg i ddysgwyr ag ychwanegol anghenion dysgu (ADY) (yn unol â'r dyletswyddau a osodir gan y Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018.

Deilliant 7 - Cynyddu nifer y staff addysgu sy'n gallu addysgu'r Gymraeg (fel pwnc) ac addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg

Mae Fforwm Iaith Ynys Môn (fforwm iaith Gymraeg Ynys Môn, sy'n annibynnol ar y Cyngor) yn derbyn gwybodaeth am gynnydd Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg (CSGA) y Cyngor bob chwarter.

Mae pob ysgol ac awdurdod lleol yng Nghymru yn hysbysu rhieni a Llywodraeth Cymru am yr iaith y maent yn bwriadu ei haddysgu. Yng Nghymru, gall hyn fod yn Gymraeg neu Saesneg, neu drwy gyfuniad o'r ddwy iaith. Ers i'r polisi ar gyfer categorïddio ysgolion fel hyn gael ei gyflwyno gyntaf yn 2007, mae ysgolion ac awdurdodau lleol wedi arwain ar sut y dylent categorïddio eu hysgolion yn ôl faint o'r cwricwlwm a gyflwynir drwy gyfrwng y Gymraeg.

Mae nifer y categorïau ysgolion yn cael eu lleihau i dri yn y sector cynradd a thri yn y sector uwchradd. Byddai ysgol cyfrwng Saesneg yn ysgol Categori 1, ysgol ddwy iaith yn ysgol Categori 2 ac ysgol cyfrwng Cymraeg yn ysgol Categori 3. Rhwng y categorïau hyn mae categorïau trosiannol e.e., T2 (rhwng Cat 1 a Cat 2) a T3 (rhwng Cat 2 a Cat 3).

Un o'r egwyddorion craidd wrth gyflwyno'r trefniadau newydd yw na ddylai ysgolion gynnig llai o ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg yn y dyfodol nag sydd wedi'i wneud yn y gorffennol. Wrth leihau nifer y categorïau, mae opsiwn i ysgolion dyfu eu darpariaeth Gymraeg o fewn y categori hwnnw. Byddai unrhyw newid (lleihad neu gynydd) yn y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg yn gyfystyr â 'newid a reoleiddir' fel y nodir o dan adran 42 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion 2013 ac yn sbarduno proses ymgynghori fel yr amlinellir yn y Cod Trefniadaeth Ysgolion 2018. Datblygu mwy o siaradwyr Cymraeg hyderus yn eu gallu i ddefnyddio'u hiaith mewn cymaint o gyd-destunau â phosibl sydd wrth wraidd Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr. Dyna pam, wrth ddiffinio categori iaith ysgol, rydym wedi rhoi mwy o bwyslais ar gyfleoedd i ddefnyddio a mwynhau'r Gymraeg y tu allan i'r dosbarth.

Ar hyn o bryd, mae tri deg wyth o ysgolion cynradd yng nghategori 3. Ac mae un Ysgol Gynradd Sefydledig yng nghategori 2. Diffiniad Categori 3 ar gyfer ysgolion Cynradd yw:

Cymraeg yw prif iaith cyfathrebu mewnol yr ysgol. Mae cyfathrebu â rhieni a gofalcwyr naill ai yn Gymraeg, yn Saesneg neu'n ddwyieithog yn ôl yr angen. Mae hon yn ysgol ag ethos Cymraeg cryf yn greiddiol iddi, gan gefnogi a galluogi dysgwyr i ddefnyddio'r Gymraeg ym mhob cyd-destun cymdeithasol yn yr ysgol a thu allan iddi. Mewn lleoliad trochi Cymraeg addysgir pob dysgwr yn llawn yn y Gymraeg, gyda Saesneg yn cael ei defnyddio ar adegau i sicrhau dealltwriaeth yn ystod trochi cynnar. O 7 oed ymlaen bydd o leiaf 80% o weithgareddau ysgol dysgwyr (cwricwlaid ac allgyrsiol) yn Gymraeg.

Yn ogystal, mae gan Ynys Môn ar hyn o bryd 4 ysgol Uwchradd yng nghategori 3 ac 1 mewn categori trosiannol (T3). **Mae Ysgol Uwchradd Caergybi yn y categori trosiannol hwn ac wedi dechrau ar y broses uchelgeisiol o drosglwyddo i gategori 3 o fewn cynllun pum mlynedd, gan gyrraedd categori 3 erbyn Medi 2029.**

Er bod y broses drosiannol hon yn annibynnol ar y cynnig hwn, os cytunir ar y cynnig, bydd yn cynyddu'r ddarpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg yn Ysgol Uwchradd Caergybi i fodloni'r galw.

Y diffiniad o ysgol uwchradd Categori 3 yw:

Categori 3 – Bydd ysgol cyfrwng Cymraeg yn cynnig ystod eang o'i Meysydd Dysgu a Phrofiad (MDaPh) drwy gyfrwng y Gymraeg. O leiaf 60% o ddysgwyr yn ymgymryd ag o leiaf 70% o weithgareddau eu hysgol (cwricwlaid ac allgyrsiol) yn Gymraeg. Disgwylir i ysgolion Categori 3 barhau i adlewyrchu cyd-destun ieithyddol yr ardal wrth weithio tuag at gynyddu eu darpariaeth cyfrwng Cymraeg dros amser.

4.9 Defnydd Cymunedol

Gallai adeilad ysgol newydd ar gyfer Ysgol Uwchradd Caergybi hefyd wneud y defnydd gorau o adnoddau ac isadeiledd i ddarparu gwasanaethau i gymunedau Caergybi a'r cylch. Mae hyn yn golygu cael asedau hyblyg fel bod modd i'r gymuned (gan gynnwys plant, oedolion, a phobl hŷn) ddefnyddio'r ased a'r adnoddau. Bydd rhai cyfleusterau o fewn yr YUC newydd ar gael i'w defnyddio gan y gymuned y tu allan i oriau ysgol. Gallai hyn gefnogi gwytnwch cymunedau a helpu i liniaru effaith tldi.

Byddai hyn yn galluogi'r Cyngor a'r ysgol newydd bosibl i fod yn Ysgol Fro, gan adeiladu partneriaethau cryf gyda theuluoedd, ymgysylltu â'r gymuned ehangach a chydweithio'n effeithiol â sectorau a gwasanaethau eraill. Byddai hyn yn unol â chanllawiau diweddaraf Llywodraeth Cymru:

[Ysgolion Bro \[HTML\]](#) | [LLYW.CYMRU](#)

4.10 Datgarboneiddio

Rhan allweddol o'r daith i gyflawni carbon sero net yn y Cyngor fydd adolygu defnydd a pherfformiad holl asedau'r Cyngor, gan sicrhau'r ôl troed carbon lleiaf posibl tra'n parhau i ddarparu gwasanaethau i'n cymunedau. Mae Ysgol Uwchradd Caergybi yn y deg uchaf o holl asedau'r Cyngor o ran allyriadau carbon. Pe bai'r cynnig yn cael ei weithredu, byddai'r adeilad ysgol newydd posibl yn mynd i'r afael â'r mater hwn gan y byddai yn ysgol ddi-garbon net.

Gweler data am allyriadau carbon deuocsid yr ysgol isod:

Allyriadau Carbon deuocsid (tunnell CO ₂ e neu tCO ₂ e)	2021/22	2022/23	2023/24
Trydan	64	59	57
Nwy	159	152	150
Cyfanswm	223	211	207

Er bod yr allyriadau carbon deuocsid yn lleihau, mae YUC yn parhau i fod ymhlith y deg uchaf o adeiladau'r Cyngor sydd efo'r allyriadau uchaf.

4.11 Darpariaeth Ôl-16

Mae'r Cyngor yn gweithredu Consortiwm Dysgu Ôl-16 gyda Gwynedd a Grŵp Llandrillo Menai, ac mae'r Consortiwm yn gyfrifol am gomisiynu darpariaeth ôl-16 i fodloni gofynion cwricwlwm y cytunwyd arnynt yn lleol ar gyfer addysg a hyfforddiant.

Er bod y Consortiwm Addysg Ôl-16 wedi llwyddo i resymoli'r ddarpariaeth, nid yw'r drefn bresennol yn gynaliadwy o ran costau teithio a dosbarthiadau bach. Yn ogystal, gan fod ysgolion eisoes wedi rhesymoli nifer y cyrsiau nad ydynt yn hyfyw, mae dysgwyr yn treulio cyfnodau rheolaidd yn teithio o un ysgol i'r llall.

Gweler yr adroddiad ar yr ymgysylltu ôl-16 a gynhaliwyd ym mis Chwefror a mis Mawrth 2025 am ragor o fanylion.

4.12 Materion Cyffredinol

Mae'r adran hon yn cyfeirio at drefniadau Teithio, Anghenion Dysgu Ychwanegol ac unrhyw ddatblygiadau tai tebygol yn yr ardal a allai effeithio ar niferoedd dysgwyr.

4.12.1 Teithio

Mae safle arfaethedig ar gyfer yr ysgol uwchradd arfaethedig ar dir ger Canolfan Hamdden Caergybi, yn amodol ar gaffael tir yn llwyddiannus. Gall hyn olygu y bydd amseroedd teithio ychwanegol a chostau ychwanegol i rai dysgwyr. Fodd bynnag, rhagwelir y gall rhai gostau cludiant leihau oherwydd ni fydd angen i'r dysgwyr hynny sy'n dymuno cael darpariaeth cyfrwng Cymraeg, gwbl ddwyieithog gael eu cludo allan o ddalgylch eu hysgol i'r ysgol uwchradd cyfrwng Cymraeg agosaf.

Mae gan y Cyngor ddyletswydd i ddarparu cymorth teithio yn unol â Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008. Mae'r Cyngor yn darparu cludiant ysgol am ddim i ddysgwyr ysgol uwchradd amser llawn sy'n byw 3 milltir neu fwy o'r ysgol y maent yn byw yn ei dalgylch (ac eithrio dysgwyr 6ed dosbarth / myfyrwyr addysg bellach). Gwybodaeth bellach ar gael yn y polisi cludiant ysgol: <https://www.ynysmon.llyw.cymru/cy/Trigolion/Ysgolion-a-dysgu/Cludiant-ysgol/Polisi-Cludiant-Ysgol.aspx>

Mae'r rhaglen Cymunedau Cynaliadwy ar gyfer Dysgu yn gysylltiedig â **Deddf Teithio Llesol (Cymru) 2013**. Mae'r Ddeddf yn gosod uchelgais clir i wella llwybrau cerdded a beicio i'n helpu i fodloni ein hamcanion amgylcheddol ac iechyd. Os bydd y cynnig yn cael ei dderbyn, bydd cynlluniau teithio llesol yn cael eu hadolygu a'u paratoi yn unol â'r Ddeddf ar gyfer adeilad newydd Ysgol Uwchradd Caergybi unwaith y dewisir safle.

4.12.2 Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)

Os cytunir ar y cynnig presennol, byddai'n arwain at newid yn amgylchedd dysgu dysgwyr o Ysgol Uwchradd Caergybi. Fodd bynnag, cydnabyddir y gallai'r newid fod yn fwy heriol i rai dysgwyr ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY). Cymerir pob cam ymarferol i sicrhau cyn lleied o darfu â phosibl ac i gynorthwyo dysgwyr gydag unrhyw drosglwyddiad. Byddai'r Cyngor yn cael cyngor gan dimau penodol (y mae'r dysgwyr yn ddarostyngedig iddynt) i nodi a gweithredu strategaethau perthnasol i hwyluso'r trosglwyddiad. Gallai hyn gynnwys (er enghraifft):

- Adnodd gweledol gyda ffotograffau o bobl/lleoedd allweddol yn yr ysgol. Gellir anfon hwn yn uniongyrchol at blant ag ADY neu rai sy'n cael eu hystyried yn fregus.
- Darparu adnoddau gweledol ynglŷn â rheolau a threfn y dydd megis lluniau o'r wisg ysgol, nifer y gwersi bob dydd, amser cinio ac ati.
- Trefnu i'r athro dosbarth ffonio, ymweld, neu ysgrifennu at y dysgwyr i siarad gyda nhw ac i roi gwybod iddynt ei fod yn meddwl amdanynt cyn y trosglwyddo.
- Yr ysgol i roi taflen Holi ac Ateb i rieni a gofalwyr gyda chwestiynau ac atebion allweddol a ofynnir yn aml.
- Ysgolion i geisio cael cymaint o wybodaeth â phosibl am y dysgwr gan y rhieni a'r gofalwyr, y dysgwr, yr ysgol flaenorol, neu unrhyw asiantaethau sy'n ymwneud â'r dysgwr.

Os caiff y cynnig ei dderbyn, byddai asesiad o anghenion yn cael ei gynnal i nodi'r lefel a'r math o gymorth sydd ei angen er mwyn hwyluso'r broses o drosglwyddo dysgwyr ag anghenion dysgu ychwanegol.

Byddai unrhyw ddysgwyr ag anghenion dysgu ychwanegol sy'n mynychu Ysgol Uwchradd Caergybi ar hyn o bryd yn parhau i gael y lefel o gymorth sydd ei angen i ddiwallu eu hanghenion addysgol unigol yn adeilad newydd yr ysgol.

Byddai'r Cyngor yn darparu cymorth a chefnogaeth briodol i ddysgwyr ADY. Os bydd gan rieni dysgwyr sydd wedi cofrestru ADY unrhyw gwestiynau ynglŷn â'r gefnogaeth a gynigir, gellir trefnu cyfarfodydd unigol gyda'r Uwch Reolwr ADY a Chynhwysiad trwy ffonio 01286 679007 neu E-bost: GweinyddolADYaCH@gwynedd.llyw.cymru

4.12.3 Datblygiadau tai

Mae rhagamcanion yn cadarnhau bod disgwyl i nifer y dysgwyr ar gyfer Ysgol Uwchradd Caergybi ostwng.

Mae'r tabl isod yn dangos y dyraniad sy'n weddill ar gyfer datblygiadau tai yn y dalgylchoedd ysgol sydd â chaniatâd cynllunio (2018-2026).

Gweddill y dyraniad ar gyfer datblygiadau tai yn y dalgylch gyda neu heb ganiatâd cynllunio (2018-2026)	Amcangyfrif Nifer cyfatebol y dysgwyr *
529	Amcangyfrif - 80 o ddysgwyr

*Mae tystiolaeth yn awgrymu bod gan bob tŷ o fewn yr ardal gynnyrch ehangach haen ganol [MSOA*¹] ar gyfartaledd, 0.15 o blant oed ysgol uwchradd. Mae lluos nifer y datblygiadau tai â 0.15 yn rhoi amcangyfrif o nifer y plant ychwanegol y byddai angen eu haddysgu yn yr ysgol benodol honno.

*¹MSOA - ardaloedd fel y'u diffinnir gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol, ar gyfer adrodd ar wybodaeth cyfrifiad. Mae'r MSOA fel arfer yn cynnwys rhwng 2,000 a 6,000 o aelwydydd ac mae ganddynt boblogaeth o rhwng 5,000 a 15,000 o bobl. Mae rhagor o wybodaeth am yr MSOAs ar gael ar y ddolen ganlynol - [Census 2021 geographies - Office for National Statistics \(ons.gov.uk\)](https://census.gov.uk/geographies)

Pe bai'r holl ddarpariaeth tai a nodir uchod yn cael ei gwireddu, byddai digon o leoedd o hyd yn adeilad newydd Ysgol Uwchradd Caergybi.

Mae'n bwysig nodi bod rhagamcanion yn anodd gan fod rhai dysgwyr yn mynychu'r ysgolion o ddalgylchoedd eraill.

4.12.4 Porthladd Rhydd

Mae gan Borthladd Rhydd Ynys Môn y potensial i fod yn gyfle gwyh i wella economi Gogledd Cymru drwy ddenu mewnfuddsoddiad sylweddol i gyrru gweithgarwch economaidd, gan ddarparu swyddi sgiliau uchel, â chyflogau uchel i'r gweithlu lleol. Mae Porthladd Rhydd yn ardal ddynodedig, sy'n cynnig manteision treth, tollau a rheoleiddio arbennig i annog gweithgarwch economaidd a grëir gan lywodraethau'r DU a Chymru i roi hwb i fuddsoddiad mewn rhannau o'r wlad gyda chymhellion hael. Bydd y cyfleoedd y bydd y Porthladd Rhydd yn eu creu yn ganolog i sicrhau ffyniant hirdymor cymunedau ar draws Ynys Môn ac yn helpu gwarchod hunaniaeth falch a threftadaeth yr ardal leol. Bydd hyn yn ei dro yn creu cyfleoedd i ddysgwyr Ysgol Uwchradd Caergybi ac yn creu swyddi iddynt ac yn lleihau allfudiad o bobl ifanc. Mae Gyrfaedd ac Addysg sy'n gysylltiedig â Gwaith yn thema drawsbynciol newydd yng Nghwricwlwm Cymru lle mae'n rhaid i ysgolion gynllunio gyrfaedd o safon a phrofiadau sy'n gysylltiedig â gwaith. Gallai'r cyfleoedd o amgylch y Porthladd Rhydd Ynys Môn helpu pobl ifanc i gael profiadau a fydd yn agor eu llygaid i gyfleoedd cyflogaeth posibl yn yr ardal.

Isod mae'r casgliadau y daethpwyd iddynt ar sail y gyrwyr newid allweddol ar gyfer Ysgol Uwchradd Caergybi.

- Roedd safonau fel y'u hamlinellwyd yn adroddiad diweddaraf Estyn dyddiedig Chwefror 2025.
- Gallai fod newidiadau i'r strwythur arweinyddiaeth a rheolaeth bresennol os bydd nifer y dysgwyr yn newid yn y dyfodol.
- Mae gwariant cynnal a chadw cyfredol a rhagamcannol (Medi 2024) o bron i £29 miliwn ar adeilad presennol yr ysgol.
- Mae adeilad presennol yr ysgol wedi'i raddio fel gradd C (Gweithredol ond angen gwaith atgyweirio neu amnewid mawr yn y tymor byr i'r tymor canolig). Yn dilyn newidiadau yng nghanllawiau Llywodraeth y DU mewn perthynas â Choncrit Awyredig Awtoclafiedig Cyfnerth (RAAC) cynhaliwyd gwaith adfer ar raddfa eang a ddiogelodd strwythur yr ysgol yn y tymor canolig, ond nid yw hwn yn ateb hirdymor.
- Dim ond yn rhannol y mae adeilad presennol yr ysgol yn cwrdd â gofynion Deddf Cydraddoldeb 2010. Mae gan yr adeilad presennol broblemau mynediad sylweddol.
- Fis Medi 2024, roedd 29% o leoedd gweigion yn Ysgol Uwchradd Caergybi
- Mae 33.5% o ddysgwyr sy'n byw yn y dalgylch yn mynychu ysgolion eraill ar yr ynys ac yng Ngwynedd.
- Mae'r gost fesul dysgwr yn Ysgol Uwchradd Caergybi yn is na'r cyfartaledd ar gyfer ysgolion uwchradd ar Ynys Môn. Roedd balansau'r ysgol hefyd yr uchaf o'r 5 ysgol uwchradd yn Ynys Môn ar ddiwedd blwyddyn ariannol 2023/24 ar 15% o gyllideb yr ysgol.
- Mae diffyg caeau chwarae ar safle presennol yr ysgol gyda dysgwyr ysgol yn defnyddio caeau chwarae Millbank.
- Mae Ysgol Uwchradd Caergybi ar hyn o bryd wedi'i chategoreiddio fel T3 sy'n addysgu trwy gyfrwng y Saesneg gydag addysgu sylweddol trwy gyfrwng y Gymraeg. Mae'r newid categori yn annibynnol ar y cynnig hwn.
- Yn ogystal â dysgwyr yn defnyddio cyfleusterau'r ysgol ar gyfer gweithgareddau allgyrsiol, mae grwpiau cymunedol yn defnyddio cyfleusterau Ysgol Uwchradd Caergybi yn ystod y tymor ac yn ystod gwyliau'r ysgol.
- Mae Ysgol Uwchradd Caergybi yn y deg uchaf o holl asedau'r Cyngor o ran allyriadau carbon uchel.
- Mae cludiant i'r ysgol i ddysgwyr yn unol â Pholisi Cludiant Ysgol y Cyngor.
- Mae safle arfaethedig ar gyfer yr ysgol uwchradd arfaethedig ar dir ger Canolfan Hamdden Caergybi, yn amodol ar gaffael tir yn llwyddiannus. Fodd bynnag, rhagwelir y bydd costau cludiant yn cael eu lleihau oherwydd efallai na fydd angen i'r dysgwyr hynny sy'n dymuno cael darpariaeth cyfrwng Cymraeg, gwbl ddwyieithog gael eu cludo allan o ddalgylch eu hysgol i'r ysgol uwchradd cyfrwng Cymraeg agosaf.
- Os gwireddir y datblygiadau tai yn nalgylch yr ysgol, byddai digon o le yn yr ysgol ar gyfer darpar ddysgwyr ychwanegol blwyddyn 12 a 13.

Felly, gellir casglu o'r adran hon bod angen rhoi sylw i adeilad ysgol Ysgol Uwchradd Caergybi er mwyn darparu model cynaliadwy ar gyfer y blynyddoedd i ddod

Trafodir yr heriau allweddol y mae Ysgol Uwchradd Caergybi yn eu hwynebu a sut y gall y cynnig fynd i'r afael â hwy yn Adran 5.

5. HERIAU ALLWEDDOL A WYNEBIR GAN YSGOL UWCHRADD CAERGYBI

Mae'r adran hon yn trafod yr heriau allweddol y mae Ysgol Uwchradd Caergybi yn eu hwynebu a sut y gallai'r cynnig fynd i'r afael â nhw. Yn ogystal, rhoddir ystyriaeth i ffactorau penodol wrth benderfynu ar gynigion trefniadaeth ysgolion ar gyfer ysgolion uwchradd.

5.1 Sut gallai'r cynnig fynd i'r afael â'r heriau allweddol?

Mae'r tabl isod yn dangos sut y gellid mynd i'r afael â'r heriau allweddol a wynebwr gan Ysgol Uwchradd Caergybi o ganlyniad i'r cynnig i:

“Adleoli dysgwyr Ysgol Uwchradd Caergybi i adeilad ysgol newydd ar gyfer dysgwyr 11-18 oed”.

	Heriau allweddol	Sut y byddai'r cynnig yn mynd i'r afael â nhw
Adeiladau ac adnoddau	Mae archwiliad o adeilad yr ysgol yn dynodi bod diffygion difrifol. Mae adeilad yr ysgol wedi'i gategoreiddio fel “Gweithredol ond angen gwaith atgyweirio neu amnewid mawr yn y tymor byr i'r tymor canolig”. Mesurau dros dro oedd y gwaith adfer Concrit Awyredig Awtoclafiedig Cyfnerth (RAAC) diweddar yn 30% o adeilad yr ysgol.	Trwy fuddsoddi mewn adeiladau ysgolion, mae'r Cyngor am greu gwell cyfleusterau y gall dysgwyr a'r gymuned ehangach eu defnyddio. Mae hyn yn cynnwys mynediad at addysg barhaus i oedolion, gofal plant, chwaraeon, hamdden, gweithgareddau cymdeithasol eraill, a gweithgareddau diwylliannol. Mae buddsoddi mewn adeilad ysgol newydd ar gyfer Ysgol Uwchradd Caergybi hefyd yn lleihau'r baich cynnal a chadw ar y Cyngor.
Niferoedd dysgwyr	Ar hyn o bryd mae 29% o leoedd gweigion yn Ysgol Uwchradd Caergybi.	Trwy weithredu'r cynnig hwn, byddai'r Cyngor yn gwneud defnydd mwy effeithlon o adnoddau ac yn lleihau'r lleoedd dros ben yn yr ysgol.
Lles, Gofal ac Iechyd	Nid oes cae chwarae gwyrdd addas sy'n hygyrch i ddysgwyr ar y safle presennol. Lleolir caeau'r ysgol oddi ar safle'r ysgol, ar draws dwy ffordd a thu ôl i ysgol gynradd gyfagos. Dim ond yn rhannol y mae'r ysgol yn cwrdd â gofynion Deddf Cydraddoldeb 2010 ac nid yw'n gallu cynnig mynediad eang ar draws safle'r ysgol. Mae peth defnydd o gyfleusterau'r ysgol gan y gymuned.	Gall amgylchedd ysgol sydd wedi'i ddylunio'n dda wella iechyd corfforol a meddyliol plant, yn ogystal â gwella lles staff a gwneud iddynt deimlo eu bod yn cael eu gwerthfawrogi. Mae tiroedd ysgol sydd wedi'u cynllunio'n dda ac wedi'u datblygu'n feddylgar yn cyfoethogi'r cyfleoedd i ddysgu a chwarae. Mae cysylltiad a chyswllt â natur yn creu emosiynau mwy cadarnhaol a theimladau o fywiogrwydd, a llai o emosiynau negyddol; mae hefyd yn cynnig rhyddhad rhag blinder meddwl, a'r gallu i ganolbwyntio am gyfnod hirach. Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i fuddsoddi mewn amgylchedd dysgu Ysgolion Bro, drwy gydleoli gwasanaethau allweddol, a sicrhau ymgysylltiad cryfach â rhieni a

	Heriau allweddol	Sut y byddai'r cynnig yn mynd i'r afael â nhw
		gofalwyr y tu allan i oriau traddodiadol. Mae rhaglen Ysgolion Bro y Cyngor yn mynd i'r afael â thlodi plant ac yn lliniaru ei effeithiau, gan gynnwys yr anghydraddoldebau addysgol y mae plant yn eu profi oherwydd byw mewn tlodi.
Cwricwlwm i Gymru	Nid oes neuadd chwaraeon ddynodedig ar gael. Mae'r Ganolfan Hamdden yn rhy bell o safle'r ysgol. Mae campfa a gofod allanol yr ysgol yn cyfyngu ar yr hyn y gellir ei gynnig i ddysgwyr mewn perthynas â'r Maes Dysgu Iechyd a Lles	Gallai adeilad ysgol newydd ar gyfer Ysgol Uwchradd Caergybi sicrhau bod gan yr ysgol yr adnoddau i yrru'r cwricwlwm newydd yn ei flaen yn llwyddiannus, i fodloni'r pedwar prif ddiben o ddatblygu: •Dysgwyr uchelgeisiol, galluog •Cyfranwyr mentrus, creadigol •Dinasyddion egwyddorol, gwybodus, •Unigolion iach, hyderus
Yr Iaith Gymraeg	Ysgol Uwchradd Caergybi yw'r unig ysgol uwchradd ar Ynys Môn sydd ddim yn un cyfrwng Cymraeg ar hyn o bryd. Mae bellach wedi'i chategoreiddio fel T3 ac felly mewn cyfnod trosiannol tuag at fod yn gyfrwng Cymraeg erbyn Medi 2029.	Mae'r trawsnewid i fod yn ysgol cyfrwng Cymraeg wedi dechrau a bydd yn parhau, dros y 5 mlynedd nesaf, i ddatblygu a chryfhau'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg a dwyieithog yn y dosbarth ac mewn cyd-destunau anffurfiol. Drwy fod yn ysgol fro, gall y lleoliad newydd hefyd wasanaethu fel canolbwynt cymunedol i helpu i gefnogi ac annog y Gymraeg yn y gymuned ehangach. Ymhellach, gallai'r cynnig newydd sicrhau mynediad ehangach a mwy effeithlon at ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg yn ardal Caergybi, gan ganiatáu i ddysgwyr aros o fewn eu dalgylch daearyddol ar gyfer darpariaeth ysgol uwchradd tra hefyd yn sicrhau eu bod yn symud ymlaen ar hyd y continwwm iaith. Gall hyn yn ei dro gael effaith gadarnhaol ar y defnydd o'r Gymraeg yn yr ardal.
Datgarboneiddio	Mae adeilad presennol yr ysgol yn 10 uchaf y Cyngor o ran allyriadau carbon uchel. Yn 2023/24, yr allyriadau oedd 207t CO ₂ e. (Gweler rhan 4.10 uchod am fwy a fanylion) Mae'r Cyngor o'r farn na ellir gwneud dim pellach i leihau datgarboneiddio'r adeilad yn ei gyflwr presennol.	Byddai'r adeilad newydd yn ysgol ddi-garbon net unwaith y byddai yn weithredol. Byddai'r cynnig yn galluogi'r Cyngor i wella bioamrywiaeth ar y safle posib ac i wrthbwysu allyriadau carbon.

	Heriau allweddol	Sut y byddai'r cynnig yn mynd i'r afael â nhw
Darpariaeth ôl-16	Mae nifer y cyrsiau dwyieithog mewn addysg ôl-16 a gynigir gan yr ysgol yn gyfyngedig oherwydd ei chategori iaith.	Os gwireddir y cynnig hwn, byddai'r Ysgol Uwchradd Caergybi newydd yn ysgol uwchradd cyfrwng Cymraeg Categori 3 pan fydd yn agor. Disgwylir wedyn y byddai cynnydd yn nifer y cyrsiau sydd ar gael drwy gyfrwng y Gymraeg i ddysgwyr ôl-16.
Deddf Cydraddoldeb 2010	Mae gan adeilad presennol Ysgol Uwchradd Caergybi broblemau mynediad sylweddol.	Os bydd y cynnig yn dwyn ffrwyth, bydd Ysgol Uwchradd Caergybi yn cwrdd yn llawn â gofynion Deddf Cydraddoldeb 2010.

5.2 Ystyriaeth i ffactorau penodol

Mae'r cod trefniadaeth ysgolion yn nodi bod angen ystyried y ffactorau penodol a ganlyn, a amlinellir yn y tabl isod, wrth benderfynu ar gynigion trefniadaeth ysgolion ar gyfer ysgolion uwchradd.

Ffactorau penodol	Sut mae'r cynnig yn mynd i'r afael â nhw
A fydd y cynnig yn arwain at welliant yng nghyflawniadau addysgol neu hyfforddiant pobl sydd dros oedran ysgol gorfodol ond o dan 19 oed.	Mae'r cynnig yn buddsoddi mewn amgylchedd dysgu Ysgol Fro sy'n gwasanaethu ardal o amddifadedd uchel (ym Medi 2024, roedd gan 33.4% o ddysgwyr hawl i brydau ysgol am ddim), cydleoli gwasanaethau allweddol, a sicrhau ymgysylltiad cryfach â rhieni a gofawyr y tu allan i oriau traddodiadol. Bydd hyn yn helpu i fynd i'r afael ag effaith tlogi ar gyrhaeddiad addysgol er mwyn sicrhau safonau a dyheadau uchel i bawb.
A fydd y cynnig yn cyfrannu at amrywiaeth briodol o gyrsiau a chymwysterau perthnasol a llwybrau dysgu galwedigaethol o ansawdd uchel, sy'n seiliedig ar anghenion cyflogwyr, ac sydd wedi'u hanelu at ddysgwyr o bob gallu, a hefyd yn cynnal TGAU, UG/Safon Uwch a chysiau sefydledig eraill, fel sy'n ofynnol o dan Fesur Dysgu a Sgiliau (Cymru) 2009 ar gyfer dysgwyr 14–19 oed.	Mae ysgolion Ynys Môn yn rhan o Gonsortium Addysg ôl-16 Ynys Môn-Gwynedd. Bydd y cynnig yn gweld dysgwyr yn parhau i gael mynediad at yr un ystod briodol o gyrsiau a chymwysterau perthnasol a llwybrau dysgu galwedigaethol o ansawdd uchel, sy'n seiliedig ar anghenion cyflogwyr, ac sydd wedi'u hanelu at ddysgwyr o bob gallu. Bydd y rhain ar gael naill ai yn yr ysgol, ar safle ysgol arall neu Coleg Menai (y coleg AB).
A yw'r cynnig yn debygol o arwain at fwy o gyfranogiad mewn dysgu gan ddysgwyr y tu hwnt i oedran ysgol gorfodol, gan ystyried materion trafnidiaeth a chostau i'r dysgwr ac eraill, fforddiadwyedd costau o'r fath, a'r tebygolrwydd y bydd dysgwyr yn fodlon teithio.	Ni fydd dysgwyr o dan unrhyw anfantais gan nad yw dysgwyr sy'n hŷn nag oed ysgol gorfodol yn gymwys i gael cludiant ysgol am ddim. Fodd bynnag, fel rhan o'r cynnig, bydd llwybrau teithio llesol newydd yn cael eu cynllunio i annog dysgwyr a'r gymuned sydd angen mynediad i'r safle i ddefnyddio dulliau teithio mwy cynaliadwy.

Ffactorau penodol	Sut mae'r cynnig yn mynd i'r afael â nhw
I ba raddau y mae'r cynnig yn cyfrannu at yr agenda 14-19 gan ystyried barn rhwydweithiau 14-19 rhanbarthol.	Bydd y cynnig yn cynnal y gwaith partneriaeth llwyddiannus presennol o fewn fframwaith consortiwm, lle mae ysgolion ar draws Ynys Môn a Gwynedd, ochr yn ochr â'r coleg AB, yn sicrhau cydgynllunio a darparu gwasanaethau ar gyfer Llwybrau Dysgu ac addysg a hyfforddiant ôl-16 yn gost effeithiol ac effeithlon. Gall y cynnig hefyd gynnig y cyfle i ehangu'r ystod o bynciau a gynigir gyda mynediad ar y safle at adnoddau arbenigol. Bydd y cynnig yn ategu'r system drydyddol bresennol ar gyfer ôl-16. Gweler yr adroddiad ar yr ymgysylltiad ar addysg ôl-16 am fwy o wybodaeth.
Effaith cynigion ar ddarpariaeth 11-16 mewn ysgolion.	Cwricwlwm 14-19 gweler uchod.
Sut y byddai cynigion yn effeithio ar hyfywedd sefydliadau sydd eisoes yn darparu darpariaeth ôl-16 o ansawdd da, gan gynnwys chweched dosbarth mewn ysgolion, Sefydliadau Addysg Bellach a sefydliadau hyfforddi preifat.	Bydd addysg a hyfforddiant ôl-16 yn parhau i gael eu cynllunio'n strategol a'u darparu yn (gost) effeithiol ar draws y ddwy sir er budd dysgwyr ôl-16. Yn unol â thelerau'r cytundeb, bydd cyd-gynllunio a darparu gwasanaethau ar gyfer addysg a hyfforddiant ôl-16 yn parhau i sicrhau nad oes unrhyw ddyblygu darpariaeth. Bydd y cynnig yn cyfrannu at adolygiad ehangach o ddarpariaeth addysg ôl-16 ar yr ynys.
Sut y gallai'r cynigion effeithio ar gynaliadwyedd neu wella darpariaeth cyfrwng Cymraeg yn y rhwydwaith 14-19 rhanbarthol a'r ardal ehangach a hyrwyddo mynediad at argaeledd cyrsiau cyfrwng Cymraeg mewn addysg ôl-16.	Yn unol â Chynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg a statws trosiannol yr ysgol newydd, rhagwelir y bydd y cynnig newydd yn sicrhau mynediad ehangach at ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg ac yn cynyddu argaeledd cyrsiau cyfrwng Cymraeg mewn addysg ôl-16 erbyn y dyddiad cwblhau.
Y graddau y bydd cynigion yn rhoi manteision ychwanegol i ddysgwyr o gymharu â chadw'r sefyllfa bresennol a dewisiadau posibl eraill ar gyfer trefniadaeth ôl-16.	Byddai'r cynnig yn rhan allweddol o'r gymuned leol, gan gynnig cyfleoedd i ddefnyddio cyfleusterau modern yr ysgol ar gyfer gweithgareddau llesiant, chwarae, chwaraeon, diwylliannol a chymunedol eraill. Byddai gwasanaethau cymorth neu gynghori eraill hefyd yn cael eu gwneud yn hysbys.
Sut y gall cynigion effeithio ar y ddarpariaeth cludiant dewisol y gall y Cyngor ei darparu i ddysgwyr sy'n hŷn na'r oedran ysgol gorfodol.	Rhoddir sylw i'r ddarpariaeth cludiant dewisol unwaith y bydd lleoliad yr adeilad ysgol newydd wedi'i gadarnhau. Byddai'r Cyngor yn ceisio lleihau'r gost cludiant dewisol.

5.3 Crynodeb o'r heriau allweddol a wynebir gan Ysgol Uwchradd Caergybi

Mae'r heriau allweddol sy'n wynebu Ysgol Uwchradd Caergybi a sut y gellid mynd i'r afael â nhw trwy weithredu'r cynnig, wedi'u rhestru isod:

- Mae archwiliad o adeilad yr ysgol yn dynodi bod diffygion difrifol. Mae adeilad yr ysgol wedi'i gategoreiddio fel "Gweithredol ond angen gwaith atgyweirio neu amnewid mawr yn y tymor byr i'r tymor canolig". Mesurau dros dro oedd y gwaith adfer brys ar gyfer Concrit Awyredig Awtoclafiedig Cyfnerth (RAAC) a gynhaliwyd yn ystod 2023/24 mewn 30% o adeilad yr ysgol. Roedd hyn o ganlyniad i newidiadau yng nghanllawiau llywodraeth y DU.
- Mae gwariant cynnal a chadw cyfredol a rhagamcannol (Medi 2024) o bron i £29 miliwn ar adeilad presennol yr ysgol.
- Mae adeilad presennol yr ysgol wedi'i raddio fel gradd C (Gweithredol ond angen gwaith atgyweirio neu amnewid mawr yn y tymor byr i'r tymor canolig).
- Dim ond yn rhannol y mae adeilad presennol yr ysgol yn cwrdd â gofynion Deddf Cydraddoldeb 2010. Mae gan yr adeilad presennol broblemau mynediad sylweddol.
- Fis Medi 2024, roedd 29% o leoedd gweigion yn Ysgol Uwchradd Caergybi.
- Mae 33.5% o ddysgwyr sy'n byw yn y dalgylch yn mynychu ysgolion eraill ar yr ynys ac yng Ngwynedd.
- Mae diffyg caeau chwarae ar safle presennol yr ysgol gyda dysgwyr ysgol yn defnyddio caeau chwarae Millbank.
- Mae'r ysgol bresennol yn cynnwys nifer o adeiladau, ac mae hyn yn achosi rhai heriau wrth gyflwyno'r Cwricwlwm i Gymru ar y safle rhanedig presennol.
- Mae Ysgol Uwchradd Caergybi ar hyn o bryd wedi'i chategoreiddio fel T3 sy'n addysgu trwy gyfrwng y Saesneg gydag addysgu sylweddol trwy gyfrwng y Gymraeg. Mae'r newid categori yn annibynnol ar y cynnig hwn.
- Yn ogystal â dysgwyr yn defnyddio cyfleusterau'r ysgol ar gyfer gweithgareddau allgyrsiol, mae grwpiau cymunedol yn defnyddio cyfleusterau Ysgol Uwchradd Caergybi yn ystod y tymor ac yn ystod gwyliau'r ysgol.
- Mae Ysgol Uwchradd Caergybi yn y deg uchaf o holl asedau'r Cyngor o ran allyriadau carbon uchel. (trydydd yn nhermau defnydd trydan a pumed yn nhermau defnydd nwy pibell).
- Ar gyfer addysg ôl-16, mae'n ymddangos bod problem gyda chynaliadwyedd y ddarpariaeth bresennol o ran costau teithio a dosbarthiadau bach. Yn ogystal, gan fod ysgolion eisoes wedi rhesymoli nifer y cyrsiau nad ydynt yn hyfyw, mae dysgwyr yn treulio amser yn teithio o un ysgol i'r llall.

Felly, gellir casglu o'r adran hon bod angen adeilad ysgol newydd ar gyfer Ysgol Uwchradd Caergybi er mwyn darparu model cynaliadwy ar gyfer y blynyddoedd i ddod.

6. OPSIYNAU AMGEN RHESYMOL I'R CYNNIG

Mae'r adran hon yn nodi opsiynau amgen rhesymol i'r cynnig i:

"Adleoli dysgwyr Ysgol Uwchradd Caergybi i adeilad ysgol newydd ar gyfer dysgwyr 11-18 oed".

Mae'r cynnig (rhan 6.1 isod) a'r opsiynau amgen rhesymol wedi'u hasesu yn erbyn y gyrwyr ar gyfer newid fel y nodir yn adrannau 3 a 4.

6.1 Adleoli dysgwyr Ysgol Uwchradd Caergybi i adeilad ysgol newydd ar gyfer dysgwyr 11-18 oed

Amcangyfrif o'r gost: rhagwelir £66 miliwn o gostau cyfalaf cyfatebol - yn seiliedig ar y rhagdybiaeth byddai'r cynnig yn cael ei ariannu drwy'r Model Buddsoddi Cydfuddiannol (MBC). Capasiti 900		
Gyrrwr	Cyfleoedd	Heriau
1.Safonau	Byddai disgwyl i safonau gael eu cynnal o leiaf yn yr adeilad ysgol newydd.	- Sicrhau fod ddim dirywiad mewn safonau wrth i dysgwyr a staff newydd safle. - Gyda capasiti llai, bydd angen llai o staff. Gall hyn cael effaith ar safonau
2.Arweinyddiaeth a Rheolaeth	Gellid adeiladu ar y strwythur arweinyddiaeth a rheolaeth a welwyd eisoes yn adeilad presennol yr ysgol.	Effaith rheolaethol dros cyfnod trosiannol megis agor adeilad ysgol newydd h.y. arweinyddiaeth yn ffocysu ar faterion fwy gweithredol wrth symud. Angen cyllido rhyddhau arweinydd ysgol. Os bydd ar lleoliad fwy, bydd angen fwy o rheoli safle.
3.Adeiladau ac Adnoddau	- Mae'n mynd i'r afael â'r gost cynnal a chadw gyfredol a rhagamcannol o bron i £29 miliwn. - Mae'n mynd i'r afael â'r ffaith mai mesurau dros dro yw'r mesurau lliniaru presennol o ganlyniad i Goncrit Awyredig Awtoclawiedig Cyfnerth (RAAC) yn 30% o adeilad yr ysgol. - Mwy o fannau gwyrdd yn ar awyr agored nag ar y safle presennol, yn unol â chanllawiau'r Bwletin Adeiladu.	- Cadw rheolaeth o ran gwariant ar adeilad newydd (gorwariant) a sicrhau ei bod yn cyrraedd safon ansawdd - Gyda fwy o systemau rheoli safle diogel, bydd fwy o gofyn ar rheolwyr safle yn ogystal ag oblygiadau megis cynnal a chadw (e.e. tiroedd).
4.Niferoedd Dysgwyr / Lleoedd dros ben	Tebygolrwydd cynyddol y bydd dysgwyr yn aros o fewn eu dalgylch oherwydd bod ganddynt fynediad i adeilad ysgol newydd ac adnoddau modern ac o bosibl cyfleuster ar safle arddull campws.	- Bydd gan rhieni dal yr un hawl i wneud cais i'w plant trosglwyddo i ysgol all-dalgylch, fodd bynnag adeilad newydd neu beidio. - Os bydd nifer o geisiadau yn uwch na capasiti'r ysgol, mae'n bosib bydd mwy o apeliadau mynediad.
5.Ariannol	- Dim Cost Cludiant ychwanegol - Byddai'n arwain at arbediad o tua £45,798 yn erbyn y gyllideb ganolog	Cost ychwanegol o tua £26,000 trwy gyllideb ddirprwyedig yr ysgol.

Amcangyfrif o'r gost: rhagwelir £66 miliwn o gostau cyfalaf cyfatebol – yn seiliedig ar y rhagdybiaeth byddai'r cynnig yn cael ei ariannu drwy'r Model Buddsoddi Cydfuddiannol (MBC). Capasiti 900

Gyrrwr	Cyfleoedd	Heriau
	Atgyweirio a Chynnal a Chadw am y 25 mlynedd nesaf (os cyflawnir y cynllun drwy'r Model Buddsoddi Cydfuddiannol (MBC)) Gostyngiad o £29 miliwn (2024) yn y costau cynnal a chadw cyfredol a rhagamcannol. (2024).	Pe bai'r cynllun yn cael ei gyflawni drwy'r MBC, byddai cyfraniad y Cyngor (amcangyfrif o 17%) tuag at y Tâl Gwasanaeth Blynyddol yn arwain at gost refeniw ychwanegol o tua £1.3 miliwn y flwyddyn i'r Cyngor ei ariannu yn blynyddoedd 1-25, a thua. £94,000 - £141,000 ar gyfer blynyddoedd 26-60.
6.Lles, Gofal ac Iechyd	- Gallai amgylchedd ysgol wedi'i ddylunio'n dda ynghyd â mannau gwyrdd yn yr awyr agored wella iechyd corfforol a meddyliol plant, yn ogystal â gwella lles staff a gwneud iddynt deimlo eu bod yn cael eu gwerthfawrogi. - Byddai defnyddio cyfleuster newydd posibl hefyd o fudd i'r gymuned ehangach.	- Gall fod y plant sydd yn barod wedi arfer gyda adeilad presennol yr ysgol gweld hi'n heriol o ran anwytho i ysgol newydd. Hefyd, os bydd y pellter yn fwy na'r pellter presennol i rhai dysgwyr, gall cael effaith ar presenoldeb. - Materion gweithredol i ystyried gyda y cyhoedd hefyd yn cael mynediad i adeilad yr ysgol.
7.Cwricwlwm i Gymru	Gallai adeilad ysgol newydd ddarparu adnoddau modern arbenigol ychwanegol a mannau gwyrdd yn yr awyr agored i yrru'r cwricwlwm newydd yn ei flaen.	Dim heriau amlwg
8.Yr Iaith Gymraeg	- Byddai trosglwyddo i ysgol cyfrwng Cymraeg erbyn 2029 yn parhau. - Arbediad yn y costau cludiant gan y byddai'r ysgol yn un cyfrwng Cymraeg, ni fyddai angen cludo dysgwyr i ysgol uwchradd cyfrwng Cymraeg gyfagos.	Dim heriau amlwg. Ond yn dibynnol ar yr ysgol yn cyrraedd categori iaith 3
9.Defnydd Cymunedol	Disgwylir y byddai cael adnoddau cymunedol pwrpasol yn yr adeilad ysgol newydd a mynediad at gyfleusterau modern yn denu mwy o ddefnydd gan y gymuned ac ymgysylltiad / cyfranogiad gan deuluoedd.	Posibilrwydd adleoli ased cymunedol.
10.Datgarboneiddio	Byddai'r adeilad ysgol newydd yn ddi-garbon net – ynni gweithredol a fyddai'n lleihau allyriadau carbon Ysgol Uwchradd Caergybi.	Fodd bynnag, cydnabyddir y gallai'r arbediad allyriadau carbon gael ei leihau ychydig oherwydd y teithio ychwanegol posibl i rai dysgwyr.
11.Darpariaeth ôl-16	Byddai addysg ôl-16 yn parhau ar safle newydd arfaethedig.	Dim heriau amlwg

6.2 Ffedereiddio Ysgol Uwchradd Caergybi gydag Ysgol Cybi

Mae ffedereiddio yn disgrifio cytundeb ffurfiol a chyfreithiol lle mae'r ysgolion dan sylw yn cydweithio mewn partneriaeth ffurfiol o dan un corff llywodraethu

Yn seiliedig ar ddim costau cyfalaf.

Gyrrwr	Cyfleoedd	Heriau
1.Safonau	- Byddai disgwyl i safonau gael eu cynnal o leiaf yn adeilad yr ysgol newydd. - Gwell profiadau cwricwlaidd a dilyniant i ddysgwyr - Cyfleoedd i rannu arbenigedd staff, adnoddau ac arfer da ond byddai angen eu rheoli'n ofalus. - Posibilrwydd o sicrhau cysondeb o ran methodoleg addysgu a dysgu. - Effeithlonrwydd o ran cyfleoedd hyfforddi i athrawon yn y ddwy ysgol.	Gall mynediad i amgylchedd /deunyddiau dysgu newid yn sylweddol wrth i ddysgwyr symud o Bl.6 i 7. Efallai bydd effaith ar safonau
2.Arweinyddiaeth a Rheolaeth	Cyfle i ddatblygu uwch dîm rheoli newydd	- Effaith posib ar y tîm arwain drwy golli staff a llywodraethwyr profiadol o ganlyniad i ailstrwythuro posibl. - Byddai angen rhoi sylw i statws yr ysgol gan fod Ysgol Cybi yn Ysgol dan Reolaeth Wirfoddol yr Eglwys yng Nghymru ac Ysgol Uwchradd Caergybi yn ysgol gymunedol.
3.Adeiladau ac Adnoddau	Dim amharu ar addysg oherwydd fod yr adeiladau yn barod wedi ei sefydlu	- Ni fyddai'n mynd i'r afael â'r ffaith bod angen sylw sylweddol ar adeilad ysgol Ysgol Uwchradd Caergybi a'i fod wedi'i gategoreiddio fel: "Gweithredol ond angen gwaith atgyweirio neu amnewid mawr yn y tymor byr i'r tymor canolig". - Yn ogystal, nid yw'n mynd i'r afael â'r ffaith mai mesurau dros dro oedd y mesurau lliniaru presennol oherwydd Concrit Awyredig Awtoclafiedig Cyfnerth (RAAC) yn 30% o adeilad yr ysgol. - Yr ysgolion wedi'u gwahanu gan brif ffordd.
4.Niferoedd Dysgwyr / Lleoedd dros ben	Tebygolrwydd y gallai dysgwyr Ysgol Cybi drosglwyddo i Ysgol Uwchradd Caergybi a allai gadw dysgwyr o fewn eu dalgylch.	Bydd gan rhieni dal yr un hawl i wneud cais i'w plant trosglwyddo i ysgol all-dalgylch..

Mae ffedereiddio yn disgrifio cytundeb ffurfiol a chyfreithiol lle mae'r ysgolion dan sylw yn cydweithio mewn partneriaeth ffurfiol o dan un corff llywodraethu

Yn seiliedig ar ddim costau cyfalaf.

Gyrrwr	Cyfleoedd	Heriau
		Os bydd nifer o geisiadau yn uwch na capasiti'r ysgol, mae'n bosib bydd apeliadau mynediad.
5.Ariannol	- Mae'n anodd amcangyfrif effaith y cynnig ar gostau staffio, gan mai'r corff llywodraethu fyddai'n penderfynu ar y strwythur staffio. Yn seiliedig ar ragdybiaethau a wnaed gan swyddogion y Cyngor, rydym yn amcangyfrif y gallai'r cynnig arwain at arbediad costau staffio o tua £135,000 pe bai Ysgol Uwchradd Caergybi ac Ysgol Cybi yn ffedereiddio. - Pob ysgol yn cadw ei chyllideb ei hun. - Dim cost cludiant ychwanegol.	- Er bod arbedion costau staffio i ffedereiddio wedi'u nodi fel cyfle, gan fod ysgolion yn derbyn eu cyllidebau trwy fformiwla ysgol ddirprwyedig benodedig, ni fydd yn arwain at unrhyw arbedion cyllideb corfforaethol i'r Cyngor. - Nid yw'n mynd i'r afael â chost cynnal a chadw cyfredol a rhagamcannol yr ysgolion unigol – anhwyfwr yn ariannol yn y dyfodol - Nid yw'n mynd i'r afael â'r amrywiad yn y gost fesul dysgwr a chydaddoldeb darpariaeth gan fod ysgolion llai yn derbyn canran uwch o gyllid fesul dysgwr.
6.Lles, Gofal ac Iechyd	Posiblirwydd o gyfuno gweithgareddau dysgwyr trwy gyfleoedd dysgu cydlynol.	Sicrhau cyfleusterau llesiant o'r un ansawdd. Ddim yn datrys diffyg gofod ardal gwyrdd tu allan ar gyfer plant hŷn.
7.Cwricwlwm i Gymru	- Cyfleoedd i'r sector cynradd gyfoethogi'r cwricwlwm trwy rannu adnoddau ac arbenigedd. - Gallai fod yn haws trosglwyddo dysgwyr o'r ysgol gynradd i'r ysgol uwchradd.	Adnoddau a profiadau mewn un safle yn unig wedi ei deilwra a'i chreu yn barod ar gyfer ysgolion 21 Ganrif.
8.Yr Iaith Gymraeg	Byddai trosglwyddo Ysgol Uwchradd Caergybi i ysgol cyfrwng Cymraeg erbyn 2029 yn parhau.	Dim yn amlwg
9.Defnydd Cymunedol	- Byddai defnydd presennol yr ysgol gan y gymuned yn parhau. - Mwy o gyfleoedd o bosibl i gymryd rhan mewn gweithgareddau cymunedol yn ardal Caergybi - rhwng rhieni dysgwyr Cynradd ac Uwchradd.	Cyfleusterau bosib ddim o'r un safon ar y ddwy safle.
10.Datgarboneiddio	Dim yn amlwg	Ni fyddai unrhyw ostyngiad yn yr ôl troed carbon o adeiladau ysgol.

Mae ffedereiddio yn disgrifio cytundeb ffurfiol a chyfreithiol lle mae'r ysgolion dan sylw yn cydweithio mewn partneriaeth ffurfiol o dan un corff llywodraethu

Yn seiliedig ar ddim costau cyfalaf.

Gyrrwr	Cyfleoedd	Heriau
		Os bydd dysgwyr ôl-16 yn teithio i lleoliad, bydd ôl-troed carbon yn cynyddu.
11.Darpariaeth ôl-16	- Gall plant ysgol gynradd gael mynediad at ddysgwyr ôl-16 fel cymheiriaid. - Llwybr dysgu ar gyfer dysgwyr 4-19 yn y ffederasiwn.	Bydd rhaid i ddysgwyr gael mynediad i addysg ôl-16 ar safle wahanol – golyga hyn oblygiadau costau. Efallai bydd rhai dysgwyr ddim yn dilyn addysg bellach.
12.Materion Cyffredinol	- Amhariad lleiaf ar ddysgwyr, rhieni a staff gan y byddai'r ysgolion yn parhau i weithredu o'u safleoedd presennol - Un Corff Llywodraethu ac o bosibl un Pennaeth.	Prif ffordd drwy'r safle.

6.3 Ffedereiddio Ysgol Uwchradd Caergybi gydag Ysgol Uwchradd Bodedern

Mae ffedereiddio yn disgrifio cytundeb ffurfiol a chyfreithiol lle mae'r ysgolion dan sylw yn cydweithio mewn partneriaeth ffurfiol o dan un corff llywodraethu
Yn seiliedig ar ddim costau cyfalaf.

Gyrrwr	Cyfleoedd	Heriau
1.Safonau	Gallai gynnal y safonau presennol a welir yn yr ysgolion.	Drwy ffedereiddio dwy ysgol, mae risg o amrywiaeth mewn safonau yn y tymor byr.
2.Arweinyddiaeth a Rheolaeth	- Cyfle i ddatblygu uwch dîm arweinyddiaeth newydd. - Posibilrwydd o gyfuno gweithgareddau dysgwyr trwy gyfleoedd cydlynol sy'n cynnwys dysgwyr o oedran tebyg o wahanol ysgolion. - Cyfleoedd i rannu arbenigedd staff, adnoddau ac arfer da ond byddai angen eu rheoli'n ofalus. - Posibilrwydd o sicrhau cysondeb o ran methodoleg addysgu a dysgu. - Effeithlonrwydd o ran cyfleoedd hyfforddi i athrawon yn y ddwy ysgol.	- Effaith posib ar y tîm arwain drwy gollu staff a llywodraethwyr profiadol o ganlyniad i ailstrwythuro posibl. - Mae safleoedd yr ysgol 7.7 milltir oddi wrth ei gilydd.
3.Adeiladau ac Adnoddau	Dim costau cyfalaf	- Nid yw'n mynd i'r afael â'r gost cynnal a chadw gyfredol a rhagamcannol o bron i £29 miliwn yn Ysgol Uwchradd Caergybi a £1.36 miliwn yn Ysgol Uwchradd Bodedern. - Ni fyddai'n mynd i'r afael â'r ffaith bod angen sylw sylweddol ar adeilad ysgol Ysgol Uwchradd Caergybi a'i fod wedi'i gategoreiddio fel: "Gweithredol ond angen gwaith atgyweirio neu amnewid mawr yn y tymor byr i'r tymor canolig". - Yn ogystal, nid yw'n mynd i'r afael â'r ffaith mai mesurau dros dro oedd y mesurau lliniaru presennol oherwydd Concrit Awyredig Awtoclafiedig Cyfnerth (RAAC) yn 30% o adeilad Ysgol Uwchradd Caergybi.
4.Niferoedd Dysgwyr / Lleoedd dros ben	Gwell sicrwydd o ran bodlonrwydd rhieni/gwarchodwyr o gwmpas ceisiadau mynediad i'r ysgol	Ni fyddai'n lleihau lleoedd dros ben.

**Mae ffedereiddio yn disgrifio cytundeb ffurfiol a chyfreithiol lle mae'r ysgolion dan sylw yn cydweithio mewn partneriaeth ffurfiol o dan un corff llywodraethu
Yn seiliedig ar ddim costau cyfalaf.**

Gyrrwr	Cyfleoedd	Heriau
5.Ariannol	▪ Pob ysgol yn cadw ei chyllideb ei hun. ▪ Dim cost cludiant ychwanegol.	▪ Mae'n anodd amcangyfrif effaith y cynnig ar gostau staffio, gan mai'r corff llywodraethu fyddai'n penderfynu ar y strwythur staffio. Yn seiliedig ar ragdybiaethau a wnaed gan swyddogion y Cyngor, rydym yn amcangyfrif y gallai'r cynnig arwain at gostau staffio ychwanegol o tua £71,000 y flwyddyn. ▪ Nid yw'n mynd i'r afael â chost cynnal a chadw gyfredol a rhagamcannol yr ysgolion – anhyfyw yn ariannol yn y dyfodol. ▪ Nid yw'n mynd i'r afael â'r amrywiad yn y gost fesul dysgwr a chydraddoldeb darpariaeth gan fod ysgolion llai yn derbyn canran uwch o gyllid fesul dysgwr.
6.Lles, Gofal ac Iechyd	▪ Posibilrwydd o gyfuno gweithgareddau dysgwyr trwy gyfleoedd dysgu cydlynol.	▪ Ni fyddai safleoedd presennol Ysgol Uwchradd Caergybi ac Ysgol Uwchradd Bodedern yn newid a byddent yn annhebygol o arwain at newidiadau o ran lles dysgwyr.
7.Cwricwlwm i Gymru	▪ Cyfleoedd i gyfoethogi'r cwricwlwm, trwy rannu adnoddau ac arbenigedd.	▪ Gall profiadau yn y ddwy ysgol fod yn amrywiol i dysgwyr
8.Yr Iaith Gymraeg	▪ Byddai trosglwyddo Ysgol Uwchradd Caergybi i ysgol cyfrwng Cymraeg erbyn 2029 yn parhau.	▪ Gall profiadau yn y Gymraeg yn ddwy ysgol fod yn amrywiol hyd nes bod y categori iaith yn newid
9.Defnydd Cymunedol	▪ Byddai'r ddarpariaeth ysgol yn parhau yn y ddwy gymuned. ▪ Byddai'r defnydd presennol o'r ysgol gan y gymuned yn parhau. ▪ Gallai fod mwy o gyfleoedd i gymryd rhan mewn gweithgareddau cymunedol ar draws Caergybi a Bodedern.	▪ Gwell adnoddau cymunedol mewn un ysgol yn hytrach na'r llall – methu cyfle i greu incwm
10.Datgarboneiddio	▪ Dim cynnydd mewn allyriadau carbon, oherwydd pellteroedd teithio pellach i ac o'r ysgol.	▪ Ni fyddai unrhyw ostyngiad yn yr ôl troed carbon o adeiladau ysgol.
11.Darpariaeth ôl-16	▪ Posibilrwydd o sicrhau cysondeb o ran methodoleg addysgu a dysgu ar	▪ Bosib creu costau ychwanegol oherwydd yr angen i cludo dysgwyr rhwng y ddau safle

**Mae ffedereiddio yn disgrifio cytundeb ffurfiol a chyfreithiol lle mae'r ysgolion dan sylw yn cydweithio mewn partneriaeth ffurfiol o dan un corff llywodraethu
Yn seiliedig ar ddim costau cyfalaf.**

Gyrrwr	Cyfleoedd	Heriau
	draws y ddarpariaeth ôl-16 mewn dwy ysgol uwchradd.	
12.Materion Cyffredinol	▪ Gallai darpariaeth addysg barhau ar safleoedd yr ysgolion. ▪ Amhariad lleiaf ar ddysgwyr, rhieni a staff gan y byddai'r ysgolion yn parhau i weithredu o'u safleoedd presennol. ▪ Un Corff Llywodraethol ac o bosibl un Pennaeth.	▪ Y ddwy ysgol yn gwasanaethu dalgylchoedd penodedig wahanol

6.4 Adnewyddu adeilad presennol Ysgol Uwchradd Caergybi

Yn seiliedig ar gostau cyfalaf o (tua) £50 miliwn.		
Gyrrwr	Cyfleoedd	Heriau
1.Safonau	Byddai disgwyl i'r safonau presennol gael eu cynnal.	Gall cyfnod trosiannol o adnewyddu'r ysgol darfu ar y gallu i'r ysgol i gynnal safonau
2.Arweinyddiaeth a Rheolaeth	Gellid adeiladu ar y strwythur arweinyddiaeth a rheolaeth a welwyd eisoes yn adeilad presennol yr ysgol	Gallai adeiladu ar y strwythur arweinyddiaeth a rheoli a welwyd yn barod yn adeilad presennol yr ysgol.
3.Adeiladau ac Adnoddau	- Byddai'n mynd i'r afael â'r gost cynnal a chadw gyfredol a rhagamcannol o bron i £29 miliwn (2024). - Mae'n mynd i'r afael â'r ffaith mai mesurau dros dro yw'r mesurau lliniaru presennol o ganlyniad i Goncrit Awyredig Awtoclafiedig Cyfnerth (RAAC) yn 30% o adeilad yr ysgol.	- Byddai unrhyw waith adnewyddu yn debygol o olygu bod angen i ddysgwyr gael eu haddysgu oddi ar y safle. - Nifer cyfyngedig o fannau gwyrdd yn yr awyr agored ar y safle presennol. - Adnewyddu yn gyfyngedig i hyd oes o 30 mlynedd o gymharu â 60 mlynedd ar gyfer adeilad newydd.
4.Niferoedd Dysgwyr / Lleoedd dros ben	Cyfle i gadw dysgwyr o fewn eu dalgylch trwy sicrhau bod dysgwyr yn cael mynediad i adeilad ysgol wedi'i adnewyddu.	Mae'n bosibl y bydd tarfu yn lleihau nifer y dysgwyr yn y tymor byr oherwydd adnewyddu adeiladau ar y safle. Mae dysgwyr eisoes wedi gweld tarfu sylweddol oherwydd Covid a RAAC.
5.Ariannol	- Dim Cost Cludiant ychwanegol. - Gostyngiad o bron i £29 miliwn yn y costau cynnal a chadw presennol rhagamcannol (2024).	- Cost ychwanegol o tua £111,000 drwy gyllideb ddirprwyedig yr ysgol. - Byddai angen i'r Cyngor ariannu cyfran o'r gost cyfalaf drwy fenthycu digymorth, yr amcangyfrifir y bydd yn costio £1.4 miliwn - £2.3 miliwn y flwyddyn am 20 mlynedd.
6.Lles, Gofal ac Iechyd	Gallai fod cyfleoedd i wella Lles, Iechyd a Gofal yn yr adeilad ar ei newydd wedd.	Gallai tarfu effeithio ar les ac iechyd y dysgwr yn y tymor byr oherwydd adnewyddu adeiladau ar y safle. Mae dysgwyr eisoes wedi gweld tarfu sylweddol oherwydd Covid a RAAC.
7.Cwricwlwm i Gymru	Gallai'r gwaith adnewyddu ddarparu adnoddau ychwanegol i yrru'r cwricwlwm newydd yn ei flaen.	- Lle cyfyngedig ar gyfer adnoddau ychwanegol ar y safle presennol - Nid oes cyfleusterau awyr agored ar safle'r ysgol.
8.Yr Iaith Gymraeg	Byddai'r trosglwyddo i ysgol cyfrwng Cymraeg erbyn 2029 yn parhau.	Gall effaith unrhyw adeiladu parhaus ar y safle olygu fod mwy o rieni yn y dalgylch (gyda'u plant yn mynychu ysgol Gymraeg) yn gyrru eu plant i ysgol uwchradd cyfagos.

Yn seiliedig ar gostau cyfalaf o (tua) £50 miliwn.		
Gyrrwr	Cyfleoedd	Heriau
9.Defnydd Cymunedol	▪ Byddai'r defnydd presennol o'r ysgol gan y gymuned yn parhau.	▪ Yn ystod y gwaith adeiladu, bydd mynediad cyfyngedig i'r safle i'r gymuned.
10.Datgarboneiddio	▪ Byddai'r gwaith adnewyddu yn cyfrannu at yr agenda datgarboneiddio.	▪ Lleihad bychan fyddai yn ôl-troed carbon yr adeilad.
11.Darpariaeth ôl-16	▪ Adnoddau newydd ar ôl i'r ysgol newydd gael ei hadnewyddu	▪ Hyd nes bod yr adeilad wedi ei adeiladu, mae'n bosib bydd angen adleoli dysgwyr ôl-16. Bydd hyn yn cael effaith ar cludiant, a'u llesiant.
12.Materion Cyffredinol		▪ Amharu ar ddysgwyr a staff wrth i adeilad yr ysgol gael ei adnewyddu.

6.5 Un ysgol aml-safle newydd (2 safle - safle presennol Ysgol Uwchradd Caergybi ar ôl ei hadnewyddu ac Ysgol Cybi).

Mae ysgol aml-safle yn un sy'n gweithredu o fwy nag un safle, ond o dan hunaniaeth un ysgol.

Yn seiliedig ar (tua) £50 miliwn o gostau cyfalaf i adnewyddu Ysgol Uwchradd Caergybi.

Gyrrwr	Cyfleoedd	Heriau
1.Safonau	- Posibilrwydd o ddatblygu cysondeb o ran methodoleg addysgu a dysgu. - Cyfleoedd i rannu arbenigedd staff ac arfer da ar draws Cyfnodau Allweddol mewn gwahanol safleoedd. - Gellid adeiladu ar y safonau presennol a welir yn yr ysgolion. - Gwell trosglwyddo rhwng cynradd ac uwchradd a llai o ostyngiad ym mherfformiad BI 7.	Drwy greu ysgol aml-safle, mae risg o amrywiaeth mewn safonau yn y tymor byr.
2.Arweinyddiaeth a Rheolaeth	- Cyfle i'r Pennaeth ddatblygu uwch dîm rheoli i rannu'r rôl Arweinyddiaeth. - Gallai fod yn haws recriwtio athrawon a llywodraethwyr.	- Effaith posib ar y tîm arwain drwy golli staff a llywodraethwyr profiadol o ganlyniad i ailstrwythuro posibl. - Byddai angen rhoi sylw i statws yr ysgol gan fod Ysgol Cybi yn Ysgol dan Reolaeth Wirfoddol yr Eglwys yng Nghymru ac Ysgol Uwchradd Caergybi yn ysgol gymunedol. - Gallai fod yn anodd arwain a rheoli ysgol yn effeithiol ar adegau pan nad yw'r Pennaeth yn bresennol ar y safle.
3.Adeiladau ac Adnoddau	- Mae'n mynd i'r afael â'r gost cynnal a chadw gyfredol a rhagamcannol, sef £29 miliwn (2024). - Mae'n mynd i'r afael â'r ffaith mai mesurau dros dro yw'r mesurau lliniaru presennol o ganlyniad i Goncrit Awyredig Awtoclafiedig Cyfnerth (RAAC) yn 30% o adeilad yr ysgol.	- Yr ysgolion wedi'u gwahanu gan brif ffordd. - Ychydig iawn o fannau gwyrdd yn yr awyr agored ar y safle Uwchradd. - Amhariad sylweddol ar ddysgu yn ystod y gwaith o adnewyddu Ysgol Uwchradd Caergybi. - Mae oes adnewyddu yn 30 mlynedd o gymharu â 60 mlynedd mewn adeilad newydd.
4.Niferoedd Dysgwyr / Lleoedd dros ben	Cyfle i gadw dysgwyr o fewn y dalgylch.	Wrth i ysgol uwchradd cael ei hadnewyddu, mae yna risg gall rieni benderfynu i yrru eu plant i ysgol uwchradd arall. O ganlyniad, gall bod yn anodd i gynnal niferoedd.

Mae ysgol aml-safle yn un sy'n gweithredu o fwy nag un safle, ond o dan hunaniaeth un ysgol.

Yn seiliedig ar (tua) £50 miliwn o gostau cyfalaf i adnewyddu Ysgol Uwchradd Caergybi.

Gyrrwr	Cyfleoedd	Heriau
5.Ariannol	- Byddai costau cynnal a chadw cyfredol a rhagamcannol yr ysgol yn gostwng £29 miliwn (2024). - Dim costau cludiant ychwanegol.	- Byddai'n arwain at gost refeniw ychwanegol trwy'r fformiwla ysgolion ddirprwyedig, o tua £267,000 y flwyddyn (amcangyfrif). - Byddai angen i'r Cyngor ariannu cyfran o'r gost cyfalaf drwy fenthycu digymorth, yr amcangyfrifir y bydd yn costio £1.4 miliwn-£2.3 miliwn y flwyddyn am 20 mlynedd.
6.Lles, Gofal ac Iechyd	Gallai fod cyfleoedd i wella Lles, Iechyd a Gofal o dan un hunaniaeth trwy gyfuno gweithgareddau dysgwyr a chyfleoedd dysgu cydlynol	Sicrhau cyfleusterau llesiant o'r un ansawdd. Ddim yn datrys diffyg gofod ardal gwyrdd tu allan ar gyfer dysgwyr hŷn.
7.Cwricwlwm i Gymru	- Mwy o gyfleoedd ar gyfer cyd-gynllunio ymhlith staff yr ysgol. - Cyfleoedd i gyfoethogi'r cwricwlwm, trwy rannu adnoddau ac arbenigedd. - Dilyniant yn y dysgu	- Gall fod cyfnod adnewyddu'r ysgol fod yn heriol i rai dysgwyr. - Lle cyfyngedig ar gyfer adnoddau ychwanegol ar y safle presennol - Nid oes cyfleusterau awyr agored ar safle'r ysgol.
8.Yr Iaith Gymraeg	Byddai trosglwyddo Ysgol Uwchradd Caergybi i ysgol cyfrwng Cymraeg erbyn 2029 yn parhau.	Gall profiadau yn y Gymraeg yn ddwy ysgol fod yn amrywiol hyd nes bod y categori iaith yn newid
9.Defnydd Cymunedol	- Byddai'r defnydd presennol o'r ysgol gan y gymuned yn parhau. - Trwy uno ysgolion a chymunedau, gallai fod mwy o gyfleoedd i gymryd rhan mewn gweithgareddau cymunedol.	- Risg bydd llai o ymdeimlad yn YUC oherwydd llai o digwyddiadau ymgysylltu gyda teuluoedd ayyb. - Gwell adnoddau cymunedol mewn un ysgol yn hytrach na'r llall – methu cyfle i greu incwm
10.Datgarboneiddio	- Dim cynnydd mewn allyriadau carbon, oherwydd pellteroedd teithio pellach i ac o'r ysgol. - Byddai adnewyddu Ysgol Uwchradd Caergybi yn cyfrannu at yr agenda datgarboneiddio.	Anodd a drud i ddatgarboneiddio'r adeilad presennol / cyrraedd sero net ar gyfer yr adeilad presennol
11.Darpariaeth ôl-16	- Gallai plant ysgol gynradd gael mynediad at ddysgwyr ôl-16 fel cymheiriaid. - Llwybr dysgu i ddysgwyr 4-19 oed yn yr ysgol aml-safle.	Dim heriau amlwg
12.Materion Cyffredinol		Ni fyddai'r ysgolion yn cadw eu hunaniaeth wreiddiol.

6.6 Adeiladu un ysgol uwchradd newydd yn lle Ysgol Uwchradd Caergybi ac Ysgol Uwchradd Bodedern (YUB) ar gyfer dysgwyr 11-18 oed

Amcangyfrif o'r gost: rhagwelir £111 miliwn o gostau cyfalaf cyfatebol – yn seiliedig ar y rhagdybiaeth y byddai'r opsiwn yn cael ei ariannu drwy'r Model Buddsoddi Cydfuddiannol (MBC). Capasiti 1750 (1500 + 250)		
Gyrrwr	Cyfleoedd	Heriau
1.Safonau	Byddai disgwyl i safonau gael eu cynnal o leiaf yn adeilad yr ysgol newydd.	Dim heriau amlwg
2.Arweinyddiaeth a Rheolaeth	Gellid adeiladu ar y strwythur arweinyddiaeth a rheolaeth a welwyd eisoes yn yr ysgolion presennol.	Byddai angen corff llywodraethu a strwythur staffio newydd cyn agor yr ysgol.
3.Adeiladau ac Adnoddau	- Byddai'n lleihau'r gost cynnal a chadw gyfredol a rhagamcannol o bron i £30.35 miliwn yn YUB ac YUC. - Byddai'n mynd i'r afael ag unrhyw waith y bydd ei angen yn y dyfodol oherwydd Concrit Awyredig Awtoclafiedig Cyfnerth (RAAC) yn yr adeilad. - Mwy o fannau gwyrdd yn yr awyr agored nag ar y safle presennol, yn unol â chanllawiau'r Bwletin Adeiladu.	- Efallai na fydd y gost adeiladu bosibl o dros £100 miliwn yn fforddiadwy i'r Cyngor. - Byddai angen safle 26-30 erw yn ôl Bwletin Adeiladu 98.
4.Niferoedd Dysgwyr / Lleoedd dros ben	- Tebygolrwydd cynyddol y bydd dysgwyr yn aros o fewn eu dalgylch oherwydd bod ganddynt fynediad i adeilad ysgol newydd ac adnoddau modern ac o bosibl cyfleuster ar safle arddull campws. - Byddai lleoedd dros ben yn yr ysgol uwchradd newydd bosibl yn llawer llai na'r lleoedd dros ben presennol yn YUB a'r YUC.	- Efallai dymunir rhai rhieni i'w plant fynychu ysgol uwchradd llai. - Llai o ddewis i rhieni
5.Ariannol	- Byddai'n arwain at arbediad o tua £70,162 yn erbyn y gyllideb ganolog Atgyweirio a Chynnal a Chadw am y 25 mlynedd nesaf (os cyflawnir y cynllun drwy'r Model Buddsoddi Cydfuddiannol (MBC)) - Byddai'n lleihau'r gost cynnal a chadw gyfredol a rhagamcannol o £30.35 miliwn (2024). - Byddai'n arwain at arbediad o tua £550,000 y flwyddyn drwy'r gyllideb ysgolion ddirprwyedig.	- Pe bai'r cynllun yn cael ei gyflawni drwy'r MBC, byddai cyfraniad y Cyngor (amcangyfrif o 17%) tuag at y Tâl Gwasanaeth Blynnyddol yn arwain at gost reffeniw ychwanegol o tua £2.3 miliwn y flwyddyn i'r Cyngor ei ariannu yn blynnyddoedd 1-25, a thua. £207,000 - £352,000 ar gyfer blynnyddoedd 26-60 - Gallai arwain at gostau cludiant ychwanegol o tua. £130,000.

Amcangyfrif o'r gost: rhagwelir £111 miliwn o gostau cyfalaf cyfatebol – yn seiliedig ar y rhagdybiaeth y byddai'r opsiwn yn cael ei ariannu drwy'r Model Buddsoddi Cydfuddiannol (MBC). Capasiti 1750 (1500 + 250)

Gyrrwr	Cyfleoedd	Heriau
6.Lles, Gofal ac Iechyd	- Gallai amgylchedd ysgol wedi'i ddylunio'n dda ynghyd â mannau gwyrdd yn yr awyr agored wella iechyd corfforol a meddyliol dysgwyr, yn ogystal â gwella lles staff a gwneud iddynt deimlo eu bod yn cael eu gwerthfawrogi. - Byddai'r adeilad ysgol newydd yn bodloni gofynion Deddf Cydraddoldeb 2010. - Byddai defnyddio cyfleuster newydd posibl hefyd o fudd i'r gymuned ehangach	Gallai rhai dysgwyr yn ei chael hi'n anodd ymdopi mewn adeilad mwy.
7.Cwricwlwm i Gymru	Byddai adeilad ysgol newydd yn darparu adnoddau modern arbenigol ychwanegol a mannau gwyrdd y tu allan i yrru'r cwricwlwm newydd yn ei flaen.	Dim heriau amlwg.
8.Yr Iaith Gymraeg	Byddai'r ysgol newydd bosibl yn ysgol cyfrwng Cymraeg o'r cychwyn cyntaf. Gallai hyn arwain at rai arbedion costau cludiant gan na fyddai angen bellach i gludo dysgwyr i ysgol uwchradd cyfrwng Cymraeg gyfagos.	Gall gael ei wrthbwyso gan gostau cludiant ychwanegol.
9.Defnydd Cymunedol	Disgwylir y byddai cael adnoddau cymunedol pwrpasol yn yr adeilad ysgol newydd a mynediad at gyfleusterau modern yn denu mwy o ddefnydd gan y gymuned ac ymgysylltiad / cyfranogiad gan deuluoedd.	Posibilrwydd adleoli ased cymunedol.
10.Datgarboneiddio	Byddai adeilad ysgol newydd yn ddi-garbon net - ynni gweithredol. Byddai gan yr ysgol newydd bosibl lai o allyriadau na'r ddwy ysgol uwchradd gyda'i gilydd.	Cydnabyddir fodd bynnag y gallai'r arbediad allyriadau carbon gael ei leihau ychydig oherwydd y teithio ychwanegol posibl i rai dysgwyr.
11.Darpariaeth ôl-16	Byddai addysg ôl-16 yn parhau ar safle newydd arfaethedig a byddai ganddo le ar gyfer tua 250 o ddysgwyr blwyddyn 12 a blwyddyn 13.	Dim heriau amlwg

Gweler grynodedb o'r opsiynau rhesymol amgen yn y tabl isod ynghyd â'r prif resymau am beidio eu dewis:

Rhif.	Opsiwn	Cwrdd a'r gyrrwyr am newid? Prif resymau am beidio dewis yr opsiwn
6.2	Ffedereiddio Ysgol Uwchradd Caergybi gydag Ysgol Cybi	Na – nid yw'n mynd i'r afael â chyflwr yr ysgol yn enwedig RAAC
6.3	Ffedereiddio Ysgol Uwchradd Caergybi gydag Ysgol Uwchradd Bodedern	Na – nid yw'n mynd i'r afael â chyflwr yr ysgol yn enwedig RAAC
6.4	Adnewyddu adeilad presennol Ysgol Uwchradd Caergybi	Na – mwy o darfu ar addysg dysgwyr. Byddai'n mynd i'r afael â chyflwr yr adeilad am 30 mlynedd o'i gymharu â 60 mlynedd am y cynnig.
6.5	Un ysgol aml-safle newydd (2 safle - safle presennol Ysgol Uwchradd Caergybi ar ôl ei hadnewyddu ac Ysgol Cybi).	Na – mwy o darfu ar addysg dysgwyr. Byddai'n mynd i'r afael â chyflwr yr adeilad am 30 mlynedd o'i gymharu â 60 mlynedd am y cynnig.
6.6	Adeiladu un ysgol uwchradd newydd yn lle Ysgol Uwchradd Caergybi ac Ysgol Uwchradd Bodedern ar gyfer dysgwyr 11-18 oed	Na – rhy gostus i'r Cyngor

Ar ôl ystyried yr holl opsiynau amgen rhesymol, dim ond y cynnig dan sylw sy'n cwrdd â'r gyrrwyr dros newid ac felly, hwn yw'r cynnig sy'n cael ei ddewis:

“Adleoli dysgwyr Ysgol Uwchradd Caergybi i adeilad ysgol newydd ar gyfer dysgwyr 11-18 oed”

6.7 Opsiynau eraill a ystyriwyd ond na chawsant eu hystyried yn opsiynau amgen rhesymol i'r cynnig.

Yn ogystal â'r uchod, ystyriwyd yr opsiynau canlynol hefyd, ond ni chawsant eu hystyried yn opsiynau amgen rhesymol am y resymau a grynhoir isod:

Cyf	Disgrifiad	Y prif resymau dros wrthod
6.7.1	Cadw'r sefyllfa bresennol – Gadael Ysgol Uwchradd Caergybi fel y mae.	- Ni fyddai'n mynd i'r afael â'r ffaith bod angen sylw sylweddol ar adeilad ysgol Ysgol Uwchradd Caergybi a'i fod wedi'i gategoreiddio fel: “Gweithredol ond angen gwaith atgyweirio neu amnewid mawr yn y tymor byr i'r tymor canolig”. - Yn ogystal, nid yw'n mynd i'r afael â'r ffaith mai mesurau dros dro oedd y mesurau lliniaru presennol oherwydd Concrit Awyredig Awtoclafiedig Cyfnerth (RAAC) yn 30% o adeilad yr ysgol. - Ni fyddai'n cyfrannu at yr agenda i weithio tuag at ddod yn Sero Net. - Nid oes gan yr ysgol gaeau gwyrdd hygyrch ar safle'r ysgol.

		▪ Ni fyddai'r opsiwn hwn yn mynd i'r afael â llefydd gweigion yn yr ysgol. ▪ Ni fyddai'r opsiwn hwn yn mynd i'r afael â'r problemau mynediad sylweddol sydd gan yr adeilad presennol.
6.7.2	Cau Ysgol Uwchradd Caergybi a throsglwyddo dysgwyr i ysgolion uwchradd eraill Ynys Môn.	▪ Dim ysgol uwchradd yn nhref fwyaf yr ynys. ▪ Dim digon o lefydd gweigion mewn ysgolion uwchradd eraill
6.7.3	Adolygu'r ddarpariaeth ysgol a gwasanaeth yn Ysgol Uwchradd Caergybi gan edrych ar enghreifftiau fel: ▪ Clystyru, cydweithio h.y., dod ag ysgolion ynghyd i archwilio ffyrdd o wneud pethau'n fwy effeithiol ac effeithlon. ▪ Defnyddio'r ysgolion fel canolbwyntiau cymunedol i gynnwys/cefnogi gwasanaethau cymunedol e.e., iechyd, cyfleusterau gofal plant, dysgu i deuluoedd ac oedolion, addysg gymunedol, chwaraeon, hamdden, gweithgaredd cymdeithasol. ▪ Cydleo'i gwasanaethau lleol o fewn ysgolion i wrthbwysu costau cynnal a chadw'r ysgol	▪ Ni fyddai'n mynd i'r afael â'r ffaith bod angen sylw sylweddol ar adeilad ysgol Ysgol Uwchradd Caergybi a'i fod wedi'i gategoreiddio fel: "Gweithredol ond angen gwaith atgyweirio neu amnewid mawr yn y tymor byr i'r tymor canolig". ▪ Yn ogystal, ni fyddai'n mynd i'r afael â'r angen i adnewyddu'r Concrit Awyredig Awtoclafiedig Cyfnerth (RAAC) yn 30% o adeilad yr ysgol. ▪ Ni fyddai'n cyfrannu at yr agenda o weithio tuag at ddod yn Sero Net. ▪ Mae cytundebau clwstwr / cydweithio ffurfiol yn araf i ddatblygu yng Nghymru. ▪ Posiblwydd o faterion diogelu plant ychwanegol, gyda gwasanaethau eraill yn rhannu safle'r ysgol. ▪ Anodd denu gwasanaethau addas oherwydd bod y Cyngor yn tynnu gwasanaethau'n ôl i'r Pencadlys yn Llangefni i gynorthwyo'r agenda effeithlonrwydd.

Fel yr amlygwyd uchod, mae'r Cyngor wedi ystyried nifer o opsiynau amgen rhesymol i'r cynnig. Er bod cyfleoedd a heriau wedi'u priodoli i bob opsiwn amgen rhesymol, mae'n dod i'r casgliad mai'r cynnig i:

"Adleoli dysgwyr Ysgol Uwchradd Caergybi i adeilad ysgol newydd ar gyfer dysgwyr 11-18 oed"

yw'r cynnig sy'n cynnig yr ateb gorau i fynd i'r afael â'r gyrwyr allweddol ar gyfer newid a'r heriau allweddol (a nodir yn adrannau 4 a 5) ar gyfer Ysgol Uwchradd Caergybi.

Os gweithredir y cynnig, rhagwelir y bydd adeilad newydd Ysgol Uwchradd Caergybi yn cael ei gwblhau erbyn 2030 pan fyddai'r dysgwyr yn adleoli iddo. Byddai hyn yn tarfu cyn lleied â phosibl ar ddysgwyr. Byddai adeilad presennol Ysgol Uwchradd Caergybi wedyn yn cau.

7. YR EFFAITH ARIANNOL OS GWEITHREDIR Y CYNNIG

Mae'r adran hon yn trafod effaith ariannol y cynnig os caiff ei gymeradwyo.

Dewis y Cyngor fyddai cyflawni'r prosiect hwn drwy Fodel Buddsoddi Cydfuddiannol Llywodraeth Cymru (MBC neu MIM – gweler rhan 7.2 isod). Byddai hyn yn amodol ar gadarnhad gan Lywodraeth Cymru bod cyllid MIM ar gael.

7.1 Opsiynau cost ac ariannu bras ar gyfer adeilad newydd yr ysgol

Mae'r Cyngor wedi gwneud penderfyniad y bydd yr holl dderbyniadau cyfalaf sy'n deillio o gau adeiladau ysgol yn cael eu neilltuo ar gyfer prosiectau ad-drefnu ysgolion. Os caiff y cynnig ei gymeradwyo, a bod adeilad newydd yn cael ei godi ar gyfer Ysgol Uwchradd Caergybi, ni fyddai angen adeilad presennol yr ysgol.

Ar gyfer y ddogfen hon, rhagdybir y bydd gwerthu Ysgol Uwchradd Caergybi yn rhyddhau derbyniadau cyfalaf tuag at gost adeiladu adeilad ysgol newydd.

Amcangyfrifir mai cost y cynnig ar hyn o bryd ac yn dibynnu ar y canlyniad yw £65.9m os bydd yn gynllun MIM; caiff hwn ei ariannu'n rhannol gan y rhaglen Cymunedau Cynaliadwy ar gyfer Dysgu.

Cyfradd ymyrraeth Llywodraeth Cymru ar gyfer ariannu prosiectau cyfalaf yw 65%, gyda'r 35% sy'n weddill yn cael ei ariannu gan y Cyngor.

Mae Llywodraeth Cymru hefyd yn gwahodd Cyngorau i ddefnyddio'r Model Buddsoddi Cydfuddiannol (MBC) [gweler rhan 7.2 isod] i ariannu prosiectau adeiladu newydd o werth sylweddol. Cyfradd ymyrraeth Llywodraeth Cymru ar gyfer ariannu prosiectau MBC Cymunedau Cynaliadwy ar gyfer Dysgu yw 81%, gyda'r 19% sy'n weddill yn cael ei ariannu gan y Cyngor. Mae'r rhan fwyaf o'r gwariant sy'n gysylltiedig â'r adeilad newydd yn debygol o fod yn gymwys i gael ei gyflawni a'i ariannu gan ddefnyddio'r Model Buddsoddi Cydfuddiannol, pe bai'r Pwyllgor Gwaith yn dymuno dilyn yr opsiwn hwn.

7.2 Y Model Buddsoddi Cydfuddiannol (MBC)

Mae'r Model Buddsoddi Cydfuddiannol (MBC) yn ffordd arloesol o fuddsoddi mewn seilwaith cyhoeddus a ddatblygwyd yng Nghymru. Mae'r MBC wedi'i gynllunio gan Lywodraeth Cymru i ariannu prosiectau cyfalaf mawr oherwydd prinder arian cyfalaf.

Mae'r Model Buddsoddi Cydfuddiannol (MBC) yn cefnogi buddsoddiad ychwanegol mewn prosiectau seilwaith cymdeithasol ac economaidd ac yn helpu i wella gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru.

Bydd cynlluniau'r MBC yn gweld partneriaid preifat yn adeiladu ac yn cynnal asedau cyhoeddus. Yn gyfnewid am hyn, bydd Llywodraeth Cymru yn talu ffi i'r partner preifat, a fydd yn talu am gost adeiladu, cynnal a chadw ac ariannu'r prosiect. Ar ddiwedd y contract bydd yr ased yn cael ei drosglwyddo i berchnogaeth gyhoeddus. (Ffynhonnell: Y Model Buddsoddi Cydfuddiannol)

7.3 Costau Blynyddol i'r Cyngor

Costau Cludiant

Nid oes disgwyl i'r cynnig gael newid sylweddol i gostau cludiant ysgol. Fodd bynnag, daw'n gliriach unwaith y bydd lleoliad yr adeilad newydd wedi'i gadarnhau.

Cyllidebau Ysgol Dirprwyedig

Bydd gofyniad cyllideb ysgol ddirprwyedig (a ariennir drwy'r fformiwla ariannu ysgolion dirprwyedig) yn debygol o gynyddu tua £26,000 y flwyddyn os caiff y cynnig ei weithredu.

Costau Atgyweirio a Chynnal a Chadw

Os yw'r prosiect yn cael ei ariannu drwy'r Model Buddsoddi Cydfuddiannol (MBC), y Cwmni Prosiect (y cwmni sy'n gyfrifol am yr adeiladu) fydd yn gyfrifol am gynnal a chadw'r ysgol am hyd y contract (25 mlynedd). Byddai hyn yn creu arbediad i'r Cyngor o tua £46,000 y flwyddyn o ddyddiad agor yr ysgol am y 25 mlynedd nesaf.

7.4 Crynodeb o'r Gost Flynyddol i'r Cyngor – Model Buddsoddi Cydfuddiannol.

Mae'r tabl isod yn crynhoi costau referniw blynyddol y Cyngor os caiff y cynnig ei gyflawni drwy'r Model Buddsoddi Cydfuddiannol (MBC):

Cyfanswm Costau Prosiect Cyfwerth â Chyfalaf	£65,860,267
Costau'r Prosiect a Ariennir gan y MBC	£60,697,000
Cyfraniad y Cyngor (amcangyfrif) tuag at gost gwasanaeth blynyddol - am 25 mlynedd	£1,238,218
Costau'r Prosiect a ariennir gan Grant Cyfalaf (Ffioedd Datblygu, Dodrefn, Adnoddau Addysgu, TGCh, a Phrynu Tir)	£5,163,267
Grant y Llywodraeth	(£3,356,124)
Cyfraniad ALL	£1,807,143
Derbyniadau Cyfalaf	(£715,000)
Gofyniad Benthycia	£1,092,143
Ad-daliadau Blynyddol dros 60 mlynedd*	£60,324 i £114,860
Cost Cludiant Ychwanegol - Parhaol (Bydd hyn ddod yn fwy eglur unwaith bydd safle wedi ei ddewis)	£0
Cost Ychwanegol - Cyllideb Ysgol Ddirprwyedig - Parhaol	£26,000
Arbedion Atgyweirio a Chynnal a Chadw – blwyddyn 1-25	(£46,000)
Cost ychwanegol net / (Arbediad) y flwyddyn – O ddyddiad agor yr ysgol- Blwyddyn 25 *	£1,278,542 i £1,285,269
Cost ychwanegol net / (Arbed) y flwyddyn – O Flwyddyn 26 – Blwyddyn 60*	£93,552 i £140,860
Gostyngiad yn y costau cynnal a chadw cyfredol a rhagamcannol	£28,985,743
Gostyngiad yn y costau cynnal a chadw cyfredol a rhagamcannol – Cyfwerth blynyddol (arbediad) *	(£2.4 miliwn i £3.8 miliwn)

*Wrth i ad-daliadau gael eu cyfrifo ar sail y 'dull blwydd-dal' byddai'r swm a fyddai'n cael ei ad-dalu yn is yn ystod cyfnod y benthyciad cychwynnol, a bydd yn uwch yn ystod camau olaf cyfnod y benthyciad.

** Wedi'i gyfrifo ar y dybiaeth bod y gost cynnal a chadw gyfredol a rhagamcannol yn cael ei hariannu drwy fenthycia digymorth dros gyfnod o 20 mlynedd.

7.5 Crynodeb o'r Gost Flynyddol i'r Cyngor – Wedi'i Gyflawni trwy Arian Cyfalaf

Os na fydd cyllid MIM ar gael i gefnogi'r prosiect hwn, gallai'r Cyngor ystyried cyflawni'r prosiect arfaethedig hwn fel cynllun Cyfalaf. Mae'r tabl isod yn crynhoi costau refeniw blynyddol y Cyngor os caiff y cynnig ei gyflawni drwy arian Cyfalaf:

Cyfanswm Costau Prosiect Cyfwerth â Chyfalaf	£56,859,500
Amcangyfrif o Grant y Llywodraeth	(£38,348,636)
Cyfraniad ALI	£18,510,864
Derbyniadau Cyfalaf	(£715,000)
Gofyniad Benthycu	£17,795,864
Ad-daliadau Blynyddol dros 60 mlynedd*	£982,950 i £1,871,583
Cost Cludiant Ychwanegol - Parhaol	£0
Cost Ychwanegol - Cyllideb Ysgol Ddirprwyedig - Parhaol	£26,000
Cost ychwanegol net / (Arbediad) y flwyddyn – o agor yr ysgol hyd at blwyddyn 60	£1,008,950 to £1,897,583
Gostyngiad yn y costau cynnal a chadw cyfredol a rhagamcannol	£28,985,743
Gostyngiad yn y costau cynnal a chadw cyfredol a rhagamcannol – Cyfwerth blynyddol (arbediad) *	(£2.4 miliwn i £3.8 miliwn)

7.6 Costau Tymor Byr

Bydd rhai costau trosiannol tymor byr y bydd angen eu hariannu.

Mae'r rhain yn cynnwys:

- Cost untro ychwanegol i ryddhau aelod o uwch dîm arwain yr ysgol cyn agor adeilad newydd yr ysgol.
- Costau eiddo ar gyfer yr adeilad caeedig nes iddo gael ei waredu.

Amcangyfrifir y bydd y gost drosiannol oddeutu £8,000 y flwyddyn o 2025/26 – 2027/28, tua £19,000 yn 2028/29, tua £177,000 yn 2029/2030 (pan fydd yr adeilad ysgol newydd yn agor) ac oddeutu £115,000 y flwyddyn o 2030/31, hyd nes y trosglwyddir yr eiddo ysgol presennol o berchnogaeth y Cyngor.

8. CASGLIAD

Ar ôl ystyried yn ofalus yr heriau allweddol (**Adran 5**) a'r opsiynau amgen rhesymol ar gyfer Ysgol Uwchradd Caergybi (**Adran 6**), y cynnig a ffafrir gan y Cyngor ar gyfer ymgynghoriad yw:

“Adleoli dysgwyr Ysgol Uwchradd Caergybi i adeilad ysgol newydd ar gyfer dysgwyr 11-18 oed”.

Mae'r Cyngor o'r farn mai'r cynnig hwn yw'r ateb gorau posibl sy'n mynd i'r afael â'r prif yrwyr newid a'r heriau allweddol a wynebir gan Ysgol Uwchradd Caergybi (**Adran 5**).

Buddion posibl y cynnig

Byddai disgwyl i'r cynnig, o'i wireddu, wireddu'r manteision a ganlyn (Adran 5):

- Byddai'r Cyngor yn osgoi gorfod talu'r gost cynnal a chadw gyfredol a rhagamcannol o bron i £29 miliwn (2024) ar yr adeilad presennol.
- Byddai'n mynd i'r afael â'r mesurau lliniaru brys presennol hynny a gymerwyd yn 2023/24 oherwydd Concrit Awyredig Awtoclafiedig Cyfnerth (RAAC) mewn 30% o adeilad yr ysgol o ganlyniad i newidiadau i arweiniad Llywodraeth y DU yn Awst 2023.
- Byddai gan safle'r ysgol newydd arfaethedig ei gaeau chwarae ei hun.
- Byddai lleoedd dros ben yn Ysgol Uwchradd Caergybi yn cael eu lleihau.
- Tebygolrwydd cynyddol y bydd dysgwyr yn aros o fewn eu dalgylch oherwydd bod ganddynt fynediad i adeilad ysgol newydd ac adnoddau modern.
- Nid oes cost cludiant ychwanegol yn gysylltiedig â'r cynnig.
- Byddai'r cynnig yn arwain at arbediad yn y gyllideb atgyweirio a chynnal a chadw ganolog am y 25 mlynedd nesaf (os cyflawnir y cynllun drwy'r Model Buddsoddi Cydfuddiannol (MBC))
- Gallai amgylchedd ysgol wedi'i ddylunio'n dda ynghyd â mannau awyr agored gwyrdd wella iechyd corfforol a meddyliol plant, yn ogystal â gwella lles staff a gwneud iddynt deimlo eu bod yn cael eu gwerthfawrogi.
- Gallai'r adeilad ysgol newydd ddarparu adnoddau modern arbenigol ychwanegol a mannau awyr agored gwyrdd i yrru'r cwricwlwm newydd yn ei flaen.
- Disgwylir y byddai cael adnoddau cymunedol pwrpasol yn yr adeilad ysgol newydd a mynediad i gyfleusterau modern yn denu mwy o ddefnydd gan y gymuned ac ymgysylltiad / cyfranogiad gan deuluoedd.
- Bydd adeilad yr ysgol newydd yn ddi-garbon net.

Byddai hefyd yn arwain at y buddion canlynol:

- Helpu i gadw dysgwyr sy'n mynychu ysgolion cynradd sydd yn nalgylch Ysgol Uwchradd Caergybi
- Gan efallai byddai adeilad ysgol uwchradd newydd, efallai bydd dysgwyr sy'n byw yn nalgylch Ysgol Uwchradd Caergybi yn dewis mynychu'r ysgol newydd arfaethedig yn hytrach nag ysgolion uwchradd eraill.
- Bod yn adeilad ysgol newydd gyda'r dechnoleg a'r adnoddau diweddaraf, yn addas ar gyfer y dulliau dysgu ac addysgu diweddaraf gydag effaith gadarnhaol ar lesiant y dysgwyr ac ar allbynnau addysgol
- Creu gwell cyfleusterau y gall dysgwyr a'r gymuned ehangach eu defnyddio, gan gynnwys defnydd aml-asiantaethol.
- Lleihau'r baich cynnal a chadw adeiladau ar y Cyngor

Gallai amgylchedd ysgol wedi'i gynllunio'n dda ynghyd â mannau awyr agored gwyrdd wella iechyd corfforol a meddyliol plant, yn ogystal â gwella lles staff a gwneud iddynt deimlo eu bod yn cael eu gwerthfawrogi.

Mae tiroedd ysgol sydd wedi'u cynllunio'n dda ac wedi'u datblygu'n feddylgar yn cyfoethogi'r cyfleoedd i ddysgu a chwarae. Mae cysylltiad a chyswllt â natur yn creu emosiynau mwy cadarnhaol a theimladau o fywiogrwydd, a llai o emosiynau negyddol; mae hefyd yn cynnig rhyddhad rhag blinder meddwl, a'r gallu i ganolbwyntio am gyfnod hirach.

Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i fuddsoddi mewn amgylchedd dysgu Ysgolion Bro, drwy gydleoli gwasanaethau allweddol, a sicrhau ymgysylltiad cryfach â rhieni a gofalmwr y tu allan i oriau traddodiadol. Mae arweiniad Ysgolion Bro Llywodraeth Cymru yn mynd i'r afael â thlodi plant ac yn lliniaru ei effeithiau, gan gynnwys yr anghydraddoldebau addysgol y mae plant yn eu profi oherwydd byw mewn tldi.

Byddai'r cynnig yn galluogi'r Cyngor a'r ysgol newydd bosibl i fod yn Ysgol Fro, gan adeiladu partneriaethau cryf gyda theuluoedd, ymgysylltu â'r gymuned ehangach a chydweithio'n effeithiol â sectorau a gwasanaethau eraill. Byddai hyn yn unol â chanllawiau diweddaraf Llywodraeth Cymru.

Byddai gan yr adeilad ysgol newydd yr adnoddau i yrru'r cwricwlwm newydd yn ei flaen yn llwyddiannus, er mwyn bodloni'r pedwar prif ddiben o ddatblygu:

- Dysgwyr uchelgeisiol, galluog
- Cyfranwyr mentrus, creadigol
- Dinasyddion egwyddorol, gwybodus
- Unigolion iach, hyderus

Gallai'r cynnig sicrhau mynediad ehangach at ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg a chynyddu argaeledd cyrsiau cyfrwng Cymraeg mewn addysg ôl-16 erbyn y dyddiad cwblhau.

Bydd adeilad yr ysgol newydd yn ddi-garbon net.

Os gweithredir y cynnig, rhagwelir y bydd adeilad newydd Ysgol Uwchradd Caergybi yn cael ei gwblhau erbyn 2030 pan fyddai'r dysgwyr yn adleoli iddo. Byddai hyn yn tarfu cyn lleied â phosibl ar ddysgwyr. Byddai adeilad presennol Ysgol Uwchradd Caergybi wedyn yn cau.

ASESIAD EFFAITH

TREFNIADAETH YSGOLION

PAPUR CYNNIG

Ysgol Uwchradd Caergybi

Cynnig i:

“Adleoli dysgwyr Ysgol Uwchradd Caergybi i adeilad ysgol newydd ar gyfer dysgwyr 11–18 oed”

Dyddiad: Mai 2025

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg / This document is also available in English.

Dyddiad cychwyn yr asesiad	15 Mai 2025
Y swyddog sy'n gyfrifol am yr asesiad	Aaron C. Evans, Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc
Dyddiad adolygu	Mae hon yn ddogfen waith a chaiff ei hadolygu'n rheolaidd. Bydd unrhyw effeithiau ychwanegol tebygol neu wirioneddol a nodir yn cael eu hadlewyrchu mewn fersiwn ddiwygiedig a gyhoeddir fel rhan o'r Adroddiad Ymgynghori maes o law.

CYNNWYS

1.	CYFLWYNIAD	3
2.	ASESIAD O'R EFFAITH AR GYDRADDOLDEB.....	4
2.1	Cefndir - Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb.....	5
2.2	Casglu gwybodaeth – Safonau'r Gymraeg a Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011	7
2.3	Casglu gwybodaeth – Deddf Hawliau Dynol 1998 (Rhestrir yr 16 hawl sylfaenol yn Adran 7).	7
2.4	Casglu Gwybodaeth – Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 – gweler adran 8..	7
2.5	Casglu Gwybodaeth – Ymgysylltu / Ymgynghori.....	7
2.6	Asesu'r effaith debygol ac adnabod camau lliniaru	8
2.7	Canlyniad yr asesiad.....	15
2.8	Cynllun Gweithredu	18
3.	ASESIAD O'R EFFAITH AR YR IAITH GYMRAEG	19
3.1	Cydymffurfiaeth â'r Polisi iaith Gymraeg	20
3.2	Yr effaith ar ddefnyddwyr yr iaith Gymraeg.....	21
3.3	Yr effaith ar gymunedau Cymraeg	22
3.4	Cyfraniad tuag at safonau'r Gymraeg, polisiau iaith, strategaethau a chanllawiau eraill perthnasol ynglŷn â'r iaith Gymraeg.....	23
3.5	Yr effeithiau sydd wedi eu nodi a'u hasesu.....	24
3.6	Ymgynghori.....	24
3.7	Ar ôl yr ymgynghoriad, y cynigion terfynol, a monitro parhaus	25
4	ASESIAD O'R EFFAITH AR Y GYMUNED	26
4.1	Niferoedd Dysgwyr a Rhagolygon Pum Mlynedd.....	26
4.2	Dysgwyr sy'n teithio rhwng dalgylchoedd	27
4.3	Rhagamcanion dysgwyr os bydd y cynnig yn mynd yn ei flaen.	27
4.4	Gwybodaeth am yr ysgol	29
4.5	Pellter ac amser teithio.	31
4.6	Yr Effaith ar y Gymuned a Chasgliad	32
5	CASGLIAD	34
6	Gwybodaeth bellach - Cymru Fwy Cyfartal – y Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol: Deddf Cydraddoldeb 2010 (Dyddiad cychwyn yng Nghymru: 31 Mawrth 2021).....	35
7	Gwybodaeth bellach - Hawliau Dynol.....	36
8	Gwybodaeth bellach - Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 (Deddf Cenedlaethau'r Dyfodol)	37

ATODIAD 1

1. CYFLWYNIAD

Mae Cod Trefniadaeth Ysgolion Llywodraeth Cymru (011/2018) yn ei gwneud yn ofynnol i Awdurdodau Lleol gynnal asesiadau o'r effaith ar gydraddoldeb, y Gymraeg a'r gymuned wrth gynnig newidiadau i drefniadaeth ysgolion.

Y cynnig dan sylw yw:

“Adleoli dysgwyr Ysgol Uwchradd Caergybi i adeilad ysgol newydd ar gyfer dysgwyr 11–18 oed”

Gwahoddwyd y Pennaeth i gwblhau holiadur i asesu defnydd presennol y gymuned o adeiladau'r ysgol (y tu allan i oriau agor arferol yr ysgol) a'r defnydd o gyfleusterau eraill yn y gymuned gan ddysgwyr ysgol. Yn ogystal, roedd y data a'r dystiolaeth a gasglwyd at ddibenion yr asesiadau yn seiliedig ar y Cyfrifiad Ysgolion Blynyddol ar Lefel Disgyblion (CYBLD) Ionawr 2024 a'r rhagamcanion dysgwyr ar gyfer y dyfodol hyd at 2029 yn seiliedig ar nifer y dysgwyr oedd yn yr ysgol ym mis Medi 2024.

Mae'r ddogfen yn cynnwys:

Adran 2 – Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb

Adran 3 – Asesiad o'r Effaith ar yr Iaith Gymraeg

Adran 4 – Asesiad o'r Effaith ar y Gymuned

Adran 5 – Casgliad

Mae hon yn ddogfen waith a bydd yn cael ei hadolygu'n rheolaidd. Bydd cyfle i randdeiliaid gyfrannu at yr asesiadau effaith.

Hanes adolygu:		
Fersiwn	Dyddiad	Crynodeb o'r newidiadau
0.1	15 Mai 2025	Drafft cyntaf

ATODIAD 1

2. ASESIAD O'R EFFAITH AR GYDRADDOLDEB

Mae'r asesiad hwn o'r effaith ar gydraddoldeb wedi'i gynnal i fodloni gofynion Rheoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010 (Dyletswyddau Statudol) (Cymru) 2011 a Chod Trefniadaeth Ysgolion Llywodraeth Cymru (011/2018).

Deddf Cydraddoldeb 2010

Mae Deddf Cydraddoldeb 2010 (y Ddeddf) yn gosod dyletswydd gyffredinol ar gyrff cyhoeddus wrth gyflawni eu swyddogaethau i roi sylw dyledus i'r canlynol

- Dileu gwahaniaethu anghyfreithlon, aflonyddu ac erledigaeth ac ymddygiad arall a waherddir gan y Ddeddf.
- Hyrwyddo cyfle cyfartal rhwng pobl sy'n rhannu nodwedd warchodedig a'r rhai nad ydynt.
- Meithrin perthynas dda rhwng pobl sy'n rhannu nodwedd warchodedig a'r rhai nad ydynt.

Mae'r Ddeddf yn ymwneud â sicrhau tegwch ac mae'n diogelu'r naw nodwedd ganlynol (a elwir hefyd yn 'grwpiau gwarchodedig'):

- Oedran
- Anabledd
- Rhyw
- Ailbennu rhywedd
- Priodas a phartneriaeth sifil
- Beichiogrwydd a mamolaeth
- Hil
- Crefydd neu gred, gan gynnwys diffyg cred.
- Cyfeiriadedd rhywiol

Mae'n berthnasol i briodas a phartneriaeth sifil, ond dim ond mewn perthynas â'r gofyniad i ddileu gwahaniaethu mewn cyflogaeth.

Weithiau defnyddir yr ymadrodd 'grŵp gwarchodedig' i gyfeirio at bobl sy'n rhannu nodwedd warchodedig.

Rheoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010 (Dyletswyddau Statudol) (Cymru) 2011

Cyflwynodd Llywodraeth Cymru y Rheoliadau uchod sy'n cynnwys dyletswyddau penodol ychwanegol i helpu cyrff cyhoeddus datganoledig yng Nghymru i gyflawni'r ddyletswydd gyffredinol ac i gynorthwyo tryloywder. Mae dyletswyddau penodol yn cynnwys gofyniad i asesu effaith polisiâu ac arferion ar grwpiau gwarchodedig gan y Ddeddf ac ystyried sut y bydd hyn yn effeithio ar berfformiad y Cyngor o'r ddyletswydd gyffredinol. Mae hyn yn golygu bod yn rhaid i Gyngor Sir Ynys Môn (y Cyngor) ystyried tystiolaeth berthnasol er mwyn deall effaith debygol neu wirioneddol ei bolisiâu ac arferion arfaethedig ar grwpiau gwarchodedig a rhoi 'sylw dyledus' (h.y., rhoi pwysau priodol) i ganlyniadau asesiadau o'r fath.

Caiff ystyriaethau cydraddoldeb eu hystyried wrth lunio'r cynigion ar gyfer trefniadaeth ysgolion yn ystod y broses o ddatblygu'r prosiect ac, os cânt eu gweithredu, caiff yr effaith wirioneddol ei monitro er mwyn ystyried cymryd camau i fynd i'r afael ag unrhyw faterion a nodwyd, megis mynd i'r afael ag effeithiau negyddol, lle bo modd.

Bydd y ddogfen asesiad effaith cydraddoldeb yn cael ei diweddarau'n rheolaidd er mwyn sicrhau bod unrhyw faterion a nodir yn cael ystyriaeth deg.

2.1 Cefndir - Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb	
Beth sy'n cael ei asesu?	Y cynnig sy'n cael ei asesu yw "Adleoli dysgwyr Ysgol Uwchradd Caergybi i adeilad ysgol newydd ar gyfer dysgwyr 11-18 oed"
Ydy'r cynnig hwn yn un newydd neu'n un sy'n bodoli eisoes?	Mae hwn yn gynnig newydd.
Beth yw nodau a diben y cynnig hwn?	Mae'r Strategaeth Moderneiddio Cymunedau Dysgu a Datblygu'r Gymraeg, a fabwysiadwyd gan y Pwyllgor Gwaith ar 18 Gorffennaf 2023, yn nodi y dylai'r Cyngor ymrwymo i sicrhau bod pob adeilad ysgol, yn addas i'r diben, yn y lleoliad cywir, yn diwallu anghenion dysgwyr ac yn adnodd i'r gymuned. Mae angen sylw sylweddol ar adeilad ysgol Ysgol Uwchradd Caergybi ac mae wedi'i gategoreiddio fel: Gweithredol ond angen gwaith atgyweirio neu amnewid mawr yn y tymor byr i ganolig. Yn hyn o beth y cynnig yw "adleoli dysgwyr Ysgol Uwchradd Caergybi i adeilad ysgol newydd ar gyfer dysgwyr 11-18 oed".
Pwy sydd yn gyfrifol am y cynnig sy'n cael ei asesu?	Aaron C. Evans, Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc
Pwy yw'r swyddog arweiniol ar gyfer cynnal yr asesiad yma?	Emrys Bebb, Rheolwr Rhaglen (Corfforaethol)
Pwy arall sy'n cymryd rhan yn yr asesiad yma?	Alun Roberts – Rheolwr Rhaglen (Corfforaethol) Arwyn Hughes - Rheolwr Rhaglen (Corfforaethol) Carol Sorahan - Rheolwr Rhaglen (Corfforaethol)
Oes yna gyswllt rhwng y cynnig hwn a meysydd gwaith eraill?	Oes - Mae'r cynnig hwn yn gyson ag amcanion y Strategaeth Moderneiddio Cymunedau Dysgu a Datblygu'r Gymraeg a fabwysiadwyd gan Bwyllgor Gwaith Cyngor Sir Ynys Môn ar 18 Gorffennaf 2023. Fodd bynnag, asesir pob cynnig yn ôl ei rinweddau ei hun.

2.1 Cefndir - Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb		
Ydy'r cynnig yn berthnasol i sut mae'r Awdurdod yn cydymffurfio â dyletswydd gyffredinol y sector gyhoeddus mewn perthynas â phobl a warchodir gan Ddeddf Cydraddoldeb 2010? Fel rheol, mae unrhyw gynnis sy'n cael effaith ar bobl yn debygol o fod yn berthnasol ar draws pob grŵp gwarchodedig. A yw'r cynnig yn berthnasol i sut mae'r Cyngor yn cydymffurfio â Deddf Hawliau Dynol 1998?	Dileu camwahaniaethu ac aflonyddu	✓
	Hyrwyddo cyfleoedd cyfartal	✓
	Meithrin perthynas dda	✓
	Diogelu a hyrwyddo hawliau dynol	✓
Ydy'r cynnig yn benderfyniad strategol? Os felly, mae'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol yn berthnasol. (Beth yw'r ddyletswydd? Ceir eglurhad yn Adran 6)	Nid yw'r cynnig yn benderfyniad strategol ond mae'n rhan o'r Strategaeth Moderneiddio Cymunedau Dysgu a Datblygu'r Iaith Gymraeg. Mae Ysgol Uwchradd Caergybi wedi'i lleoli yn nhref Caergybi, sef tref fwyaf Ynys Môn gyda phoblogaeth o 11,760 (ffigurau Cyfrifiad 2021). Mae gan Gaergybi 7 Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is (LSOA) gyda chyfraddau amddifadedd uchel. Mae lefelau amddifadedd incwm yng Nghaergybi yn uwch na chyfartaledd Cymru. Ym mis Medi 2024, roedd gan 33.4% o ddysgwyr Ysgol Uwchradd Caergybi hawl i brydau ysgol am ddim. Y cynnig yw ysgol uwchradd newydd yn lle adeilad presennol Ysgol Uwchradd Caergybi. Felly, mae'r cynnig yn debygol o gael effaith niwtral (dim effaith) ar lefelau amddifadedd yng Nghaergybi. Bydd y Cyngor yn ceisio lliniaru unrhyw risgiau perthnasol sy'n codi o'r bwriad drwy weithio gyda'r gymuned yng Nghaergybi.	
Pwy fyddai'n cael ei effeithio gan y cynnig/ion (yn negyddol neu'n gadarnhaol, yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol)?	Ar gyfer Ysgol Uwchradd Caergybi, gall y canlynol gael eu heffeithio: Staff, dysgwyr, llywodraethwyr, rhieni a gofalwyr dysgwyr yr ysgolion, aelodau o'r gymuned sy'n defnyddio adeilad yr ysgol.	

2.2 Casglu gwybodaeth – Safonau'r Gymraeg a Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011		
A yw'r cynnig hwn yn sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg yn unol â Pholisi Iaith Gymraeg y Cyngor Sir?	Ydy – asesir hyn ar wahân yn adran Asesiad o'r Effaith ar yr Iaith Gymraeg o'r ddogfen hon (Adran 3).	
Oes cyfle yma i gynnig mwy o gyfleoedd i bobl ddysgu a / neu ddefnyddio'r Gymraeg yn eu bywydau bob dydd?	Oes – trafodir hyn yn fyr yn adran 2.6 y ddogfen hon a chaiff ei asesu ar wahân yn adran Asesiad o'r Effaith ar yr Iaith Gymraeg o'r ddogfen hon (Adran 3).	
A fydd y maes gwaith hwn yn gwneud cynnig rhagweithiol i ddarparu gwasanaethau yn Gymraeg i ddefnyddwyr?	Bydd – asesir hyn ar wahân yn adran Asesiad o'r Effaith ar yr Iaith Gymraeg o'r ddogfen hon (Adran 3).	
A fydd y cynnig hwn yn debygol o warchod a hyrwyddo'r Gymraeg o fewn y gymuned?	Byddai gwireddu'r cynnig yn gwarchod ac yn hyrwyddo'r iaith Gymraeg o fewn Ysgol Uwchradd Caergybi a'i dalgylch. Cynhelir asesiad effaith mwy cynhwysfawr ar y Gymraeg yn Adran 3.	
2.3 Casglu gwybodaeth – Deddf Hawliau Dynol 1998 (Rhestrir yr 16 hawl sylfaenol yn Adran 7).		
Oes yna unrhyw faterion sydd angen ystyriaeth o ran Hawliau Dynol? Os oes, beth yw'r materion hyn?	Nid oes unrhyw faterion Hawliau Dynol wedi'u nodi.	
2.4 Casglu Gwybodaeth – Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 – gweler adran 8		
Ydy'r cynnig yn cyflawni unrhyw rai o'r saith nod llesiant cenedlaethol a amlinellir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015? (Mae disgrifiadau o'r nodau llesiant wedi'u rhestru yn Adran 8)	Cymru lewyrchus	Ydy
	Cymru gydnerth	Ydy
	Cymru iachach	Ydy
	Cymru sy'n fwy cyfartal	Ydy
	Cymru o gymunedau cydlynus	Ydy
	Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu	Ydy
	Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang	Ydy
2.5 Casglu Gwybodaeth – Ymgysylltu / Ymgynghori		
Beth sydd wedi ei wneud hyd yn hyn o ran ymgysylltu ac ymgynghori mewn perthynas â'r cynnig hwn?	Ymgynghorodd y Cyngor ar y strategaeth Moderneiddio Cymunedau Dysgu a Datblygu'r Gymraeg (y Strategaeth) ar ffurf drafft o 31 Mawrth 2023 tan 18 Mai 2023. Ymgynghorodd y Cyngor ag ysgolion a rhanddeiliaid (gan gynnwys Penaethiaid, Llywodraethwyr, Cyngorau Tref a Chymuned, Menter Môn, GwE, Estyn, Undebau Llafur, yr Aelod Seneddol Lleol, Aelodau Lleol a rhanbarthol Senedd Cymru, ac eraill) i roi gwybod iddynt am y cyfnod ymgynghori. Gofynnwyd hefyd i Benaethiaid ysgolion y Cyngor rannu'r neges gyda rhieni a gofalwyr eu hysgol, drwy eu dull arferol o gyfathrebu. Hysbysebwyd yr ymgynghoriad hefyd drwy gyfryngau	

	cymdeithasol y Cyngor ac ar wefan y Cyngor. Cynhaliwyd sesiynau briffio gyda'r holl Aelodau Etholedig, Penaethiaid, a Llywodraethwyr, a chynhaliwyd cyfres o sesiynau ymgysylltu gyda phlant a phobl ifanc. Daeth bron i 300 o ymatebion i'r ymgynghoriad i law. Ystyriwyd yr holl ymatebion cyn cyflwyno a mabwysiadu'r Strategaeth. Yn gyffredinol, roedd y rhan fwyaf o'r ymatebion yn cytuno â'r rhesymau 'pam fod angen newid parhaus', y 'Weledigaeth a'r Egwyddorion Arweiniol' a'r Gyrwyr Newid / Amcanion Strategol'. Cyflwynir papur cynnig i Bwyllgor Gwaith y Cyngor i geisio penderfyniad i gynnal ymgynghoriad statudol llawn ar y cynnig newydd hwn, yn unol â'r broses a amlinellir yn y Cod Trefniadaeth Ysgolion (11/2018).
Pa wybodaeth arall ydych chi wedi ei defnyddio fel rhan o'ch asesiad? Rhwch fanylion:	Mae'r wybodaeth ganlynol am yr ysgolion wedi'i chynnwys: Cydbwysedd rhyw, data Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY), ethnigrwydd, iaith a chinio ysgol am ddim. Anfonwyd holiadur at y Pennaeth i ofyn am fanylion unrhyw weithgareddau ar ôl ysgol a gynhelir yn yr ysgol ac unrhyw ddefnydd cymunedol o adeilad yr ysgol.
Oes yna unrhyw fylchau yn y wybodaeth a gasglwyd hyd yma? Os oes, sut fydd y rhain yn cael sylw?	Ni nodwyd unrhyw fylchau ar hyn o bryd.

2.6 Asesu'r effaith debygol ac adnabod camau lliniaru

A yw'r cynnig yn berthnasol i sut mae'r Cyngor yn cydymffurfio â dyletswydd gyffredinol y sector cyhoeddus mewn perthynas â phobl a warchodir gan y Ddeddf Cydraddoldeb 2010 a gofynion y Ddeddf Hawliau Dynol 1998?	Ydy	Nac ydy
Dileu camwahanïaethu ac aflonyddu	✓	
Hyrwyddo cyfleoedd cyfartal	✓	
Meithrin perthynas dda	✓	
Diogelu a hyrwyddo hawliau dynol	✓	

Nodwch isod unrhyw effaith debygol o safbwynt cydraddoldeb ar y grwpiau unigol, ynghyd ag adnabod pa gamau y gellir eu cymryd i leihau neu wella'r effeithiau hyn. *Er mwyn penderfynu ar natur yr effaith debygol, dewiswch un o'r canlynol – **Negyddol / Cadarnhaol / Dim effaith**

Y grŵp gwarchodedig	*Yr effaith debygol	Manylion am yr effaith (gan gynnwys tystiolaeth i gefnogi'r canfyddiadau)	Camau i liniaru effaith negyddol
Oedran	Dim effaith	Mae gan yr Awdurdod Lleol ddyletswydd statudol i ddarparu addysg amser llawn i blant a phobl ifanc 4-16 oed. Mae Ysgol Uwchradd Caergybi ar hyn o bryd yn derbyn dysgwyr o 11 oed hyd at 18 oed. Pe bai'r cynnig yn cael ei wireddu, bydd Ysgol Uwchradd Caergybi yn parhau i dderbyn dysgwyr o 11-18 oed.	Pe bai'r cynnig yn cael ei gymeradwyo, bydd Ysgol Uwchradd Caergybi yn parhau i dderbyn dysgwyr rhwng 11 a 18 oed.
Anabledd	Cadarnhaol	Os gwiredir y cynnig: • Gan fod Ysgol Uwchradd Caergybi wedi'i hadeiladu yn y 1960au, dim ond yn rhannol y mae'n bodloni gofynion Deddf Cydraddoldeb 2010. Byddai adeilad newydd posibl Ysgol Uwchradd Caergybi yn bodloni gofynion y Ddeddf yn llawn. • Bydd dysgwyr ag ADY yn parhau i dderbyn cefnogaeth i ymateb i'w hanghenion addysgol unigol. • Effaith ar staff ADY	Pe bai'r cynnig yn cael ei gymeradwyo, byddai'r Cyngor yn sicrhau bod dyluniad yr adeilad newydd yn unol â chanllawiau naill ai Llywodraeth EF ar gyfer dylunio ysgolion uwchradd sef Bwletin Adeiladu 98 neu canllawiau Llywodraeth Cymru sef Canllawiau Arwynebedd ar gyfer Ysgolion yng Nghymru. Mae'n nodi: "Rhaid caniatáu mynediad a chynhwysiant yn y dyluniad, gan adlewyrchu ymrwymiad y Llywodraeth i hyrwyddo cynhwysiant dysgwyr ag anghenion addysgol arbennig (AAA) ac anableddau mewn ysgolion prif ffrwd. Mae hyn yn golygu y dylai dysgwyr o'r fath allu cael mynediad i'r cwricwlwm ysgol cyfan." Felly, byddai dysgwyr a staff anabl yn gallu cael mynediad llawn i'r holl adeilad ysgol newydd arfaethedig. Bydd y Cyngor yn darparu cymorth a chefnogaeth briodol i ddysgwyr ag ADY ac anabledd. Bydd anghenion unigol dysgwyr ag ADY a dysgwyr anabl yn cael eu hasesu ar adeg trosglwyddo i unrhyw ysgol.

Y grŵp gwarchodedig	*Yr effaith debygol	Manylion am yr effaith (gan gynnwys tystiolaeth i gefnogi'r canfyddiadau)	Camau i liniaru effaith negyddol												
			Bydd y Cyngor hefyd yn darparu cymorth a chefnogaeth briodol ar gyfer anghenion aelodau staff ADY.												
Rhyw	Dim effaith	Mae'r tabl isod yn dangos y rhaniad rhyw presennol a'r rhaniad os caiff y cynnig ei wireddu. Rhaniad rhyw presennol (Ionawr 2024): <table><tr><td>Rhyw</td><td>Ysgol Uwchradd Caergybi</td></tr><tr><td>Gwrywaidd</td><td>50%</td></tr><tr><td>Benywaidd</td><td>50%</td></tr></table> Rhagamcan o'r rhaniad rhyw os gwireddir y cynnig: <table><tr><td>Rhyw</td><td>Ysgol Uwchradd Caergybi</td></tr><tr><td>Gwrywaidd</td><td>50%</td></tr><tr><td>Benywaidd</td><td>50%</td></tr></table> Byddai'r rhaniad rhyw a ragwelir o dan y cynnig yn gymharol gyfartal ac ni fyddai'n destun pryder.	Rhyw	Ysgol Uwchradd Caergybi	Gwrywaidd	50%	Benywaidd	50%	Rhyw	Ysgol Uwchradd Caergybi	Gwrywaidd	50%	Benywaidd	50%	Mae perfformiad pob dysgwr yn cael ei asesu a'i fonitro i gynnwys grwpiau penodol fel gwrywod a benywod, prydau ysgol am ddim, dysgwyr ADY, lleiafrifoedd ethnig, Saesneg fel iaith ychwanegol (SIY), plant mewn gofal a'r rhai mwy galluog a thalentog. Mae perfformiad addysgol gwrywod a benywod yn cael ei fonitro'n gyson i sicrhau nad oes gwahaniaethau mawr rhwng gwrywod a benywod.
Rhyw	Ysgol Uwchradd Caergybi														
Gwrywaidd	50%														
Benywaidd	50%														
Rhyw	Ysgol Uwchradd Caergybi														
Gwrywaidd	50%														
Benywaidd	50%														
Ailbennu Rhywedd	Dim effaith	Ddim yn berthnasol i ddysgwyr yr ysgol. Nid oes tystiolaeth i ddangos y bydd gwahaniaethu ar sail ailbennu rhywedd yn digwydd ac nid yw'n debygol.	Ni fyddai unrhyw aelod o staff sydd wedi ailbennu eu rhywedd yn cael eu trin yn wahanol.												
Beichiogrwydd a Mamolaeth	Dim effaith	Ddim yn berthnasol i ddysgwyr yr ysgol. Nid oes tystiolaeth bod gwahaniaethu ar sail beichiogrwydd neu famolaeth yn digwydd gyda staff yr ysgol.	Mae staff benywaidd a gyflogir yn Ysgol Uwchradd Caergybi sy'n beichiogi yn gymwys am gyfnod mamolaeth yn unol â Chynllun Absenoldeb Mamolaeth y Cyngor. Mae staff gwrywaidd yn gymwys ar gyfer absenoldeb tadolaeth yn unol â'r Polisi Absenoldeb Tadolaeth, neu gall rhieni ofyn am absenoldeb rhieni a rennir.												

Y grŵp gwarchodedig	*Yr effaith debygol	Manylion am yr effaith (gan gynnwys tystiolaeth i gefnogi'r canfyddiadau)	Camau i liniaru effaith negyddol															
Hil / Ethnigrwydd / Cenedligrwydd	Dim effaith	Data CYBLD Ionawr 2024: <table><tr><th colspan="5">Ysgol Uwchradd Caergybi</th></tr><tr><td>Gwyn</td><td>Asiaidd</td><td>Du</td><td>Cymysg</td><td>Arall</td></tr><tr><td>95.8%</td><td>0.7%</td><td>0.2%</td><td>2.9%</td><td>0.4%</td></tr></table> Mae'r dystiolaeth sydd ar gael yn dangos na fydd effeithiau niweidiol yn seiliedig ar hil / ethnigrwydd / cenedligrwydd yn digwydd a'u bod yn annhebygol.	Ysgol Uwchradd Caergybi					Gwyn	Asiaidd	Du	Cymysg	Arall	95.8%	0.7%	0.2%	2.9%	0.4%	Os caiff y cynnig ei wireddu a bod dysgwyr o gefndiroedd ethnig neu hiliol eraill yn mynychu adeilad newydd yr ysgol, ni fyddant yn cael eu trin yn wahanol ar sail eu tarddiad ethnig. Ni fyddai unrhyw aelod o staff o gefndiroedd ethnig eraill yn cael eu trin yn wahanol ar sail eu tarddiad ethnig.
Ysgol Uwchradd Caergybi																		
Gwyn	Asiaidd	Du	Cymysg	Arall														
95.8%	0.7%	0.2%	2.9%	0.4%														
Crefydd neu Gred	Dim effaith	Nid yw CYBLD Ionawr 2024 yn cadw data ar yr agwedd hon. Mae'r dystiolaeth sydd ar gael yn dangos na fydd effeithiau niweidiol yn seiliedig ar grefydd neu gred yn digwydd a'u bod yn annhebygol.	Mae'n ddewis gan y rhai sydd â chyfrifoldeb rhiant neu gan blentyn cymwys i rannu gwybodaeth am grefydd neu gred y plentyn hwnnw gyda'r ysgol. Ni fydd staff na dysgwyr yn cael eu trin yn wahanol oherwydd eu crefydd neu gred.															
Cyfeiriadedd Rhywiol	Dim effaith	Nid yw CYBLD Ionawr 2024 yn cadw data ar yr agwedd hon. Mae'r dystiolaeth sydd ar gael yn dangos na fydd effeithiau niweidiol yn seiliedig ar gyfeiriadedd rhywiol yn digwydd a'u bod yn annhebygol.	Mae'n ddewis gan y rhai sydd â chyfrifoldeb rhiant neu gan blentyn cymwys i rannu gwybodaeth am gyfeiriadedd rhywiol y plentyn hwnnw gyda'r ysgol. Ni fydd staff na dysgwyr yn cael eu trin yn wahanol oherwydd eu cyfeiriadedd rhywiol.															
Priodas neu bartneriaeth sifil	Dim effaith	Ddim yn berthnasol i ddysgwyr yr ysgol. Mae'r Cyngor wedi ystyried effaith y cynnig ar staff Ysgol Uwchradd Caergybi o ran y gofyniad i ddileu gwahaniaethu mewn cyflogaeth. Mae'r dystiolaeth sydd ar gael yn dangos na fydd gwahaniaethu ar sail priodas/neu bartneriaeth sifil yn digwydd ac nid yw'n debygol.	Ni fydd aelodau staff yn cael eu trin yn wahanol ar sail eu statws priodasol neu bartneriaeth sifil.															

Y grŵp gwarchodedig	*Yr effaith debygol	Manylion am yr effaith (gan gynnwys tystiolaeth i gefnogi'r canfyddiadau)	Camau i liniaru effaith negyddol
Yr iaith Gymraeg	Dim effaith	Mae data CYBLD – Ionawr 2024 yn dangos bod 20% o ddysgwyr Ysgol Uwchradd Caergybi yn siarad Cymraeg gartref. Ni fyddai gweithredu'r cynnig, ynddo'i hun, yn arwain at gynnydd yn nifer y siaradwyr Cymraeg yn yr ysgol. Ar hyn o bryd mae gan Ynys Môn 4 ysgol uwchradd yng nghategori 3 ac 1 mewn categori trosiannol (T3). Mae Ysgol Uwchradd Caergybi yn y categori trosiannol hwn. Mae wedi dechrau ar y broses o drosglwyddo i gategori 3 o fewn cynllun pum mlynedd, gan gyrraedd categori 3 erbyn Medi 2029. Diffiniad ysgol uwchradd Categori 3 yw: Categori 3 – Bydd ysgol cyfrwng Cymraeg yn cynnig ystod eang o'i Meysydd Dysgu a Phrofiad (MDaPh) drwy gyfrwng y Gymraeg. O leiaf 60% o ddysgwyr yn ymgymryd ag o leiaf 70% o weithgareddau eu hysgol (cwricwlaid ac allgyrsiol) yn Gymraeg. Disgwylir i ysgolion Categori 3 barhau i adlewyrchu cyd-destun ieithyddol yr ardal wrth weithio tuag at gynyddu eu darpariaeth cyfrwng Cymraeg dros amser.	Er bod y broses drosiannol hon yn annibynnol ar y cynnig hwn, os cytunir ar y cynnig, bydd darparu addysg cyfrwng Cymraeg mewn adeilad newydd yn Ysgol Uwchradd Caergybi yn bodloni'r galw gan fod wyth o'r naw ysgol gynradd yn nalgylch yr ysgol wedi'u dynodi'n rhai cyfrwng Cymraeg. Byddai hyn hefyd yn golygu y byddai dysgwyr yn aros o fewn eu dalgylch i gael addysg gwbl ddwyieithog yn lle mynd i ysgol uwchradd gyfagos. Byddai'r cynnig yn rhan o raglen Cymunedau Cynaliadwy ar gyfer Dysgu Llywodraeth Cymru a'r Cyngor.
Hawliau Dynol	Dim effaith	Nid yw CYBLD Ionawr 2024 yn cadw data ar yr agwedd hon. Nid oes unrhyw dystiolaeth i ddangos y bydd gwahaniaethu ar sail hawliau dynol a ddiogelir yn digwydd nac yn debygol o ddigwydd gyda staff ysgol neu ddysgwyr.	Ni fydd dysgwyr na staff yn cael eu trin yn wahanol ar sail eu gofynion hawliau dynol.
Economaidd-Gymdeithasol - arall.	Dim effaith	Ym mis Medi 2024, roedd gan 33.4% o ddysgwyr Ysgol Uwchradd Caergybi hawl i brydau ysgol am ddim.	Nid oes unrhyw safle ar gyfer yr adeilad newydd posibl wedi'i nodi ond bydd rhai dysgwyr yn teithio ymhellach, a gallai eraill deithio llai o bellter i'r

Y grŵp gwarchodedig	*Yr effaith debygol	Manylion am yr effaith (gan gynnwys tystiolaeth i gefnogi'r canfyddiadau)	Camau i liniaru effaith negyddol
		Mae'r dystiolaeth sydd ar gael yn dangos na fydd gwahaniaethu ar sail statws economaidd-gymdeithasol yn digwydd ac nad yw'n debygol.	ysgol newydd bosibl. Felly, mae'r cynnig yn debygol o gael effaith niwtral ar lefelau amddifadedd yng Nghaergybi. Ni fydd dysgwyr yn cael eu trin yn wahanol ar sail eu statws economaidd-gymdeithasol ac ni fydd aelodau staff ychwaith.
Economaidd-Gymdeithasol - arall. Cyfranogiad plant llai breintiedig mewn gweithgareddau ar ôl ysgol.	Cadarnhaol	Nid yw lleoliad yr ysgol uwchradd newydd arfaethedig yn hysbys eto. Fodd bynnag, bydd gan yr adeilad ysgol newydd y potensial i ddarparu mwy o gyfleoedd i ddysgwyr fanteisio ar weithgareddau ar ôl ysgol yn yr Ysgol Uwchradd Caergybi newydd arfaethedig. Efallai y bydd yn rhaid i rai dysgwyr o rai rhannau o'r dalgylch deithio ymhellach i gymryd rhan mewn gweithgareddau ar ôl ysgol ond byddai'n rhaid i eraill deithio llai. Os gwireddir y cynnig, gallai'r Ysgol Uwchradd Caergybi newydd arfaethedig wneud darpariaeth addas a fydd o leiaf yn cyfateb i'r ddarpariaeth bresennol mewn perthynas â gweithgareddau ar ôl ysgol. Yng nghyd-destun gweithgareddau ar ôl ysgol anogir pob dysgwr, beth bynnag fo'u cefndir, i gyfranogi gyda'r disgwyliad ar yr ysgol i wneud trefniadau addas i ddysgwyr llai breintiedig allu cymryd rhan. Byddai'r trefniadau hyn yn cynnwys ond ni fyddent yn gyfyngedig i glybiau a gynhelir yn ystod yr awr ginio, trefniadau gyda rhieni neu ofalwyr ar gyfer casglu a darparu cludiant ar ôl ysgol.	Ni chanfuwyd unrhyw effaith negyddol ond bydd CSYM yn asesu eto unwaith y bydd lleoliad yr adeilad ysgol newydd arfaethedig yn hysbys.
Mae cysylltiadau clir rhwng materion cydraddoldeb a materion economaidd-gymdeithasol. Gall camwahaniaethu achosi anfantais economaidd-gymdeithasol yn uniongyrchol. Os daw unrhyw faterion o'r fath yn amlwg wrth asesu materion sydd ddim yn rai strategol, dylid rhoi ystyriaeth ddyledus iddynt a'u cofnodi o dan y grŵp gwarchodedig perthnasol, neu o dan 'unrhyw fater perthnasol arall' isod.			

Cwblhewch y rhan yma os yw'r cynnig yn fater strategol			
Y Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol	*Yr effaith debygol	Manylion am yr effaith (gan gynnwys tystiolaeth i gefnogi'r canfyddiadau)	Camau i liniaru effaith negyddol
A yw'r cynnig yn debygol o achosi anghydraddoldebau o ran canlyniadau o ganlyniad i anfantais economaidd-gymdeithasol?	Wedi'i gynnwys uchod	Gweler uchod	Gweler uchod
Unrhyw fater perthnasol arall	Pe bai effeithiau'n cael eu nodi, bydd y rhain yn cael eu hystyried a'u hadlewyrchu mewn fersiwn (fersiynau) diwygiedig o'r asesiad effaith hwn		

Canlyniad yr asesiad:

Mae'r asesiad yn dangos bod y cynnig yn gadarn; nid oes unrhyw botensial hysbys ar gyfer gwahaniaethu nac effaith niweidiol ar hyn o bryd. Mewn gwirionedd, pe bai'r cynnig yn cael ei weithredu, byddai'n gwella mynediad i adeilad yr ysgol ar gyfer pobl anabl gan y byddai'r adeilad ysgol newydd posibl yn cael ei ddylunio yn unol â'r canllawiau ym Mwletin Adeiladu 98 neu canllawiau Llywodraeth Cymru sef Canllawiau Arwynebedd ar gyfer Ysgolion yng Nghymru. Manteisiwyd ar bob cyfle i hyrwyddo cydraddoldeb.

2.7 Canlyniad yr asesiad

Nodwch y prif effeithiau sydd wedi cael eu hadnabod a sut y bwriedir lliniaru'r effeithiau negyddol o ran cydraddoldeb, yr iaith Gymraeg ac, os yn berthnasol, anfantais economaidd-gymdeithasol	Yn gyffredinol, disgwylir i'r cynnig gael effaith gadarnhaol o ran cydraddoldeb, hawliau dynol, yr iaith Gymraeg ac anfantais economaidd-gymdeithasol.
Disgrifiwch unrhyw weithredu a wnaed, neu a fwriedir, i wneud y mwyaf o hyrwyddo cydraddoldeb a'r iaith Gymraeg, nodau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 ac, os yn berthnasol, i sicrhau gwell canlyniadau i'r rhai sy'n wynebu anfantais economaidd.	Os cytunir ar y cynnig gan Bwyllgor Gwaith y Cyngor, byddai'r ysgol newydd bosibl yn cael ei dylunio i ganiatáu mynediad ar gyfer dysgwyr a staff anabl i adeilad newydd Ysgol Uwchradd Caergybi. Os cytunir ar y cynnig, erbyn i'r adeilad ysgol newydd gael ei agor, bydd Ysgol Uwchradd Caergybi yn ysgol uwchradd cyfrwng Cymraeg. Y cynnig yw ysgol uwchradd newydd yn lle adeilad presennol Ysgol Uwchradd Caergybi. Felly, mae'r cynnig yn debygol o gael effaith niwtral (dim effaith) ar lefelau amddifadedd yng Nghaergybi. Bydd disgwyl i'r Ysgol Uwchradd Caergybi newydd arfaethedig wneud darpariaeth addas a fydd o leiaf yn cyfateb i'r ddarpariaeth bresennol mewn perthynas â chlybiau. Yng nghyd-destun <u>gweithgareddau ar ôl ysgol</u> anogir pob dysgwr, beth bynnag fo'u cefndir, i gyfranogi gyda'r disgwyliad ar yr ysgol i wneud trefniadau addas i ddysgwyr llai breintiedig allu cymryd rhan. Byddai'r trefniadau hyn yn cynnwys, ond ni fyddent yn gyfyngedig i, glybiau a gynhelir yn ystod yr awr ginio, trefniadau gyda rhieni neu ofalwyr ar gyfer casglu a darparu cludiant ar ôl ysgol. Gallai dysgwyr yr Ysgol Uwchradd Caergybi newydd arfaethedig gael mwy o gyfleoedd i gymryd rhan mewn gweithgareddau ar ôl ysgol. Ymhlith manteision eraill, gallai'r cynnig, o'i wireddu, arwain at y manteision a ganlyn (fel yr amlinellir yn y papur cynnig): • Byddai gan safle'r ysgol newydd bosibl ei gaeau chwarae ei hun. • Tebygolrwydd cynyddol y bydd dysgwyr yn aros o fewn eu dalgylch oherwydd bod ganddynt fynediad i adeilad ysgol newydd ac adnoddau modern. • Mae'n annhebygol y bydd cost cludiant ychwanegol yn gysylltiedig â'r bwriad • Gallai amgylchedd ysgol wedi'i ddylunio'n dda ynghyd â mannau gwyrdd awyr agored wella iechyd corfforol a meddyliol plant, yn ogystal â gwella lles staff a gwneud iddynt deimlo eu bod yn cael eu gwerthfawrogi.

2.7 Canlyniad yr asesiad

- Gallai adeilad ysgol newydd ddarparu adnoddau modern arbenigol ychwanegol a mannau gwyrdd awyr agored i yrru'r cwricwlwm newydd yn ei flaen.
- Disgwylir y byddai cael adnoddau cymunedol pwrpasol yn yr adeilad ysgol newydd a mynediad at gyfleusterau modern yn denu mwy o ddefnydd gan y gymuned ac ymgysylltiad / cyfranogiad gan deuluoedd.
- Byddai allyriadau carbon yn cael eu lleihau.
- Byddai'r cynnig yn helpu i gadw dysgwyr sy'n mynychu Ysgol Uwchradd Caergybi - mae mwy o debygolrwydd y bydd dysgwyr yn aros o fewn dalgylch Ysgol Uwchradd Caergybi oherwydd bod y dyddiad cwblhau a fwriedir ar gyfer adeilad yr ysgol yn cyd-fynd â'r diffiniad iaith newydd arfaethedig ar gyfer yr ysgol h.y., cyfrwng Cymraeg. Byddai mwy o ddysgwyr dalgylch felly yn mynychu eu hysgol ddalgylch yn lle Ysgol Uwchradd Bodedern (sef yr ysgol uwchradd cyfrwng Cymraeg agosaf i'r dalgylch ar hyn o bryd), gan arwain at ddefnydd cynyddol o'r iaith yng Nghaergybi.
- Mae'n bosibl y bydd cludo plant i Ysgol Uwchradd Bodedern o ddalgylch Ysgol Uwchradd Caergybi i gael addysg ddwyieithog yn dod i ben pan fydd adeilad newydd Ysgol Uwchradd Caergybi yn agor.
- Bod yn adeilad ysgol newydd gyda'r dechnoleg a'r adnoddau diweddaraf.
- Creu gwell cyfleusterau y gall dysgwyr a'r gymuned ehangach eu defnyddio
- Gwellu iechyd corfforol a meddyliol plant o bosibl, yn ogystal â gwella lles staff a gwneud iddynt deimlo eu bod yn cael eu gwerthfawrogi.
- Mae tiroedd ysgol sydd wedi'u cynllunio'n dda ac wedi'u datblygu'n feddylgar yn cyfoethogi'r cyfleoedd i ddysgu a chwarae. Mae cysylltiad a chyswllt â natur yn creu emosiynau mwy cadarnhaol a theimladau o fywiogrwydd, a llai o emosiynau negyddol; mae hefyd yn cynnig rhyddhad rhag blinder meddwl, a'r gallu i ganolbwyntio am gyfnod hirach.

Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i fuddsoddi mewn amgylchedd dysgu Ysgolion Bro, drwy gydleoli gwasanaethau allweddol lle bo'n briodol, a sicrhau ymgysylltiad cryfach â rhieni a gofawyr y tu allan i oriau traddodiadol. Mae rhaglen Ysgolion Bro y Cyngor yn mynd i'r afael â thlodi plant ac yn lliniaru ei effeithiau, gan gynnwys yr anghydraddoldebau addysgol y mae plant yn eu profi oherwydd byw mewn tlodi.

2.7 Canlyniad yr asesiad

	O ran y nodau llesiant yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, rhagwelir y deilliannau canlynol: Cymru lewyrchus – Os caiff y cynnig ei wireddu, gallai arwain at ostyngiad yn y defnydd o ynni a gostyngiad mewn allyriadau carbon deuocsid. Bydd yr addysg a gaiff y dysgwyr yn helpu i ddatblygu poblogaeth fedrus ac addysgedig i'r dyfodol. Cymru fwy cyfartal – Bydd y cynnig yn sicrhau bod yr adeilad ysgol newydd posibl yn addas i'r diben ac yn sicrhau bod gallu a photensial pob dysgwr i lwyddo yn cael eu gwireddu Cymru o gymunedau cydlynus – Mae gan y cynnig y potensial i ffurfio cymuned newydd yn seiliedig ar adeilad yr ysgol newydd a'i dalgylch. Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang – Bydd yr adeilad ysgol newydd arfaethedig yn cael ei adeiladu i safonau BREAAAM a bydd yn cynnwys nifer o fentrau arbed ynni. Bydd hwn, a rhannau penodol eraill o'r cwricwlwm, yn cael eu defnyddio i ddatblygu dealltwriaeth dysgwyr o fyw a thyfu i fyny mewn Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang. Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu - Mae'r Asesiad o'r Effaith ar y Gymraeg i'w weld yn Adran 3. Erbyn i'r ysgol newydd bosibl agor yn 2030, bydd yr adeilad ysgol uwchradd newydd arfaethedig yn ysgol cyfrwng Cymraeg, a bydd o leiaf yn cynnal darpariaeth cyfrwng Cymraeg yn yr ardal. Bydd y Rhaglen Moderneiddio Ysgolion yn cydweithio gyda Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd a Môn i hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg yn y gymuned a chyfrannu at darged Llywodraeth Cymru o filiwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050. Mae'r Gwasanaeth Addysg yn adrodd yn chwarterol i Fforwm Iaith y Cyngor ar y defnydd o'r Gymraeg yn ysgolion y Cyngor ac mae Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg (CSGA) y Cyngor yn cael ei fonitro'n chwarterol gan Fforwm Iaith y Cyngor. Bydd gan yr ysgol uwchradd newydd arfaethedig Ardal Chwaraeon Amldeffnydd (MUGA) a fydd yn annog cyfranogiad mewn chwaraeon a hamdden.
A fyddai unrhyw elfen o'r cynnig yn mynd yn groes i nodau llesiant Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015?	Na fyddai

2.7 Canlyniad yr asesiad

A oes angen edrych ar beth y gellid ei wneud yn wahanol, neu ail-ystyried y cynnig yn gyfan gwbl, o ganlyniad i gynnal yr asesiad hwn?	Nag oes
Oes yna strategaeth ar gyfer delio gydag unrhyw effeithiau negyddol, sydd ddim yn anghyfreithlon ond na ellir eu hosgoi na'u lliniaru?	Cymerir camau lliniaru i wrthbwysu unrhyw effeithiau negyddol posibl a ragwelwyd – fel y nodir uchod.
A fydd y cynnig yn cael ei fabwysiadu / anfon ymlaen i'w gymeradwyo? Pwy fydd yn gwneud y penderfyniad?	Bydd – Bydd Pwyllgor Gwaith y Cyngor yn penderfynu a ddylid bwrw ymlaen â'r cynnig, drwy gynnal ymgynghoriad statudol. Os bydd y Pwyllgor Gwaith yn penderfynu symud ymlaen, bydd swyddogion yn dilyn proses ymgynghori statudol fel yr amlinellir yn y Cod Trefniadaeth Ysgolion (11/2018).
Oes yna drefniadau monitro mewn lle? Beth yw'r trefniadau hynny?	Mae trefniadau llywodraethu yn cynnwys gweithdrefnau sy'n cyfrannu at herio; yn sicrhau cydymffurfiaeth â'r Cod Trefniadaeth Ysgolion; yn monitro cynnydd ac yn rheoli risgiau. Mae'r Asesiad Effaith hwn yn ddogfen fyw, a fydd yn parhau i gael ei diweddarw wrth i'r cynnig fynd rhagddo.

Casgliad - Mae'r asesiad yn dangos bod y cynnig yn gadarn; **nid oes unrhyw botensial hysbys ar gyfer gwahaniaethu nac effaith niweidiol**. Manteisiwyd ar bob cyfle i hyrwyddo cydraddoldeb.

Mae effaith bosibl y cynnig ar yr iaith Gymraeg yn cael ei hasesu ar wahân yn yr Asesiad o'r Effaith ar y Gymraeg (Adran 3).

2.8 Cynllun Gweithredu

Cyf	Gweithredu arfaethedig	Swyddog arweiniol	Amserlen
1	Pwyllgor Gwaith y Cyngor i benderfynu a ddylid awdurdodi swyddogion i gynnal ymgynghoriad statudol ar y cynnig.	Aaron C. Evans	I'w gadarnhau.

3. ASESIAID O'R EFFAITH AR YR IAITH GYMRAEG

Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu'r egwyddor na ddylai'r Gymraeg gael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg, ac y dylai trigolion yr ynys allu byw eu bywydau trwy gyfrwng y Gymraeg os dymunant. Mae'r un disgwyliad yn berthnasol o ran y Gymraeg ym mhob un o'r ysgolion, sy'n rhoi cyfle i bob dysgwr yn y Sir ennill y sgiliau priodol i fod yn hyderus ddwyieithog.

Gan fod y cynnig hwn yn edrych ar sut y byddai gweithredu polisiau, strategaethau neu ganllawiau allweddol y Cyngor yn effeithio ar y Gymraeg; a sut y byddai'r cynnig yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg neu'n cael effaith niweidiol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg; **cynhelir asesiad effaith mwy cynhwysfawr ar y Gymraeg yma.**

3.1 Cydymffurfiaeth â'r Polisi Iaith Gymraeg

A yw'r cynnig arfaethedig yn ddylanwadol o ran delio â'r cyhoedd sy'n siarad Cymraeg? - A fydd gweithgareddau megis gohebu drwy lythyr, cyfathrebu dros y ffôn, cyfarfodydd cyhoeddus a chyfarfodydd eraill yn cydymffurfio â'r polisi iaith? - A fydd unrhyw ddatblygiad TG newydd yn cydymffurfio â'r polisi?	Ydy, effaith gadarnhaol - gweler isod. Bydd – bydd pob gohebiaeth a chyfathrebu yn parhau i gydymffurfio â'r Polisi Iaith Gymraeg. Bydd – bydd unrhyw ddatblygiadau TG newydd yn parhau i gydymffurfio â'r Polisi Iaith Gymraeg.
A yw'r cynnig yn debygol o effeithio ar wyneb cyhoeddus y sefydliad? - A fydd unrhyw arwyddion yn cydymffurfio â'r polisi iaith? - A fydd unrhyw gyhoeddiadau a ffurflenni yn cydymffurfio? - A fydd unrhyw ddeunydd cyhoeddusrwydd neu ymgyrchoedd marchnata yn cydymffurfio? - A fydd hysbysebion recriwtio staff yn cydymffurfio?	Ydy Bydd – bydd pob arwydd yn cydymffurfio â'r polisi iaith. Bydd – bydd cyhoeddiadau a ffurflenni yn cydymffurfio. Bydd – bydd unrhyw ddeunydd cyhoeddusrwydd neu ymgyrchoedd marchnata yn cydymffurfio. Bydd – bydd hysbysebion recriwtio staff yn cydymffurfio.
A yw'r cynnig yn debygol o gael effaith ar weithrediad y polisi iaith? - A fydd y cynnig yn creu swyddi newydd? - A fydd y trefniadau staffio yn hwyluso gweithrediad y polisi iaith? - A fydd unrhyw hyfforddiant yn cael ei gynnig drwy gyfrwng y Gymraeg? - A fydd unrhyw drefniadau gyda thrydydd parti yn cydymffurfio â'r polisi iaith? - A fydd y cynnig yn cynnwys unrhyw dargedau neu ddangosyddion ynglŷn â'r Gymraeg?	Bydd unrhyw swyddi addysgu newydd yn cael eu creu yn unol â'r strwythur staffio a ddatblygwyd gan gorff llywodraethu Ysgol Uwchradd Caergybi. Mae'r effaith y gallai'r cynnig ei chael ar strwythur staffio presennol Ysgol Uwchradd Caergybi yn dibynnu ar benderfyniad y Pwyllgor Gwaith: - ynglŷn a ddylid symud ymlaen i ymgynghoriad statudol ar y cynnig hwn a phenderfyniadau dilynol. - ynglŷn a ddylid symud ymlaen i ymgynghoriad statudol gyda'r ddarpariaeth addysg ôl-16 ar Ynys Môn ac unrhyw benderfyniadau dilynol. Bydd – fel ysgol uwchradd cyfrwng Cymraeg, bydd unrhyw staff newydd gaiff eu recriwtio yn siaradwyr Cymraeg yn unol â'r polisi iaith a byddant yn parhau i weithredu'r polisi. Bydd – bydd staff newydd yn cael eu hyfforddi drwy gyfrwng y Gymraeg Bydd – bydd trefniadau gyda thrydydd parti yn cydymffurfio â'r polisi iaith. Bydd – canran y dysgwyr sy'n cyflawni'r lefel ddisgwyliedig yn y Gymraeg ar ddiwedd cyfnodau

3.1 Cydymffurfiaeth â'r Polisi Iaith Gymraeg

Sut caiff perfformiad ei fonitro a'i fesur?	allweddol a chanran y dysgwyr sy'n siarad Cymraeg gartref. Deilliannau yn y CSGA. Yn ôl data a gasglwyd gan y Gwasanaeth Dysgu, megis canran y dysgwyr sy'n cyflawni sgôr pwyntiau Llythrennedd ar ddiwedd Cyfnod Allweddol 4. Cesglir data arall megis canran y dysgwyr sy'n siarad Cymraeg gartref fel rhan o'r Cyfrifiad Ysgolion Blyneddol ar Lefel Disgyblion (CYBLD) a gynhelir ym mis Ionawr bob blwyddyn.
---	---

3.2 Yr effaith ar ddefnyddwyr yr iaith Gymraeg

- A fydd y cynnig hwn yn cynnig dewis iaith i ddefnyddwyr? - A fydd modd i ddefnyddwyr ddewis unrhyw elfen o'r gwasanaeth yn Gymraeg?	Mae Ysgol Uwchradd Caergybi wedi'i chategoreiddio fel T3 h.y., mae'r ysgol yn trosglwyddo i fod yn ysgol cyfrwng Cymraeg (erbyn 3 Medi 2029). Mae gan yr ysgol ethos Cymreig cryf, a bydd pob dysgwr yn cael ei gefnogi i ddefnyddio'r Gymraeg y tu fewn a thu allan i'r ystafell ddosbarth. Ar gyfer trochi iaith, bydd pob dysgwr yn cael ei addysgu'n llawn trwy gyfrwng y Gymraeg, gyda'r Saesneg yn cael ei defnyddio ar adegau i sicrhau dealltwriaeth.
- Oes perygl i'r cynnig gam wahaniaethu yn erbyn defnyddwyr Cymraeg? - A yw anghenion siaradwyr Cymraeg wedi'u hystyried yn y cynnig? - A yw siaradwyr Cymraeg yn debygol o dderbyn yr un safon o wasanaeth a'r hyn a dderbynnir yn Saesneg? - A yw trefniadau iaith Gymraeg yn debygol o arwain at oedi yn y gwasanaeth?	Na – Bydd yr ysgol yn cydymffurfio â Pholisi Iaith Gymraeg y Cyngor. Ydynt – anghenion dysgwyr sy'n siarad Cymraeg yw un o'r prif yrwyr ar gyfer y cynnig hwn. Ydynt – bydd yr un safon o wasanaeth yn cael ei ddarparu i bob dysgwr. Na – ni fydd trefniadau Cymraeg yn arwain at oedi yn y gwasanaeth.
- A fydd y cynnig yn debygol o wneud y Gymraeg yn fwy gweledol? - A yw'n debygol o gynyddu defnydd drwy gynhyrchu deunyddiau ac arwyddion Cymraeg? - A yw'n debygol o ddylanwadu ar eraill i wneud mwy o ddefnydd gweledol o'r Gymraeg e.e., busnesau?	Ni ragwelir unrhyw newid sylweddol. Byddai arwyddion yn adeilad newydd yr ysgol yn cydymffurfio â'r polisi iaith Gymraeg. Byddai Ysgol Uwchradd Caergybi yn parhau i hyrwyddo ac annog y defnydd o'r Gymraeg a gallai ddefnyddio deunyddiau Cymraeg. Byddai arwyddion dwyieithog i'w gweld gan lawer yn yr ardal yn adeilad newydd yr ysgol.
A fydd y gwasanaeth Cymraeg ynghlwm â'r cynnig yn hygyrch?	Bydd - yn parhau i gydymffurfio â'r Polisi Iaith Gymraeg.

3.2 Yr effaith ar ddefnyddwyr yr iaith Gymraeg

• A fydd gwasanaeth yr un mor hawdd i'w gael yn Gymraeg a Saesneg? • A fydd gwasanaethau ar gael yr un pryd?	Bydd - yn parhau i gydymffurfio â'r Polisi Iaith Gymraeg. Bydd - yn parhau i gydymffurfio â'r Polisi Iaith Gymraeg.
---	---

3.3 Yr effaith ar gymunedau Cymraeg

• A yw'r cynnig yn debygol o gyfrannu at ddiogelu'r Gymraeg mewn cymunedau?	Ydy - os caiff y cynnig ei weithredu, bydd Ysgol Uwchradd Caergybi yn ysgol uwchradd cyfrwng Cymraeg. Pan fydd dysgwyr yn gadael yr ysgol, byddant yn gwbl ddwyieithog. Bydd hyn yn ei dro yn cyfrannu at warchod y Gymraeg yn eu cymunedau.
• A yw'n debygol o gyfrannu tuag at ymdrechion i ddelio gyda heriau newid demograffeg a mudo - fel cynnig cyfleoedd i bobl ifanc aros yn eu cymunedau?	Mae'r cynnig yn debygol o gael effaith niwtral ar ymdrechion i fynd i'r afael â heriau newid demograffig a mudo.
• A yw'n debygol o gyfrannu tuag at yr economi leol mewn cymunedau Cymraeg?	Mae'r cynnig yn debygol o gael effaith niwtral ar yr economi leol mewn ardaloedd Cymraeg eu hiaith.
• A fydd yn darparu gwasanaethau cyfrwng Cymraeg – megis gwarchod plant?	Mae'r cynnig yn annhebygol o ddarparu gwasanaethau cyfrwng Cymraeg y tu allan i'r ysgol.
• A yw'r cynnig yn cymryd camau i hybu a hyrwyddo'r Gymraeg?	Ydy – gweler isod:
• A yw'r cynnig yn cyfrannu at weithgareddau cymunedol cyfrwng Cymraeg?	Ydy – os gwiredir y cynnig, efallai y bydd amryw o weithgareddau cymunedol cyfrwng Cymraeg yn Ysgol Uwchradd Caergybi.
• A yw'n cynnig cyfleoedd i bobl ifanc ddefnyddio'r Gymraeg tu allan i oriau'r ysgol?	Ydy – bydd yn darparu cyfleoedd i ddysgwyr ddefnyddio'r Gymraeg yn ystod gweithgareddau ar ôl ysgol, yn ogystal ag yn y clybiau gofal plant a brecwast cyn ysgol.
• A yw'n darparu gwasanaeth newydd fydd hefyd ar gael yn Gymraeg? E.e., darpariaeth neu weithgaredd hamdden neu chwaraeon.	Yn rhannol – Ni fydd gwasanaethau newydd o reidrwydd ar gael o ganlyniad uniongyrchol i'r cynnig. Fodd bynnag, gallai'r cynnig arwain at gynnydd yn nifer y dysgwyr yn Ysgol Uwchradd Caergybi, a allai arwain at weithgareddau newydd ar ôl ysgol, oherwydd cynnydd yn y galw.
• A yw'n cyfrannu neu'n ychwanegu gwerth at weithgareddau eraill yn y maes iaith – e.e., gwaith y Fenter Iaith Leol, yr Urdd ac ati?	Bydd yn cryfhau gwaith gweithgareddau'n ymwneud â'r Gymraeg yn y dalgylch.

3.4 Cyfraniad tuag at safonau'r Gymraeg, polisïau iaith, strategaethau a chanllawiau eraill perthnasol ynglŷn â'r iaith Gymraeg

Polisïau iaith mudiadau partner neu gyrff cyhoeddus cyfagos: • A yw'r awdurdod yn gweithio mewn partneriaeth ar y cynnig? • Pa sefydliadau eraill sy'n debygol o gael eu heffeithio gan y datblygiad? • Oes gan y sefydliadau hynny safonau iaith neu bolisïau iaith? • A yw'r cynnig yn cyfrannu at y cynlluniau hyn?	Na - Nid yw'r Cyngor yn gweithio mewn partneriaeth ar y cynnig. Fodd bynnag, os bydd Pwyllgor Gwaith y Cyngor yn cymeradwyo proses ymgynghori statudol ar gyfer y cynnig, bydd y Cyngor yn ceisio barn llawer o randdeiliaid a sefydliadau allanol (megis, ond heb fod yn gyfyngedig i: rhieni, gofalwyr, staff, cyrff llywodraethu, Llywodraeth Cymru, Estyn, cyngorau cymuned a thref ac ati) drwy ymgynghoriad statudol. Byddai hyn yn cael ei wneud yn unol â'r Cod Trefniadaeth Ysgolion. Nid oes disgwyl i'r cynnig effeithio ar unrhyw sefydliad arall. Os bydd y cynnig yn dwyn ffrwyth, mae mwy o debygolrwydd y bydd dysgwyr yn aros o fewn dalgylch Ysgol Uwchradd Caergybi oherwydd bod y dyddiad cwblhau a fwriedir ar gyfer adeilad yr ysgol yn cyd-fynd â'r categori iaith newydd arfaethedig ar gyfer yr ysgol h.y., cyfrwng Cymraeg. Byddai mwy o ddysgwyr y dalgylch felly yn mynychu eu hysgol ddalgylch yn lle Ysgol Uwchradd Bodedern (sef yr ysgol uwchradd cyfrwng Cymraeg agosaf i'r dalgylch ar hyn o bryd), gan arwain at ddefnydd cynyddol o'r iaith yng Nghaergybi.
Strategaethau iaith Gymraeg perthnasol: • fydd y cynnig yn cyfrannu at Strategaeth Hybu'r Gymraeg 2021 - 2026 a fabwysiadwyd gan y Cyngor hwn ar 7 Rhagfyr 2021? • Sut mae'r cynnig yn cyfrannu at weledigaeth Llywodraeth Cymru o filiwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050?	Nod y Cyngor fydd cynnal a gwella darpariaeth ddwyieithog a chyfrwng Cymraeg. Y nod yw datblygu galluedd dysgwyr fel dysgwyr dwyieithog erbyn diwedd addysg ffurfiol. Ni fyddai gwireddu'r cynnig yn effeithio'n andwyol ar y duedd bresennol o welliant yn erbyn Deilliannau 3, 5 a 6 (pob amcan sy'n ymwneud â dysgwyr oed ysgol uwchradd) Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg 2022-2032 y Cyngor, sef: Deilliant 3 - Mwy o blant yn parhau i wella eu sgiliau Cymraeg wrth drosglwyddo o un cyfnod o'u haddysg statudol i'r llall. Deilliant 4 - Mwy o ddysgwyr yn astudio ar gyfer cymwysterau a asesir yn y Gymraeg (fel pwnc) a phynciau trwy gyfrwng y Gymraeg. Deilliant 5 - Mwy o gyfleoedd i ddysgwyr ddefnyddio'r Gymraeg mewn gwahanol gyd-destunau yn yr ysgol.

3.4 Cyfraniad tuag at safonau'r Gymraeg, polisïau iaith, strategaethau a chanllawiau eraill perthnasol ynglŷn â'r iaith Gymraeg

	Deilliant 6 - Cynnydd yn y ddarpariaeth addysg cyfrwng Gymraeg i ddysgwyr ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY) (yn unol â'r dyletswyddau a osodir gan y Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018. Deilliant 7 - Cynyddu nifer y staff addysgu sy'n gallu addysgu'r Gymraeg (fel pwnc) ac addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae Fforwm Iaith Gymraeg y Cyngor yn monitro cynnydd Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg (CSGA) y Cyngor bob chwarter.
--	---

3.5 Yr effeithiau sydd wedi eu nodi a'u hasesu

Yr effeithiau cadarnhaol:	Os caiff y cynnig ei weithredu'n llawn, bydd Ysgol Uwchradd Caergybi yn ysgol uwchradd cyfrwng Gymraeg pan fydd yr adeilad newydd yn cael ei agor.
Yr effeithiau niweidiol:	Dim.
Cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg e.e., statws, defnyddio gwasanaethau Gymraeg, defnyddio'r Gymraeg mewn bywyd bob dydd, defnyddio mwy ar y Gymraeg yn y gwaith?	Cynnydd yn y defnydd o'r Gymraeg gan ddysgwyr Ysgol Uwchradd Caergybi.
Tystiolaeth / data a ddefnyddiwyd i gefnogi'ch asesiad:	• CYBLD 2024 – Cyfrifiad Ysgolion Blyneddol ar Lefel Disgyblion • Ystadegau Medi 2024 a dderbyniwyd gan y Pennaeth. • Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg y Cyngor • Ymatebion i'r ymgynghoriad ar y Strategaeth Moderneiddio Cymunedau Dysgu a Datblygu'r Gymraeg (os yw'r Pwyllgor Gwaith yn awdurdodi swyddogion i gynnal ymgynghoriad statudol ar y cynnig)

3.6 Ymgynghori

I'w ddiweddarau os bydd y Pwyllgor Gwaith yn awdurdodi swyddogion i gynnal ymgynghoriad statudol

Yn ystod yr ymgynghoriad, pa gwestiynau ydych chi'n dymuno eu gofyn am yr effeithiau ar yr iaith Gymraeg?	Ch1 Pa effaith fyddai'r cynnig yn ei chael ar y Gymraeg, yn benodol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg? Pa effeithiau ydych chi'n meddwl fyddai yna? Sut y gellir cynyddu effeithiau cadarnhaol, neu liniaru effeithiau negyddol?
---	--

3.6 Ymgynghori

I'w ddiweddarw os bydd y Pwyllgor Gwaith yn awdurdodi swyddogion i gynnal ymgynghoriad statudol

	Ch2 Eglurwch sut y credwch y gallai'r cynnig gael ei ddefnyddio neu ei newid i gael effeithiau cadarnhaol neu fwy o effeithiau cadarnhaol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg, ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg, a dim effeithiau niweidiol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.
Gyda phwy ydych chi'n ymgynghori? Sut mae grwpiau buddiant o ran y Gymraeg yn debygol o ymateb?	Rhanddeiliaid fel y nodir yn y cod trefniadaeth ysgolion i gynnwys comisiynydd y Gymraeg a Rheolwr Polisi Iaith Gymraeg y Cyngor.
Yn dilyn yr ymgynghoriad, pa newidiadau ydych chi wedi'u gwneud er mwyn rhoi sylw i'r materion ieithyddol a godwyd?	Os caiff y cynnig ei gymeradwyo, bydd newidiadau'n cael eu cynnwys ar ôl y cyfnod ymgynghori statudol.

3.7 Ar ôl yr ymgynghoriad, y cynigion terfynol, a monitro parhaus

Crynowch eich cynigion terfynol, gan restru'r effeithiau tebygol ar y Gymraeg, a sut byddwch chi'n hyrwyddo/lliniaru'r rhain. Cofnodwch eich cydymffurfiaeth â safonau'r Gymraeg. Bydd angen cyfeirio at y crynodeb hwn yn y templed asesiad effaith ar gydraddoldeb.	Ddim yn berthnasol ar hyn o bryd.
Sut y byddwch yn monitro'r effeithiau parhaus yn ystod gweithredu'r polisi?	Defnyddir y cynllun gweithredu ar ddiwedd yr asesiad o'r effaith ar gydraddoldeb i nodi unrhyw gamau a gynllunnir ar ôl cwblhau'r asesiad.

Casgliad

Ymddengys na fyddai'r cynnig ar hyn o bryd yn cael unrhyw effeithiau niweidiol ar yr Iaith Gymraeg.

4 ASESIAD O'R EFFAITH AR Y GYMUNED

Mae'r adran hon yn ystyried effaith bosibl y cynnig i “Adleoli dysgwyr Ysgol Uwchradd Caergybi i adeilad ysgol newydd ar gyfer dysgwyr 11–18 oed” ar y gymuned leol.

4.1 Niferoedd Dysgwyr a Rhagolygon Pum Mlynedd

Mae manylion niferoedd y dysgwyr ar y gofrestr (Medi 2024), niferoedd y dysgwyr ar gyfer y pedair blynedd diwethaf (CYBLD Ionawr 2024) a rhagamcanion dysgwyr y dyfodol hyd at 2029 (fel y'u darparwyd gan yr ysgol ym mis Medi 2024) i'w gweld yn yr adran hon:

Nifer y dysgwyr presennol (Medi 2024) ac am y pedair blynedd diwethaf (CYBLD Ionawr 2024)

Ysgol Uwchradd Caergybi	Capasiti	Nifer y dysgwyr					
		Ionawr 2020	Ionawr 2021	Ionawr 2022	Ionawr 2023	Ionawr 2024	Medi 2024
Blwyddyn 7-11		703	739	752	733	728	724
Blwyddyn 12-13		114	140	131	140	115	102
Blwyddyn 7-13	1,170	817	879	883	873	843	826
% Lleoedd dros ben		30.2%	24.9%	24.5%	25.4%	27.9%	29.4%

Rhagamcanion pum mlynedd

Ysgol Uwchradd Caergybi	Capasiti	Rhagamcan Medi 2025	Rhagamcan Medi 2026	Rhagamcan Medi 2027	Rhagamcan Medi 2028	Rhagamcan Medi 2029
Blwyddyn 7-11		696	699	695	648	626
Blwyddyn 12-13		112	101	96	107	105
Blwyddyn 7-13	1170	807	800	790	754	732
% Lleoedd dros ben		31.0%	31.6%	32.5%	35.6%	37.4%

Mae rhagamcanion yn cadarnhau bod disgwyl i nifer y dysgwyr ar gyfer Ysgol Uwchradd Caergybi ostwng.

4.2 Dysgwyr sy'n teithio rhwng dalgylchoedd

Disgwylir i'r Cyngor gynllunio darpariaeth ysgolion o amgylch nifer y dysgwyr yn y dalgylch.

Mae'r tabl isod yn nodi canran y dysgwyr sy'n teithio o'r tu allan i ddalgylch Ysgol Uwchradd Caergybi i fynychu'r ysgol - Medi 2024:

Cyfanswm nifer y dysgwyr all-dalgylch	Cyfanswm Poblogaeth yr Ysgol	Dysgwyr all-dalgylch fel % boblogaeth yr ysgol
37	826	4.5%

Mae nifer y plant sy'n mynychu'r ysgol o'r tu allan i'r dalgylch yn isel yn Ysgol Uwchradd Caergybi.

Mae'r tabl isod yn dangos pa ysgol uwchradd ar Ynys Môn y mae'r dysgwyr hyn yn ei mynychu:

	Medi 2024	
Nifer y dysgwyr sy'n byw yn nalgylch YUC	1,436	
Ysgolion a fynychir	Nifer y dysgwyr	% bras
Ysgol Uwchradd Caergybi	826	57.5%
Ysgol Uwchradd Bodedern	406	28.3%
Ysgol David Hughes	13	0.9%
Ysgol Gyfun Llangefni	30	2.1%
Ysgol Syr Thomas Jones	2	0.1%
Ysgol Friars - Bangor	132	9.2%
Ysgolion eraill yng Ngwynedd	27	1.9%

4.3 Rhagamcanion dysgwyr os bydd y cynnig yn mynd yn ei flaen.

Mae'r tabl isod yn dangos y dyraniad sy'n weddill ar gyfer datblygiadau tai yn y dalgylchoedd ysgol sydd â chaniatâd cynllunio (2018-2026).

Gweddill y dyraniad ar gyfer datblygiadau tai yn y dalgylch gyda neu heb ganiatâd cynllunio (2018-2026)	Amcangyfrif Nifer cyfatebol o ddysgwyr*
529	Amcangyfrif 80 o ddysgwyr

* Mae tystiolaeth yn awgrymu bod gan bob tŷ o fewn yr ardal gynnyrch ehangach haen ganol [MSOA*¹] ar gyfartaledd, 0.15 o blant oed ysgol uwchradd. Mae llusosi nifer y datblygiadau tai â 0.15 yn rhoi amcangyfrif o nifer y plant ychwanegol y byddai angen eu haddysgu yn yr ysgol benodol honno.

*¹ MSOA - ardaloedd fel y'u diffinnir gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol, ar gyfer adrodd ar wybodaeth cyfrifiad. Mae'r MSOA fel arfer yn cynnwys rhwng 2,000 a 6,000 o aelwydydd ac mae ganddynt boblogaeth o rhwng 5,000 a 15,000 o bobl. Mae rhagor o wybodaeth am yr MSOAs ar gael ar y ddolen ganlynol - [Census 2021 geographies - Office for National Statistics \(ons.gov.uk\)](https://ons.gov.uk/census/2021-geographies)

Pe bai'r holl ddarpariaeth tai a nodir uchod yn cael ei gwireddu, byddai digon o leoedd o hyd yn adeilad newydd Ysgol Uwchradd Caergybi.

Mae'n bwysig nodi bod rhagamcanion yn anodd gan fod rhai dysgwyr yn mynychu'r ysgolion o ddalgylchoedd eraill.

4.4 Gwybodaeth am yr ysgol

Ysgol Uwchradd Caergybi

Lleolir Ysgol Uwchradd Caergybi yn nhref Caergybi

Medi 2024 - mae'r tabl isod yn nodi canran y dysgwyr sy'n teithio o'r tu allan i ddalgylch Ysgol Uwchradd Caergybi i fynychu'r ysgol:

Cyfanswm nifer y dysgwyr all-dalgylch	Cyfanswm Poblogaeth yr Ysgol	Dysgwyr all-dalgylch fel % o boblogaeth yr ysgol
37	826	4.5%

Mae nifer y dysgwyr ym mhob blwyddyn yn yr ysgol fel a ganlyn (Medi 2024):

Blwyddyn ysgol	7	8	9	10	11	12	13
Ysgol Uwchradd Caergybi	140	157	141	127	159	59	43

Cyfleusterau a gwasanaethau a ddarperir gan yr ysgol

Cafwyd manylion am gyfleusterau a gwasanaethau a ddarperir gan yr ysgolion o holiadur a gwblhawyd gan y Pennaeth

Gweithgareddau ar ôl ysgol ar gael i ddysgwyr yn Ysgol Uwchradd Caergybi

Ysgol Uwchradd Caergybi Gweithgaredd	Yn ystod y tymor neu'r gwyliau?	Amllder
Pêl-droed/Rygbi/Pêl-rwyd	Tymor ysgol	Wythnosol
Clwb Gemau	Tymor ysgol	Wythnosol
Cymdeithas Ddadlau	Tymor ysgol	Wythnosol
Ymarfer côr	Tymor ysgol	Wythnosol
Gweithdy drama	Tymor ysgol	Wythnosol
Clwb Drama	Tymor ysgol	Wythnosol
Pêl-fasged	Tymor ysgol	Wythnosol
Clwb Celf	Tymor ysgol	Wythnosol
Clwb gwyddoniaeth 'Spells'	Tymor ysgol	Wythnosol

Cyfleusterau ysgol yn Ysgol Uwchradd Caergybi a ddefnyddir gan grwpiau lleol:

Ysgol Uwchradd Caergybi Defnyddiwr a chyfleuster	Yn ystod y tymor neu'r gwyliau?	Amllder
Clybiau pêl-droed - Campfeydd x2	Tymor ysgol a gwyliau	Wythnosol

Gofal cyn ysgol ac ar ôl ysgol ar gael yn Ysgol Uwchradd Caergybi

Ysgol Uwchradd Caergybi	Iaith	Yn annibynnol ar yr ysgol?	Lleoliad y Ddarpariaeth	Amllder
Clwb Gwaith Cartref	Cymraeg/Saesneg	Na	Ystafell ddosbarth	Wythnosol

Gweithgareddau cymunedol a gynhelir yn lleol ger Ysgol Uwchradd Caergybi

Gweithgaredd	Pa mor aml?	Ble?
Clwb ieuenctid	Wythnosol	Jesse Hughes
Clwb Dawns	Wythnosol	Stiwidio ddawns
Clwb Gymnasteg	Wythnosol	Canolfan Hamdden
Sawl clwb pêl-droed	Wythnosol	Caergybi
Majorettes	Wythnosol	Stiwidio ddawns
Drama	Misol	

Crynodeb

Mae peth defnydd cymunedol o gyfleusterau Ysgol Uwchradd Caergybi.

4.5 Pellter ac amser teithio.

Gan nad yw lleoliad/safle adeilad newydd yr ysgol yn hysbys ar hyn o bryd, efallai y bydd amseroedd teithio ychwanegol i rai dysgwyr a llai o amser teithio i eraill.

Mae gan y Cyngor ddyletswydd i ddarparu cymorth teithio yn unol â Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008. Mae'r Cyngor yn darparu cludiant ysgol am ddim i ddysgwyr ysgol uwchradd amser llawn sy'n byw 3 milltir neu fwy o'r ysgol y maent yn byw yn ei dalgylch (ac eithrio dysgwyr 6ed dosbarth / myfyrwyr addysg bellach).

Gwybodaeth bellach ar gael yn y polisi cludiant ysgol

<https://www.ynysmon.llyw.cymru/cy/Trigolion/Ysgolion-a-dysgu/Cludiant-ysgol/Polisi-Cludiant-Ysgol.aspx>

4.6 Yr Effaith ar y Gymuned a Chasgliad

Beth sy'n cael ei asesu?	Y cynnig sy'n cael ei asesu yw: "Adleoli dysgwyr Ysgol Uwchradd Caergybi i adeilad ysgol newydd ar gyfer dysgwyr 11-18 oed"
--------------------------	--

Er mwyn pennu effaith bosibl y cynnig ar y gymuned, asesir y cynnig yn erbyn y meini prawf yn y tabl isod. Mae ei effaith yn cael ei nodi fel un cadarnhaol os bernir ei fod yn fuddiol, negyddol os bernir ei fod yn niweidiol ac yn niwtral os bernir nad yw'r cynnig yn cael effaith arwyddocaol.

Meini prawf	Arsylwadau	Effaith Negyddol/ Niwtral/ Cadarnhaol	Mesurau Lliniaru / Sylwadau Pellach
Dysgwyr sy'n byw y tu allan i'r dalgylch sy'n mynychu'r ysgol	Mae'r dysgwyr all-dalgylch fel canran o'r boblogaeth ysgol yn 4.5% neu 37 o ddysgwyr o 826.	Niwtral	Disgwylir i'r Cyngor gynllunio darpariaeth ysgolion o amgylch nifer y dysgwyr yn y dalgylch. Mae'n bwysig nodi y gall fod yn anodd rhagamcanu ffigurau'n gywir gan fod rhai dysgwyr yn dewis mynychu ysgolion y tu allan i'w dalgylch. Mae'r cynnig yn mynd i'r afael â'r angen i gael digon o leoedd ysgol ar gyfer dysgwyr presennol ac yn y dyfodol yn Ysgol Uwchradd Caergybi.
Gwasanaethau a ddarperir gan yr ysgol ar gyfer y gymuned gan gynnwys gweithgareddau ar ôl ysgol	Mae clybiau pêl-droed lleol yn defnyddio'r 2 gampfa yn yr ysgol. Clwb Gwaith Cartref	Niwtral Niwtral	Mae'n bosib y gallai clybiau pêl-droed lleol ddefnyddio'r cyfleusterau yn adeilad newydd yr ysgol. Byddai'r Clwb Gwaith Cartref yn symud i leoliad posib yr ysgol newydd.
Cyfleusterau cymunedol a	Nid oes caeau chwarae ar safle presennol Ysgol Uwchradd Caergybi.	Cadarnhaol	Os cytunir ar y cynnig gan y Pwyllgor Gwaith, byddai safle'r ysgol newydd posibl yn cael ei ddylunio i gynnwys:

Meini prawf	Arsylwadau	Effaith Negyddol/ Niwtral/ Cadarnhaol	Mesurau Lliniaru / Sylwadau Pellach
ddarperir gan yr ysgol a gweithgareddau a gynhelir ar dir yr ysgol	Mae peth defnydd cymunedol o'r ysgol ar hyn o bryd.		- caeau chwarae y gellid eu defnyddio gan y gymuned, yn unol â Bwletin Adeiladu 98 neu canllawiau Llywodraeth Cymru sef Canllawiau Arwynebedd ar gyfer Ysgolion yng Nghymru. - rhan fach o'r adeilad ysgol newydd posibl at ddefnydd cymunedol y gellid ei gloi oddi wrth weddill yr ysgol - pwyntiau gwefru ar gyfer ceir trydan? Byddai caeau chwarae a ddefnyddir gan yr ysgol yn Millbank yn parhau i gael eu defnyddio gan y gymuned pe bai'r cynnig yn cael ei gymeradwyo.
Effeithiau eraill Cludiant	Gan ddibynnu a yw Pwyllgor Gwaith y Cyngor yn cymeradwyo symud i'r cam ymgynghori statudol a'r posibilrwydd o'i weithredu, efallai y bydd rhaid i rai dysgwyr deithio'n bellach i safle'r ysgol newydd ond efallai na fydd yn rhaid i eraill deithio mor bell.	Niwtral	Byddai dysgwyr yn parhau i dderbyn eu haddysg mewn ysgol o fewn pellter rhesymol i'w cartrefi ac yn derbyn cludiant yn unol â pholisi'r Cyngor ond mae hyn yn golygu peth teithio ychwanegol i rai dysgwyr. Ni fydd angen i eraill deithio i ysgol uwchradd cyfrwng Cymraeg gyfagos mwyach.
Cludiant ysgol	Bysiau ysgol yn gorfod teithio trwy dref Caergybi i gyrraedd Ysgol Uwchradd Caergybi.	Cadarnhaol	Os cytunir ar y cynnig gan y Pwyllgor Gwaith, mae'n bosibl y lleolir y safle ysgol newydd posibl ar gyrion Caergybi. Byddai hyn wedyn yn golygu na fyddai'n rhaid i fysiau ysgol deithio trwy dref Caergybi i gyrraedd yr ysgol.
Effeithiau eraill Y cyhoedd		Niwtral	

Casgliad – Ar hyn o bryd, cyn i swyddogion gael eu hawdurdodi i gynnal proses ymgynghori statudol ar y cynnig, mae'n ymddangos na fyddai'r cynnig yn cael fawr ddim effaith, os o gwbl, ar y gymuned.

5 CASGLIAD

Aseswyd y cynnig i ddechrau o ran ei effaith bosibl ar:

- Cydraddoldeb a hawliau dynol
- Yr iaith Gymraeg
- Y gymuned.

Mae effaith y cynnig ar bob rhan wedi ei hasesu i ddechrau fel a ganlyn:

Effaith gyfunol ar:	Effaith debygol ar y cam cynnig:
Cydraddoldeb a hawliau dynol	Nid oes unrhyw botensial hysbys am effaith niweidiol ar hyn o bryd. Pe bai'r cynnig yn cael ei weithredu, byddai'n gwella mynediad i adeilad yr ysgol ar gyfer pobl anabl gan y byddai'r adeilad ysgol newydd posibl yn cael ei ddylunio yn unol â'r canllawiau ym Mwletin Adeiladu 98 neu canllawiau Llywodraeth Cymru sef Canllawiau Arwynebedd ar gyfer Ysgolion yng Nghymru.
Yr iaith Gymraeg	Ymddengys na fyddai'r cynnig ar hyn o bryd yn cael unrhyw effeithiau niweidiol ar yr iaith Gymraeg. Os caiff y cynnig ei weithredu'n llawn, bydd Ysgol Uwchradd Caergybi yn ysgol uwchradd cyfrwng Cymraeg pan agorir yr adeilad newydd.
Y gymuned	Ar hyn o bryd, cyn i swyddogion gael eu hawdurdodi i gynnal proses ymgynghori statudol ar y cynnig, mae'n ymddangos y byddai'r cynnig yn cael effaith niwtral ar y gymuned.

Mae hon yn ddogfen waith a bydd yn cael ei hadolygu'n rheolaidd. Bydd unrhyw effeithiau ychwanegol sy'n deillio o unrhyw ymgynghoriad dilynol y gellir ei gymeradwyo yn cael eu hadlewyrchu mewn fersiwn ddiwygiedig a gyhoeddir fel rhan o'r Adroddiad Ymgynghori maes o law.

6 Gwybodaeth bellach - Cymru Fwy Cyfartal – y Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol: Deddf Cydraddoldeb 2010¹ (Dyddiad cychwyn yng Nghymru: 31 Mawrth 2021)

Beth yw'r Ddyletswydd Economaidd-gymdeithasol (y Ddyletswydd)?

Nod cyffredinol y ddyletswydd yw sicrhau gwell canlyniadau i'r rheini sy'n dioddef anfantais economaidd-gymdeithasol. Wrth wneud penderfyniadau strategol megis penderfynu ar flaenoriaethau a gosod amcanion, rhaid rhoi sylw dyledus i'r angen i leihau anghydraddoldebau o ran canlyniadau sy'n gysylltiedig ag anfantais economaidd-gymdeithasol.

Pwy sydd yn debygol o brofi anfanteision economaidd-gymdeithasol?

Mae anfantais economaidd-gymdeithasol yn gallu bod yn anghymesur mewn 'cymunedau buddiant' a 'chymunedau lle', gan arwain at ragor o anghydraddoldeb canlyniadau, sy'n gallu bod yn waeth wrth ystyried 'rhyngblethedd':

Cymunedau buddiant – grwpiau sydd â phrofiad cyffredin, e.e., bod yn ddigartref; neu bobl sydd â'r un hunaniaeth, e.e., unig rieni, gofalwyr. Hefyd pobl sy'n rhannu un neu fwy o'r nodweddion gwarchodedig a restrir yn Neddf Cydraddoldeb 2010.

Cymunedau lle – pobl sy'n gysylltiedig â'i gilydd oherwydd lle maent yn byw, yn gweithio, yn ymweld ag ef neu'n treulio cryn dipyn o'u hamser yno.

Rhyngblethedd - yn ei hanfod, mae rhyngblethedd yn ymwneud â deall sut y mae nodweddion fel rhyw, hil neu ddosbarth yn gallu rhyngweithio ac arwain at brofiad ac anfantais unigryw mewn sefyllfa benodol. Ni ellir, ac ni ddylid deall mathau penodol o wahaniaethu ar wahân i'w gilydd. Mae mabwysiadu agwedd wirioneddol rhyngblethol yn sicrhau nad yw hynny'n digwydd.

Pryd fydd y Ddyletswydd yn berthnasol?

Wrth wneud **penderfyniadau strategol**, mae Canllawiau Statudol Llywodraeth Cymru² wedi darparu rhai enghreifftiau o benderfyniadau strategol (nid yw'r rhestr yn gynhwysfawr):

- Cyfeiriad a bwriad strategol
- Strategaethau a ddatblygwyd mewn Byrddau Partneriaethau Rhanbarthol a Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus sy'n effeithio ar swyddogaethau cyrff cyhoeddus.
- Cynlluniau tymor canolig i dymor hir (er enghraifft, cynlluniau corfforaethol, cynlluniau darparu a gwella gwasanaethau)
- Pennu amcanion (er enghraifft, amcanion llesiant, amcanion cydraddoldeb, strategaeth y Gymraeg)
- Newid a datblygu gwasanaethau cyhoeddus
- Cynllunio ariannol strategol
- Penderfyniadau ynghylch caffael a chomisiynu
 - Datblygu polisiau strategol.

¹ Wedi'i nodi yn Adrannau 1 i 3 o Ddeddf Cydraddoldeb 2010

² Gweler <https://www.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2021-03/cymru-sy%E2%80%99n-fwy-cyfartal.pdf>

7 Gwybodaeth bellach - Hawliau Dynol

Hawliau a rhyddid i bob unigolyn yw hawliau dynol, waeth beth yw eu cenedligrwydd na'u dinasyddiaeth. Mae yna 16 o hawliau sylfaenol yn y Ddeddf Hawliau Dynol - i gyd wedi'u cymryd o'r Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol. At bwrpas y Ddeddf, fe gyfeirir atynt fel 'Hawliau'r Confensiwn'. Fe'u rhestrir isod:

(Cyflwyniad yw Erthygl 1 – nid yw wedi'i ymgorffori yn y Ddeddf Hawliau Dynol)

Erthygl 2: Yr hawl i fywyd
Erthygl 3: Gwahardd artaith
Erthygl 4: Gwahardd caethwasiaeth a llafur gorfodol
Erthygl 5: Yr hawl i ryddid a diogelwch
Erthygl 6: Yr hawl i dreial teg
Erthygl 7: Dim cosb heb gyfraith
Erthygl 8: Hawl i barch at fywyd preifat a theuluol
Erthygl 9: Rhyddid meddwl, cydwybod a chrefydd
Erthygl 10: Rhyddid mynegiant
Erthygl 11: Rhyddid cymdeithasiad ac ymgynnull
Erthygl 12: Yr hawl i briodi
Erthygl 14: Gwahardd gwahaniaethu
Erthygl 1 o Brotocol 1: Diogelu eiddo
Erthygl 2 o Brotocol 1: Hawl i gael addysg
Erthygl 3 o Brotocol 1: Hawl i etholiadau rhydd
Erthygl 1 o Brotocol 13: Diddymu'r gosb eithaf.

8 Gwybodaeth bellach - Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 (Deddf Cenedlaethau'r Dyfodol)

Mae'r Ddeddf hon yn ymwneud â gwella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Mae angen i gyrff cyhoeddus wneud yn siŵr eu bod yn ystyried yr effaith a gaiff eu penderfyniadau ar bobl sy'n byw eu bywydau yng Nghymru yn y dyfodol.

Mae Deddf Cenedlaethau'r Dyfodol yn diffinio Datblygu Cynaliadwy yng Nghymru fel: *"Y broses o wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru drwy gymryd camau, yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy, gyda'r nod o gyflawni'r nodau llesiant."*

Mae'r ddeddf yn pennu saith o nodau llesiant:

Cymru lewyrchus:

Cymdeithas arloesol, gynhyrchiol, carbon isel sy'n cydnabod y terfynau sydd ar yr amgylchedd byd-eang ac sydd, o ganlyniad, yn defnyddio adnoddau mewn modd effeithlon a chymesur (gan gynnwys gweithredu ar newid yn yr hinsawdd); ac sy'n datblygu poblogaeth fedrus ac addysgedig mewn economi sy'n cynhyrchu cyfoeth ac yn cynnig cyfleoedd cyflogaeth, gan ganiatáu i bobl fanteisio ar y cyfoeth a gynhyrchir drwy gael gafael ar waith addas.

Cymru gydnherth:

Cenedl sy'n cynnal ac yn gwella amgylchedd naturiol bioamrywiol gydag ecosystemau iach gweithredol sy'n cynnal cydnherthedd cymdeithasol, economaidd ac ecolegol ynghyd â'r gallu i addasu i newid (er enghraifft newid yn yr hinsawdd).

Cymru iachach:

Cymdeithas lle mae llesiant corfforol a meddyliol pobl cystal â phosibl a lle deallir dewisiadau ac ymddygiadau sydd o fudd i iechyd yn y dyfodol.

Cymru sy'n fwy cyfartal:

Cymdeithas sy'n galluogi pobl i gyflawni eu potensial ni waeth beth fo'u cefndir neu eu hamgylchiadau (gan gynnwys eu cefndir a'u hamgylchiadau cymdeithasol-economaidd).

Cymru o gymunedau cydlynus:

Cymunedau atyniadol, hyfyw a diogel sydd â chysylltiadau da.

Cymru â diwylliant bywiog le mae'r Gymraeg yn ffynnu:

Cymdeithas sy'n hyrwyddo ac yn gwarchod diwylliant, treftadaeth a'r Gymraeg ac sy'n annog pobl i gyfranogi yn y celfyddydau, a chwaraeon a gweithgareddau hamdden.

Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang:

Cenedl sydd, wrth iddi wneud unrhyw beth i wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru, yn ystyried a allai gwneud peth o'r fath gyfrannu'n gadarnhaol at lesiant byd-eang.